Tööstusheite seaduse ja riigilõivuseaduse muutmise seaduse eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus
1.1. Sisukokkuvõte

Tööstusheite seaduse ja riigilõivuseaduse muutmise seaduse eelnõuga muudetakse tööstusheite seadust (edaspidi THS) ja riigilõivuseadust (edaspidi RLS). Eelnõu eesmärk on võtta Eesti õigusesse üle Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2024/1785, millega muudeti direktiivi 2010/75/EL tööstusheite kohta ning nõukogu direktiivi 1999/31/EÜ jäätmete ladestamise kohta (edaspidi ka *direktiiv (EL) 2024/1785 või THD*).

Eelnõukohase seadusega täpsustatakse ja ajakohastatakse kehtivat regulatsiooni kooskõlas direktiiviga (EL) 2024/1785.

Muudatustega kaasneb THS II peatüki reguleerimisalasse kuuluvate suurima keskkonnamõjuga tööstusettevõtete mõningane halduskoormuse ning ka Keskkonnaameti töökoormuse kasv, eeskätt uute loatingimuste rakendamisega käitajate poolt, lisakohustuste kontrollimise ning nendega seotud menetlustoimingute nõuetega. Eelnõu sisaldab mitut üleminekusätet, mis on kujundatud nii, et uued nõuded ei rakenduks kõigile käitistele üheaegselt ja sõltumata nende olukorrast. Arvesse võetakse käitise tegevusvaldkonda, tegevuse alustamise aega ning parima võimaliku tehnika järelduste avaldamist. Selline lähenemine annab käitajatele ja loa andjale piisava aja muudatustega kohanemiseks ning aitab vältida nii liigset kiirustamist kui ka põhjendamatut viivitamist. Lisaks THS-i II peatüki reguleerimisalasse kuuluvatele käitistele võivad uued 2030. aastast järk-järgult rakenduvad käitamisreeglid tuua täiendavaid investeeringuid ning vajaduse kohandada söötmist, pidamistingimusi ja sõnnikukäitlust sea- ja linnukasvatuskäitistes, mis jäävad senisest kompleksloa künnisest allapoole, kuid ületavad uute käitamisreeglite kohaldamise künnist.

Ülevaade peamistest muudatustest, mis võivad kaasa tuua haldus- ja töökoormuse kasvu kompleksluba vajavatele tööstuskäitistele ning Keskkonnaametile:
1. keskkonnatoime tasemed kui uus loatingimus. Loatingimuste käsitlus laieneb pelgalt heite piiramiselt ka ressursikasutuse ja keskkonnatoime küsimustele. Kui seni käsitleti paljusid ressursikasutuse ja -tõhususe teemasid kaudselt, siis edaspidi peavad need olema integreeritud komplekslubadesse numbriliste piirväärtustena, mille juures seatakse selgelt esikohale veekasutus.
2. heite piirväärtused, mis loale tuleb kanda, hõlmavad ka kaudset vetteheidet, mida määrates tuleb järgida täpsustatud tingimusi. Lisaks on direktiivi (EL) 2024/1785 fookus liikumas rohkem ohtlike ainetele, mille heidet tuleb käitajal võrreldes varasemaga põhjalikumalt hinnata.

THD ülevõtmisest eraldiseisvad siseriiklikud halduskoormust vähendavad muudatused on koondatud eraldi keskkonnaseadustiku üldosa seaduse ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõusse. Nimetatud eelnõuga kavandatakse muu hulgas kompleksloa regulatsiooni lihtsustamist ja selliste riigisiseste nõuete vähendamist, mis ei tulene Euroopa Liidu õigusest, et vähendada ettevõtjate ja Keskkonnaameti halduskoormust.

1.2. Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu valmistas ette ja seletuskirja koostas Kliimaministeeriumi keskkonnakorralduse ja kiirguse osakonna tööstusheite ja kemikaalide valdkonna juht Pärtel Niitaru (partel.niitaru@kliimaministeerium.ee). Eelnõu koostamisel osalesid sama osakonna nõunikud Sandra Gaškov (sandra.gaskov@kliimaministeerium.ee) ja Hanna Vahter (hanna.vahter@kliimaministeerium.ee) ning õigusosakonna jurist Kaili Kuusk (kaili.kuusk@kliimaministeerium.ee) ja nõunik Helen Holtsman (helen.holtsman@kliimaministeerium.ee).
Eelnõu õiguseksperti tegi õigusosakonna nõunik Mari-Liis Kupri (mari-liis.kupri@kliimaministeerium.ee).

Keeletoimetaja oli Justiits- ja Digiministeeriumi õigusloome korralduse talituse keeletoimetaja Aili Sandre (aili.sandre@justdigi.ee).

1.3. Märkused

Eelnõuga võetakse üle Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2024/1785 tööstus- ja loomakasvatusheidete kohta (saastuse kompleksne vältimine ja kontroll).
Eelnõu on seotud Riigikogus menetluses oleva elektrituruseaduse ja teiste seaduste muutmise seadusega (892 SE), millega THS § 44 täiendatakse lõigetega 7^1–7^3.

Eelnõukohase seadusega muudetakse:
1) tööstusheite seaduse 01.10.2027 jõustuvat redaktsiooni (RT I, 30.06.2026, 36);
2) riigilõivuseaduse 01.08.2026 jõustunud redaktsiooni (RT I, 11.07.2026, 166).

Seletuskirja selgitustes viidatakse THD sätete ülevõtmisel konsolideeritud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivile 2010/75/EL tööstus- ja loomakasvatusheidete kohta (saastuse kompleksne vältimine ja kontroll).

Eelnõukohase seaduse vastuvõtmiseks on vajalik Riigikogu poolthäälte enamus.

Eelnõu aluseks on eelnõude infosüsteemi (EIS) toimikus nr 26-0633 kooskõlastatud tööstusheite seaduse ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu. Kooskõlastamisele esitatud eelnõu sisaldas nii direktiivi (EL) 2024/1785 ülevõtmiseks vajalikke muudatusi kui ka direktiivi ülevõtmisest sõltumatuid siseriiklikke muudatusi, mille eesmärk oli eelkõige vähendada ettevõtjate ja Keskkonnaameti halduskoormust.

Pärast kooskõlastamist jagati muudatused nende eesmärgist ja õiguslikust alusest lähtudes kaheks eraldi eelnõuks. Käesolevasse eelnõusse on koondatud direktiivi (EL) 2024/1785 ülevõtmiseks vajalikud muudatused. Direktiivi ülevõtmisest sõltumatud siseriiklikud muudatused, sealhulgas halduskoormust vähendavad muudatused, menetletakse eraldi keskkonnaseadustiku üldosa seaduse ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõuna.

Kooskõlastamise ja huvirühmade kaasamise ülevaade on esitatud seletuskirja 10. peatükis. Seal kajastatakse EISi toimikus nr 26-0633 toimunud kooskõlastamist ulatuses, milles esitatud märkused puudutavad käesolevasse eelnõusse jäänud muudatusi.

2. Seaduse eesmärk

THS on Eesti keskkonnaõiguse keskne õigusakt, millega reguleeritakse suurima keskkonnamõjuga tööstuskäitiste tegevust. Seadus rakendab Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2010/75/EL tööstusheidete kohta (saastuse kompleksne vältimine ja kontroll) (ELT L 334, 17.12.2010, lk 17–119) (edaspidi *tööstusheite direktiiv*) ning seda kohaldatakse käitistele, mille tegevus võib oluliselt mõjutada välisõhu, vee ja pinnase kvaliteeti, tekitada jäätmeid ning avaldada mõju inimeste tervisele.

THS-i keskne eesmärk on tagada, et suurte tööstuskäitiste tegevus tagaks keskkonnakaitse kõrgel tasemel, kasutades parimat võimalikku tehnikat (edaspidi *PVT*), ning et keskkonnakaitse oleks käsitletud terviklikult ühe loa kaudu. Parima võimaliku tehnika rakendamine on THS-i alustala ning tagab, et keskkonnakaitsenõuded põhinevad tehnoloogia ja teadmiste ajakohasel tasemel, toetavad innovatsiooni ning loovad ettevõtjatele stiimuli kasutada tõhusamaid, puhtamaid ja ressursisäästlikumaid lahendusi.

Seaduse eesmärk on tagada, et Eesti THS oleks kooskõlas ajakohaste Euroopa Liidu nõuetega, toetaks keskkonna ja inimeste tervise kaitse kõrget taset ning võimaldaks loa andjal keskenduda eelkõige nendele tegevustele ja käitistele, millel on tegelikult suurim mõju keskkonnale. Samal ajal loob eelnõu selgema ja paremini toimiva raamistiku käitajatele, võimaldades neil oma kohustusi paremini mõista ja täita, seejuures toetades tehnoloogilist arengut ja innovatsiooni. Selleks ajakohastatakse THS-i, täpsustades kompleksloa regulatsiooni, viiakse sigade ja kodulindude intensiivkasvatusega tegelevad käitised tulevikus kompleksloa süsteemist keskkonnaloa süsteemi ning nähakse ette nende tegutsemine käitamisreeglite alusel, tugevdatakse avariide ja vahejuhtumite käsitlemist, keskkonnajuhtimise ning ressursitõhususe nõudeid. Direktiivi (EL) 2024/1785 karistusi käsitlevate sätete ülevõtmisel kasutatakse direktiivis lubatud võimalust näha kõige raskemate rikkumiste eest halduskaristuse asemel ette samaväärselt tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad kriminaalkaristused. Seetõttu võetakse asjaomased nõuded üle karistusseadustiku keskkonnakuritegude koosseisude kaudu, samal ajal kui THS-is säilivad varasemalt kehtestatud väärteokoosseisud.

Direktiivi (EL) 2024/1785 ülevõtmise tähtaeg oli 1. juuli 2026. Seaduseelnõu menetlemise ajal on Euroopa Liidu tasandil menetluses Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, millega muudetakse direktiive 2008/98/EÜ, 2010/75/EL, (EL) 2015/2193 ja (EL) 2024/1785 seoses teatavate nõuete lihtsustamisega ja halduskoormuse vähendamisega ehk nn keskkonnaomnibuss. Keskkonnaomnibussi eesmärk on lihtsustada muuhulgas THD nõudeid, vähendada ettevõtjate ja pädevate asutuste halduskoormust säilitades keskkonna ja inimeste tervise kaitse kõrge taseme. Selle jõustumisel tuleb vajaduse korral muuta THS-i ja üle vaadata käesolevas eelnõus kavandatud kompleksloa nõuded. Keskkonnaomnibussi jõustumine on kavandatud 2027. aasta esimesse kvartalisse. Keskkonnaomnibussis kavandatavad muudatused on piiritletavad konkreetsete sätetega. Käesolevast seaduste muutmise eelnõus jäetakse välja keskkonnaomnibussiga muudetavad sätted, mis puudutavad keskkonnajuhtimissüsteeme ning üleminekukavasid.

Arvestades Vabariigi Valitsuse 22. novembri 2011. aasta määruse nr 180 „Hea õigusloome ja normitehnika eeskiri“ (edaspidi *HÕNTE*) § 1 lõike 2 punkti 2, ei koostatud enne seaduseelnõu ja seletuskirja koostamist eelnõu vajaduse kooskõlastamiseks ja õiguslike valikute selgitamiseks väljatöötamiskavatsust. Tööstusheite direktiivi muutmiseks esitati

Euroopa Komisjoni ettepanekuga mõjuanalüüs[1] ning sellele järgnevateks läbirääkimisteks konsulteeriti huvigruppidega ning loodi Eesti seisukohad tööstusheite direktiivi muutmise kohta[2]. Eesti seisukohad ühtisid suures pildis Komisjoni ettepanekus ning mõjuhinnangus välja toodud aspektidega, kuid olid kriitilised teatud muudatuste osas, mis puudutasid veise-, sea- ja linnukasvatuse sätteid ning hüvitamisreegleid. Seda kriitikat arvestati läbirääkimiste käigus ning lõplikud tööstusheite direktiivi muudatused kattusid Eesti seisukohtadega. Tegemist ei ole õiguskorras põhimõttelist tähendust omavate muudatustega ning seetõttu ei koostatud eelnõu ettevalmistamisel HÕNTE § 1 lõikes 3 nimetatud kontseptsiooni.

3. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõukohane seadus koosneb kolmest paragrahvist.

Eelnõu §-ga 1 on kavandatud muudatused tööstusheite seaduses.

THS § 1 lõige 1 - muudetakse seaduse eesmärki. Seaduse eesmärk on saavutada inimeste tervise ja keskkonna kui terviku kaitse kõrge tase, vältides võimaluse korral või pidevalt vähendades saasteainete heidet õhku, vette ja pinnasesse, jäätmete tekkimist, parandades ressursitõhusust, edendades ringmajandust ning vähendades süsinikdioksiidi (CO_2) heidet. THD eesmärki laiendati vajadusest kohandada õigusraamistikku Euroopa Liidu kliima-, energia- ja ringmajanduse poliitika laiemate eesmärkidega. Varem keskendus direktiiv eelkõige saasteainete heite vältimisele ja vähendamisele, kuid uus eesmärgipüstitus rõhutab senisest selgemalt inimeste tervise kaitset ning võtab arvesse ka keskkonnapoliitika uusi suundumusi.

Eesmärki täiendati kolme olulise aspektiga:

- Ressursitõhusus – tagamaks, et tööstus mitte ainult ei vähendaks heidet, vaid kasutaks toor- ja abimaterjale, vett ning energiat võimalikult säästlikult, vähendades koormust keskkonnale ja suurendades konkurentsivõimet.
- Ringmajanduse edendamine – toetada materjalide taaskasutust ja vältida jäätmete teket, et vähendada lineaarse majandusmudeli kahjulikke mõjusid ja soodustada uute säästlike ärimudelite arengut.
- CO_2 heite vähendamine – sidudes tööstusheite õigusraamistiku kliimapoliitikaga, et panustada Euroopa Liidu kliimaneutraalsuse eesmärgi saavutamisse.

Selline laiendus loob sidususe poliitikavaldkondade vahel ning tagab, et tööstussektori reguleerimine ei keskendu kitsalt reostuse vähendamisele, vaid toetab ka süsteemset üleminekut kestlikule, kliimaneutraalsele ja ressursitõhusale majandusmudelile.

THS § 2 lõige 1 - § 2 lõiget 1 täiendatakse punktiga 6. Seaduse kohaldamisalasse lisatakse sigade ja kodulindude intensiivkasvatusega tegelevad käitised, millele luuakse THS-is eraldi peatükk. Nendele käitistele nähakse ette lihtsustatud loamenetlus, mitte täiemahuline kompleksluba, mida kasutatakse muude tegevusalade puhul. Loomakasvatus erineb teistest tööstuskäitistest, sest saasteained eralduvad teisiti ning nende vähendamiseks on vajalikud teist laadi tegevused. Eraldi peatükk võimaldab rakendada põllumajandusele sobivamaid reegleid, vähendades loa taotlemise ja loaga seatud nõuete täitmisega seotud halduskoormust nii käitajale kui ka loa andja töökoormust.

[1] Euroopa Komisjoni mõjuanalüüs tööstusheite direktiivi muutmise ettepanekule

[2] Eesti seisukohad tööstusheitedirektiivi muutmise ja Euroopa tööstuskäitiste keskkonnaandmete ja tööstusheite portaali kohta - COM(2022) 156, COM(2022) 157

THS § 5 - muudetakse § 5 pealkirja ja lõiget 1. Paragrahvi pealkirja täiendatakse terminitega „keskkonnatoime“ ja „keskkonnatoime piirväärtus“.

Lõikes 1 esitatakse saastamise mõiste, mille määratlusse lisatakse varasema regulatsiooniga võrreldes lõhnast tulenev mõju keskkonnale või inimese tervisele ja heaolule. Lõhnahäiringute ja õhusaaste tajumine on inimese tervise seisukohalt olulised, sest need võivad põhjustada stressi, vaimse tervise häireid ning ka füüsilisi tervisemõjusid isegi juhul, kui otsesed saastetasemed jäävad alla toksiliste piiride. Sellega võetakse üle THD artikli 3 lõige 2.

THS § 5 täiendatakse lõigetega 5 ja 6.

Lõikega 5 lisatakse THS-i termin „keskkonnatoime“. Keskkonnatoime on THS-i tähenduses tarbimistasemetega, materjalide, vee- ja energiaressursside kasutamise tõhususega, materjalide ja vee korduskasutamisega ning jäätmetekkega seotud toime. Terminis nimetatud toime võib olla millegi mõju, tulemus või väljenduv efekt keskkonna seisukohalt mõõdetavates näitajates. Lõikega võetakse üle THD artikli 3 lõige 13aa. Termin lisatakse, kuna Eesti õiguses kasutatav terminoloogia tuleb ühtlustada direktiivi (EL) 2024/1785 terminikasutusega, ning seaduse reguleerimisala laiendatakse nii, et see sisaldaks lisaks heidetele ka ressursi- ja energiatõhususe aspekte, suurendaks õigusselgust ja tagaks ühtse aluse kompleksloa tingimuste määramisel.

Lõikega 6 lisatakse THS-i termin „keskkonnatoime piirväärtus“. Keskkonnatoime piirväärtused on PVT-järeldustes toodud parima võimaliku tehnikaga saavutatava keskkonnatoime taseme alusel kehtestatavad ning loaga määratavad toimeväärtused, mida ei tohi ületada. Lõikega võetakse üle THD artikli 3 lõige 5a. Tegemist on uue siduva tingimusega, mille loa andja kompleksloale määrab. Varem oli tegemist soovitusliku tasemega, kuid uue THD alusel kehtestatavad PVT-järeldused peavad sisaldama lisaks heitetasemetele ka siduvaid keskkonnatoime tasemeid ning nende vahemikke, mille piiresse peavad käitised oma tegevuse käigus jääma.

THS § 6 lõige 1 - § 6 lõikes 1 täpsustatakse käitise mõistet. Muudatusega võetakse üle THD artikli 3 lõige 3. Tegemist on täpsustusega, käitise sisuline tähendus ei muutu, vaid selle ulatust täiendatakse viitega sea- ja linnukasvatuse tegevusala käsitlevale peatükile, sest sea- ja linnukasvatuse tegevusala viiakse pärast üleminekuaega THS-i II peatüki kohaldamisalast välja ning nendele rakendatakse eraldi nõudeid.

THS § 7 lõige 3 - § 7 lõiget 3 täiendatakse punktiga 3, millega lisatakse viide uuele peatükile 6^{1}. Täienduse eesmärk on selgitada, et seaduse tähenduses käsitatakse peatükis 6^{1} loana keskkonnaluba. See on vajalik, kuna sigade ja lindude intensiivkasvatusega tegelevad käitised ei kuulu pärast §-s 169^{5} sätestatud üleminekuaega kompleksloa kohustusega käitiste hulka ning tegutsevad edaspidi keskkonnaseadustiku üldosa seaduse § 41 lõike 1 alusel antava keskkonnaloa alusel. Viide loob õigusselguse loa liigist ning tagab uue peatüki süsteemse kooskõla seaduse üldosaga. Kuna uue THD kohaselt nähakse sea- ja linnukasvatuse käitistele ette kehtivast korrast erinevad ning lihtsustatud menetlusnõuded, mis hakkavad kohalduma alles pärast ELis ühtsete käitamisreeglite vastuvõtmist, seotakse nende nõuete rakendumine käitamisreeglite jõustumisele järgneva nelja-aastase üleminekuajaga. Käitamisreeglite rakendusotsus kehtestati 8. oktoobril 2026 ning seetõttujõustub punkt 3 8. oktoobril 2030.

THS § 8 lõige 2 - muudetakse § 8 lõike 2 punkti 3. Paragrahvi 8 lõike 2 punkti 3 muutmisega võetakse üle THD artikli 3 lõike 10 punkt c ning täpsustatakse sõna „parim“ tähendust. Tehnika on parim, kui see on kõige mõjusam keskkonna kui terviku kaitse kõrge üldise taseme saavutamiseks, hõlmates seejuures ka inimeste tervise ja kliimakaitse mõõdet. Sõna „sealhulgas“ väljendab inimeste tervise kaitse ja keskkonnakaitse tihedat seost. Inimeste tervise kaitse kõrget taset ei ole võimalik saavutada ilma keskkonnakaitse kõrge tasemeta ning keskkonna kui terviku kaitse hindamisel tuleb seetõttu arvestada ka mõjuga inimeste tervisele.

THS § 8 lõige 4 - muudetakse § 8 lõiget 4, millega võetakse üle THD artikli 3 lõige 12. Varasema regulatsiooni kohaselt käsitlesid PVT-järeldused eelkõige heitkoguste ja seirega seotud tehnilisi näitajaid, st teavet selle kohta, milliseid tehnikaid ja meetodeid tuleks kasutada saasteainete heite vähendamiseks ning millised on nendega saavutatavad heitetasemed. Uue direktiivi kohaselt peavad PVT-järeldused hõlmama lisaks heidetele ka keskkonnatoime tasemeid ning keskkonnajuhtimissüsteemi (edaspidi *KKJS*) elemente koos võrdlusalustega.

Mõiste laiendamise eesmärk on tugevdada integreeritud keskkonnakaitse põhimõtet, kus tööstusettevõtete tegevust hinnataks mitte üksnes heitkoguste vähendamise alusel, vaid terviklikult kogu nende keskkonnale avaldatava mõju põhjal.

THS § 8[1] - seadust täiendatakse §-ga 8[1], millega võetakse üle THD artikli 3 lõige 9a. Uue THD kohaselt mõistetakse terminiga „tööstuse põhjalik ümberkujundamine“ ettevõtte tegevuse olulist muutmist või uue, keskkonnasäästlikuma tehnoloogia kasutuselevõttu kogu käitises või selle osas. Mõiste toob sisse innovatsiooni ja ümberkorralduse mõõtme, mis tähendab, et lisaks heitkoguste vähendamisele toetatakse ka selliseid tegevusi, mille käigus ettevõte muudab oma tootmistehnoloogiat või rajatist niivõrd, et saavutatakse oluline samm edasi kliimaneutraalsuse ja ringmajanduse suunas.

Eesti õigusesse kõnealuse termini lisamisel tagatakse vastavus THD eesmärgile edendada tööstuse üleminekut keskkonnasäästlikule ja vähese süsinikuheitega majandusmudelile. See võimaldab selgemalt eristada tavapäraseid tehnoloogilisi uuendusi nendest juhtumitest, mille käigus toimub strateegiline ja süsteemne ümberkujundamine, ning loob aluse selliste projektide soodustamiseks ja hindamiseks kompleksloa menetluses.

Säte selgitab, mida saab arvestada tööstuse põhjaliku ümberkujundamisena, millele seaduses ettenähtud erandeid rakendada tohib. Tegemist on tööstusettevõtjate poolt kujunemisjärgus tehnika või parima võimaliku tehnika rakendamisega, mis võimaldab väga oluliselt vähendada kasvuhoonegaaside heidet kooskõlas kliimaneutraalsuse eesmärgiga ning optimeerib kaasnevat keskkonnakasu vähemalt sellises ulatuses, mida on võimalik saavutada kohaldatavates PVT-järeldustes kindlaksmääratud tehnikaga. Ehk väga tähtis tingimus on kasvuhoonegaaside heite vähendamine olulises mahus. Seda tehes tuleb vältida keskkonnalist ristmõju. Keskkonnaline ristmõju tähendab olukorda, kus ühe meetmega vähendatakse saastet või koormust ühes keskkonnaelemendis, tekitades samal ajal suurema koormuse teises keskkonnaelemendis. Näiteks paigaldatakse õhuheite vähendamiseks heitgaaside pesur, mille juures küll õhuheide väheneb, aga tekib saastunud reovesi või jäätmed. Teise näitena võib tuua ka täiendava reovee puhastuse, kus vee kvaliteet paraneb, aga kasvab energia tarbimine ja CO_2 heide ning võib tekkida rohkem jäätmeid settena. Kuigi kasvuhoonegaaside heite oluline vähenemine on üks tööstuse põhjaliku ümberkujundamise

tingimus, tuleb ka selle tingimuse täitmisel jälgida muid olulisi muutujaid, et saaste ei suureneks ning säiliks keskkonna kui terviku parim kaitse.

THS § 17 lõige 1 – muudatusega täiendatakse § 17 lõiget 1, lisades käitajale kohustuse teavitada Keskkonnaametit lisaks keskkonda oluliselt mõjutavast avariist või vahejuhtumist ka nendest avariidest või vahejuhtumitest, mis mõjutavad oluliselt inimeste tervist. Muudatuse eesmärk on täiendada kehtivat teavitamiskohustust, et tagada operatiivne reageerimine olukorras, kus juhtum võib avaldada mõju mitte ainult keskkonnale, vaid ka inimeste tervisele. Täienduse vajadus tuleneb § 1 lõikes 1 kavandatavast muudatusest, mille kohaselt laieneb THS-i eesmärk keskkonnakaitse kõrval ka inimeste tervise kaitsele. Selle muudatusega võetakse üle THD artikkel 7.

THS § 18 lõige 3 - § 18 lõikes 3 asendatakse sõnad „ja inimese“ sõnadega „või inimeste“ ning lõiget 3 täiendatakse sõnaga „viivitamata“. THD artikkel 8 lõige 3 sätestab, et käitise tegevuse peatamiseks peab olema täidetud vähemalt üks järgmisest tingimusest - kui loa tingimuste rikkumine ohustab otseselt inimeste tervist või kujutab endast otsest ohtu kahjustada keskkonda olulisel määral. Kehtiva sõnastuse kohaselt peavad olema täidetud mõlemad need tingimused. Seega viiakse sätte sõnastus THD-ga kooskõlla.

Kui loa nõuete rikkumine võib kaasa tuua vahetu ja olulise ebasoodsa mõju keskkonnale või inimeste tervisele, on Keskkonnaametil kohustus peatada käitise, põletusseadme, jäätmepõletus- või koospõletustehase või selle osa tegevus, kuni käitaja tegevus vastab loa nõuetele. Sõna „viivitamata“ lisamine täpsustab, et Keskkonnaamet peab kirjeldatud juhtumi korral tegevuse peatama võimalikult kiiresti. Kuigi Keskkonnaametil oli ka varasema regulatsiooni kohaselt kohustus peatada käitise tegevus oluliste rikkumiste korral, rõhutab täiendatud sõnastus kohustuse viivitamatut täitmist, mis on vajalik olukorraks, kus viivitus võib põhjustada või süvendada tõsist keskkonna- või tervisekahju. „Viivitamata“ jäetakse seaduses täpsustamata, sest tegemist on määratlemata õigusmõistega, mis peab katma väga erinevaid olukordi. Seda ei saa siduda kindla ajaga (minutid või tunnid), kuna ohu ulatus ja tehnilised võimalused võivad olla igal juhul erinevad. Liiga täpne tähtaeg võiks mõnes olukorras olla liiga aeglane ja teises ebareaalne. Seetõttu tähendab „viivitamata“ õiguses tegutsemist ilma põhjendamatu viivituseta, nii kiiresti kui konkreetses olukorras võimalik ja vajalik. Täpsustusega võetakse üle THD artikli 8 lõige 3.

THS § 18 lõige 5 - § 18 täiendatakse lõikega 5. Lõikega 5 antakse Keskkonnaametile võimalus peatada käitise, põletusseadme, jäätmepõletus- või koospõletustehase või selle osa tegevus loa nõuete püsiva rikkumise korral. Keskkonnaametil on õigus peatada käitise, põletusseadme, jäätmepõletus- või koospõletustehase või nende osa tegevus, kui:

- rikkumine on püsiv;
- see kujutab ohtu inimeste tervisele või põhjustab olulist kahjulikku mõju keskkonnale;
- THS-i § 155 lõikes 5 osutatud kontrolliaruandes märgitud parandavaid meetmeid ei ole rakendatud.

Lõikega 5 luuakse selge õiguslik alus käitise tegevuse peatamiseks, kui korrigeerivad meetmed ei ole toiminud. Keskkonnaamet saab peatada tegevuse kuni olukorra normaliseerumiseni. Säte loob proportsionaalse, kuid tõhusa järelevalvemehhanismi juhuks, kui senised korrigeerivad sammud ei ole andnud tulemust. Tegevuse peatamine on viimane abinõu ning seda rakendatakse üksnes siis, kui muud meetmed – hoiatused, ettekirjutused, sunniraha – ei ole piisavad.

Riik saab seega vältida pikaajalisi või korduvaid rikkumisi, mis muidu võiksid põhjustada märkimisväärset saastust või terviseriski. Lõikega 5 võetakse üle THD artikli 8 lõige 4. THD artikli 8 lõige 5 seab liikmesriikidele kohustuse tagada, et pädevate asutuste võetud peatamismeetmed oleksid tegelikult jõustatavad ja tulemuslikud. Eesti õiguses tähendab see, et Keskkonnaameti otsustel peab olema siduv toime ning vajaduse korral on tagatud halduse järelevalvemenetluste kaudu ka mõjuvate sunnivahendite kasutamise võimalus. See suurendab direktiivi täitmise tagamise usaldusväärsust ja õiguskindlust, vältides olukorda, kus rikkumise tuvastamine ei too kaasa tegelikku vastutust.

THS § 18[1] - seaduse 1. peatüki 3. jagu täiendatakse §-ga 18[1], mis käsitleb joogiveevarusid mõjutavatest ning piiriüleste mõjudega avariidest, vahejuhtumitest või nõuete rikkumisest teavitamist.

Lõige 1 sätestab Keskkonnaametile kohustuse teavitada asjaomaseid joogivee- ja reoveekäitlejaid meetmetest, mis on võetud inimeste tervise kaitseks või keskkonnale kahju ärahoidmiseks või põhjustatud kahju heastamiseks avarii või vahejuhtumi korral, mis mõjutab joogiveevarusid, sealhulgas piiriüleseid varusid, või kaudse heite korral reoveetaristut. Lõikega 1 võetakse üle THD artikkel 7.

Lõikes 2 sätestatakse Keskkonnaametile kohustus avarii või vahejuhtumi korral, mis mõjutab oluliselt inimeste tervist või keskkonda teises liikmesriigis, teavitada viivitamata teise Euroopa Liidu liikmesriigi pädevat asutust, et piirata avarii või vahejuhtumi põhjustatud tagajärgi keskkonnale ja inimeste tervisele ning vältida edasisi võimalikke avariisid või vahejuhtumeid. Lõikega 2 võetakse üle THD artikkel 7. Kasutatud sõna „oluliselt“ puhul on tegemist määratlemata õigusmõistega, mil seadusandja loobub detailsete ettekirjutuste andmisest seaduses, delegeerides normi täpsustamise seaduse rakendajale. Määratlemata õigusmõisted saavad sageli tähenduse kohtulahendite ja õiguspraktika kaudu, mh arvestades ka ajaloolist konteksti. Seejuures on oluline välja tuua, et määratlemata õigusmõiste tõlgendamine sõltub alati kontekstist, milles seda kasutatakse. Määratlemata õigusmõistete kasutamine THS-is on taotluslik, arvestades, et seadus reguleerib komplekslube, mis haakuvad väga erinevate tegevuste ja olukordadega. „Olulist“ mõju on kasutatud THS-is eri paragrahvides ja lõigetes. Üldiselt võib olulist ebasoodsat mõju keskkonnale või inimeste tervisele eeldada, kui tegevusega põhjustatakse saastust. Saastatus THS-i tähenduses on saastamisest põhjustatud oluline ebasoodne muutus välisõhu, vee või pinnase kvaliteedis. Seega võib ühe viitena olulisusele lugeda keskkonna kvaliteedinormatiivide, nt välisõhu kvaliteedi piir-/sihtväärtuse või veekogumi keskkonnakvaliteedi standardi ületamist või ületamise ohustamist.

Lõike 3 kohaselt tuleb Keskkonnaametil teavitada teise liikmesriigi pädevat asutust, kui loa nõuete rikkumine ohustab inimeste tervist või keskkonda teises liikmesriigis.

Lõikes 4 täpsustatakse Keskkonnaameti kohustust tagada tõhus ja kiire teabevahetus, kui käitise tegevuses tuvastatud nõuete rikkumine võib mõjutada joogiveevarusid või reoveetaristut, sealhulgas piiriüleselt. Säte kohustab Keskkonnaametit viivitamata teavitama joogivee- ja reoveekäitlejaid ning teisi asjaomaseid asutusi, kelle vastutusvaldkonda kuulub keskkonna- ja terviseohutuse tagamine, rikkumise olemusest ning meetmetest, mis on võetud võimaliku kahju vältimiseks või juba tekkinud kahju heastamiseks. Lõike eesmärk on tagada, et kõik olulised osalised oleksid kiiresti informeeritud, kui rikkumine võib mõjutada inimeste tervist, joogivee kvaliteeti või reovee puhastamise toimimist, sealhulgas

piiriüleste veekogude või põhjaveevarude korral. See aitab vältida olukordi, kus teabe hilinemine või puudulik koostöö võib põhjustada laiaulatuslikuma keskkonna- või terviseriski. Lõike 4 lisamine tugevdab asutuste vahelist koostööd ja kriisivalmidust ning aitab tagada, et rikkumistele reageeritakse koordineeritult ja ennetavalt. Täiendusega võetakse üle THD artikli 8 lõige 6.

Kokkuvõttes tugevdavad need sätted riiklikku järelevalvet ja teabevahetuse süsteemsust.

THS § 19 lõige 2 - § 19 lõike 2 punkt 8 tunnistatakse kehtetuks, loobudes kompleksloa kohustusest sea- ja linnukasvatustes. Punkt 8 jõustub 8. oktoobril 2030. aastal, kui hakkab kehtima 6^1. peatükk ning sea- ja linnukasvatused, mis on seaduse kohaldamisalas, viiakse kompleksloa kohustuselt keskkonnaloa kohustusele.

THS § 19 lõige 2 - § 19 lõiget 2 täiendatakse punktidega 16–18, millega lisatakse THS-i uued tegevusvaldkonnad, mille korral tuleb käitajal taotleda kompleksluba.

Punkt 16 sätestab uue kompleksloa kohustusega tegevusvaldkonnana vee elektrolüüsil vesiniku tootmise. Punktiga 16 võetakse üle THD I lisa punkt 6.6.

Punkt 17 sätestab uue kompleksloa kohustusega tegevusvaldkonnana akude tootmise. Punktiga 17 võetakse üle THD I lisa punkt 2.7.

Punkt 18 sätestab uue kompleksloa kohustusega tegevusvaldkonnana maakide tööstuslikus mahus kaevandamise, sealhulgas kohapeal töötlemise. Punktiga 18 võetakse üle THD I lisa punkt 3.6.

THS § 19 lõige 3 - § 19 lõikes 3 asendatakse viide Vabariigi Valitsuse määrusele viitega ministri määrusele. Vabariigi Valitsuse määruse asemel kehtestab valdkonna eest vastutav minister ehk energeetika- ja keskkonnaminister määruse, millega muu hulgas täiendatakse kompleksloa kohustusega käitiste alltegevusvaldkondade loetelu. Ühtlasi täpsustatakse nimetatud määruses ka uutele tegevusvaldkondadele kohaldatavaid künnisvõimsusi. Muudatuse eesmärk on viia regulatsiooni tase kooskõlla selle sisuga. Kompleksloaga hõlmatavate tegevuste valik ja nende künnisvõimsused tulenevad THD I lisast ning on olemuselt tehnilised ja dünaamilised ning vajavad ajakohastamist eelkõige Euroopa Liidu õiguse muudatuste või tehnilise arengu tõttu.

Arvestades, et komplekslubade süsteem ning selle rakendamine kuuluvad energeetika- ja keskkonnaministri valitsemisalasse ning tegemist on täidesaatva võimu tehnilise rakendusnormiga, on põhjendatud kehtestada asjakohane kord ministri määrusega. See võimaldab tagada normi paindlikuma ja operatiivsema ajakohastamise, säilitades samal ajal õigusliku järjepidevuse ja kooskõla THD-st tulenevate nõuetega. Muudatus ei too kaasa sisulist muutust kompleksloaga hõlmatavate tegevuste ulatuses, vaid puudutab normi vormi ja taset. Määruse eelnõu on esitatud seletuskirja lisas.

THS § 20 - § 20 muudetakse, millega võetakse üle THD artikli 3 lõiked 13a ja 13b. Paragrahvi pealkirja lisatakse parima võimaliku tehnikaga saavutatava heitetaseme kõrval parima võimaliku tehnikaga saavutatava keskkonnatoime tase ja võrdlusalused.

Lõige 1 esitab parima võimaliku tehnikaga saavutatava heitetaseme, mida võrreldes varasemaga ei muudeta. Tegemist on heitetasemega, mida on võimalik saavutada

tavapärastel käitamistingimustel, kasutades PVT-järeldustes kirjeldatud tehnikaid või nende kombinatsiooni. Heitetaset väljendatakse teatava ajaperioodi keskmise väärtusena kindlaksmääratud võrdlustingimustes, mis võimaldab võrrelda erinevate käitiste ja tehnoloogiate tulemusi ühtsetel alustel. Sisuliselt määrab see tehniliselt ja majanduslikult saavutatava parima tulemuse, mida on võimalik saavutada erakorralisi meetmeid võtmata või ebaproportsionaalseid kulusid tegemata. Heitetase kujuneb PVT-järeldustes toodud andmete ja praktika alusel ning moodustab aluse heite piirväärtuste määramiseks komplekslubades.

Lõige 2 määratleb PVT-ga saavutatava keskkonnatoime taseme termini. Tegemist on keskkonnatoime tasemega, mis on saavutatav tavapärastel käitamistingimustel PVT-järeldustes kirjeldatud parima võimaliku tehnika või parimate võimalike tehnikate kombinatsiooni kasutamisel. Sellega seotud keskkonnatoime ning selle piirväärtus on kirjeldatud THS-i §-s 5.

Lõige 3 määratleb termini „võrdlusalused“. Võrdlusalused seaduse tähenduses on parima võimaliku tehnikaga saavutatava keskkonnatoime taseme soovituslik vahemik, mida tuleb kasutada käitise KKJS-i tulemuslikkuse võrdluseks. Võrdlusalused ei ole siduvad väärtused või väärtuste vahemikud, mida kompleksloale kantakse, vaid neid kasutatakse käitise KKJS-is oma tegevuse jälgimiseks ning võrdluseks parima võimaliku tehnikaga.

PVT-ga saavutatavad keskkonnatoime tasemed ja võrdlusalused võivad sisaldada tarbimistasemeid, ressursitõhususe tasemeid ja korduskasutamise tasemeid, mis hõlmavad materjale, vett ja energiaressursse ning jäätmeid, ja muid tasemeid, mis on saadud kindlaksmääratud võrdlustingimustel. PVT-järeldustes kehtestatakse keskkonnatoime tasemed ja võrdlusalused, et vähendada kasvuhoonegaaside heidet ning tootmise ressursivajadust, näiteks veekasutust. Parima võimaliku tehnikaga saavutatavad keskkonnatoime tasemed on seotud loa tingimustega. Loa andja peab kompleksloas määrama siduvad ehk kohustuslikud keskkonnatoime tasemete vahemikud, samuti siduvad keskkonnatoime piirväärtused veekasutuse kohta ning soovituslikud keskkonnatoime tasemed jäätmete ja muude ressursside kui vee kohta. Soovituslikud keskkonnatoime tasemed ei tohi olla keskkonna seisukohast vähem ranged kui siduvate keskkonnatoime tasemete vahemiku leebeim toimetase. Võrdlusalused lisanduvad käitise KKJS-ile, mille alusel saab oma tulemuslikkust võrrelda.

THS § 22 - muudetakse § 22. Paragrahvi pealkirja täiendatakse selle sisu järgi ning võrreldes varasemaga lisatakse sõnade „kujunemisjärgus tehnika“ järele tekstiosa „, kujunemisjärgus tehnikaga saavutatav heitetase ning keskkonnatoime tase“.

Lõikes 1 määratletakse termin „kujunemisjärgus tehnika“. Kujunemisjärgus tehnika on tööstustegevuses kasutatav uudne tehnoloogia, mis kaubanduslikul eesmärgil arendatuna aitaks tagada kas inimeste tervise ja keskkonna kaitse kõrgema üldise taseme või vähemalt inimeste tervise ja keskkonna kaitse sama taseme ja suurema kulude kokkuhoiu, kui see on võimalik olemasoleva parima võimaliku tehnikaga. Kujunemisjärgus tehnika sõnastust uuendatakse, et tagada selle vastavus THD artikli 3 lõike 14 määratlusele ning luua sisult selgem seos parima võimaliku tehnikaga. Sõnastuse ajakohastamine suurendab rakenduspraktika ühtlust, aidates selgemalt eristada kujunemisjärgus tehnikaid juba väljakujunenud parimatest võimalikest tehnikatest ning toetades uuenduslike ja keskkonnasäästlike tehnoloogiate arendamist.

Lõikega 2 täiendatakse seadust uue terminiga „kujunemisjärgus tehnikaga saavutatav heitetase“. Tegemist on heitetasemega, mis on saavutatav tavapärastel käitamistingimustel PVT-järeldustes kirjeldatud kujunemisjärgus tehnika või kujunemisjärgus tehnikate kombinatsiooni kasutamisel, väljendatuna teatava ajaperioodi keskmise väärtusena kindlaksmääratud võrdlustingimustes. Lõikega 2 võetakse üle THD artikli 3 lõige 48.

Lõikega 3 täiendatakse seadust terminiga „kujunemisjärgus tehnikaga saavutatav keskkonnatoime tase“. Kujunemisjärgus tehnikaga saavutatavad keskkonnatoime tasemed on seaduse tähenduses rida keskkonnatoime tasemeid, mis on saadud tavapärastel käitamistingimustel kujunemisjärgus tehnika või kujunemisjärgus tehnikate kombinatsiooni abil, nagu on kirjeldatud PVT-järeldustes. Kui sellised tasemed on kirjeldatud PVT-järeldustes, võib loa andja käsitada neid soovituslike tasemetena.

THS § 26 lõige 1 - § 26 lõiget 1 täiendatakse punktiga 6. Muudatuse kohaselt peab käitaja lisaks energiatõhusale tegutsemisele edendama taastuvenergia kasutamist ja võimaluse korral ka selle tootmist. Eesmärk on tagada vastavus THD artikli 11 punktile f, mille kohaselt tuleb käitiste kasutamisel mitte ainult tagada energia võimalikult tõhus kasutamine, vaid ka toetada taastuvenergia laialdasemat kasutust ja arendamist. Täiendusega rõhutatakse, et energiatõhususe kõrval on oluline edendada puhaste ja taastuvate energiaallikate kasutamist tööstusprotsessides, vähendades seeläbi kasvuhoonegaaside heidet ning toetades kliimaneutraalsuse eesmärkide saavutamist. Sõnastus tagab käitajale paindlikkuse taastuvenergia tootmise edendamisel, arvestades tegevusvaldkonna tehnilisi ja majanduslikke tingimusi.

THS § 26 lõige 1 - § 26 lõiget 1 täiendatakse punktiga 9, mille kohaselt käitaja kohustub kasutama materjaliressursse ja vett tõhusalt, sealhulgas neid korduskasutades. Täiendus tehakse THD nende nõuete järgi, mis rõhutavad selgelt, et suured tööstuslikud käitised peavad parandama ressursi-, vee- ja energiatõhusust ning edendama ringmajanduse põhimõtteid. Punktiga 9 võetakse üle THD artikli 11 punkt fa.

THS § 28 - muudetakse § 28 ning uuendatakse selles esitatud kompleksloa taotluse andmekoosseisu. Kehtiva seaduse ülesehituse järgi on kompleksloa taotluse sisu määratud viite kaudu THS-i § 41 lõike 2 punktidele, mis kirjeldavad kompleksloa koosseisu. Kõik § 41 lõikes 2 nimetatud andmed ei kuulu aga loa taotluse koosseisu, vaid paljud neist kujundab loa andja loa andmise või läbivaatamise käigus. § 28 lõikega 1 kehtestatakse kompleksloa taotluse koosseis, et teha selgemaks, millised andmed peab käitaja esitama taotluses ja millised kujundatakse loamenetluse käigus.

Kompleksloa taotlus sisaldab lisaks keskkonnaseadustiku üldosa seaduse (edaspidi *KeÜS*) § 42 lõigetes 1 ja 3, atmosfääriõhu kaitse seaduse (edaspidi *AÕKS*) § 91 lõikes 2, jäätmeseaduse § 78 lõikes 1 ja veeseaduse § 190 lõikes 1 sätestatud andmetele järgmisi andmeid:
1) käitise tegevusvaldkonna ja käesoleva seaduse § 19 lõike 3 alusel kehtestatud põhilise alltegevusvaldkonna nimetus, käitise tööaeg ja ülesseatud tootmisvõimsus;
2) käitises kasutatavate seadmete ja tehnoloogia võrdlus ja vastavus parimale võimalikule tehnikale ning viide kohaldatavatele PVT-järeldustele või nende puudumisel PVT-viitedokumentidele;
3) kasutatavate ja toodetavate ainete ja segude, toorme, abimaterjalide, pooltoodete, energia ja vee maht, säilitamise tingimused ning säästliku kasutamise või taaskasutamise meetmed ning asjakohaste ressursside seire korraldus;

4) andmed saavutatavate heitetasemete kohta (EÜ) nr 166/2006 II lisas loetletud saasteainete ja muude selliste saasteainete kohta, mida asjaomane käitis tõenäoliselt olulistes kogustes keskkonda väljutab, ning heite seire korraldus;
5) andmed Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1907/2006 artikli 57 kriteeriumidele vastavate ainete ja sama määruse XVII lisas sätestatud piirangutes käsitletud ainete käitisest lähtuva heite ning vajaduse korral selle vältimiseks või vähendamiseks rakendatavate või kavandatavate meetmete kohta;
6) välisõhus leviva lõhna, müra ja vibratsiooni allikad, tase ja mõju ning nende vältimise või vähendamise meetmed võimaliku olulise või vähendamist vajava ebasoodsa mõju korral keskkonnale;
7) pinna- ja põhjavee, pinnase ja olmevee veevõtukohtade valgalade kaitsemeetmed ning asjakohased pinnase, pinna- ja põhjavee korrapärase seire korraldus seoses tegevuskohas leiduda võivate ohtlike ainetega, võttes arvesse pinnase, pinna- ja põhjavee saastumise võimalikkust käitise tegevuskohas;
8) jäätmete teke käitises, jäätmete liigid ja kogused ning jäätmetekke vältimiseks, jäätmete korduskasutamiseks ettevalmistamiseks, ringlussevõtuks, muuks taaskasutamiseks või kõrvaldamiseks kavandatavad meetmed ning seire meetmed;
9) avariide vältimise ja nende tagajärgede piiramise süsteemi kirjeldus, kui käitaja ei ole kohustatud sellist teavet lisama käesoleva seaduse § 29 punkti 2 alusel;
10) puhastustöödel, lekete, ajutiste seisakute, tootmis- või puhastusseadmete rikete korral, tehnoloogiaseadmete töö alustamisel ja lõpetamisel ning muude tavapärasest erinevate käitamistingimuste korral rakendatavad meetmed;
11) kompleksloa nõuetest ajutise erandi taotlemise korral erandi taotlemise põhjendused ning muud erandi andmise otsustamiseks vajalikud andmed ja dokumendid;
12) täiendavad meetmed käesoleva seaduse §-s 26 sätestatud põhimõtete elluviimiseks;

Sisuliselt täieneb kompleksloa taotlus punktide 3 ja 5 kohaselt nõutud andmetega. Punkti 3 kohaselt tuleb taotlusega esitada kasutatavate ja toodetavate ressursside maht ning asjakohaste ressursside seire korraldus. See on vajalik, et täita uuest THD-st tulenev kohustus loa andjal määrata ning käitajal järgida keskkonnatoime tasemeid ning keskkonnatoime piirväärtusi. Punktiga 5 täiendatakse kompleksloa taotluses esitatavate heiteandmete koosseisu. Sellega võetakse üle THD artikli 14 lõike 1 punkt ab. Käitaja peab esitama andmed Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1907/2006 artikli 57 kriteeriumidele vastavate ainete nagu kantserogeensed, mutageensed, reproduktiivtoksilised, püsivad, bioakumuleeruvad ja endokriinsüsteemi kahjustavad ainete ning sama määruse XVII lisas sätestatud piirangutes käsitletud ainete (nt raskmetallid, asbest või teatud fluoritud orgaanilised ühendid) käitisest lähtuva heite ning vajaduse korral selle vältimiseks või vähendamiseks rakendatavate või kavandatavate meetmete kohta. Tegemist on käitisest lähtuva heite üldise iseloomustamise osaga, mille puhul juhitakse eraldi tähelepanu ainetele, mis võivad oma ohtlike omaduste tõttu põhjustada suuremat ohtu inimeste tervisele või keskkonnale. Nõude lisamise eesmärk on tugevdada tööstusheite regulatsiooni seost kemikaaliohutuse regulatsiooniga ning tagada, et nimetatud ainete võimalik heide ei jääks kompleksloa menetluses tähelepanuta. Taotlejalt ei nõuta eraldiseisva hindamise ega uue heiteandmete süsteemi koostamist. Taotleja esitab talle teada olevad andmed selle kohta, kas ja millisel viisil võib nimetatud aineid käitisest keskkonda väljuda ning milliseid meetmeid nende heite vältimiseks või vähendamiseks rakendatakse või kavandatakse. Andmed esitatakse samas ulatuses ja samade heiteallikate ning keskkonda liikumise teede kohta, mida käsitletakse käitise heite üldisel iseloomustamisel.

Lõikega 2 sätestatakse volitusnorm valdkonna eest vastutavale ministrile kehtestada kompleksloa taotluse täpsustatud nõuded ja andmekoosseis ning taotluse esitamise kord määrusega. Paragrahvi ülesehituse korrastamise tõttu muutub võrreldes varasemaga volitusnormi asukoht, muudatus on normitehniline ega muuda volituse sisu ega ulatust.

Kehtiva seaduse § 28 muutmisel muutub kehtetuks viide taotleja kohustusele lisada kirjalik lühiselgitus puuduvate andmete esitamata jätmise kohta, kui kavandatava käitise tegevust arvestades ei ole kõiki taotluses nõutud andmeid vaja esitada. See kohustus sätestatakse valdkonna eest vastutava ministri määruses, millega kehtestatakse kompleksloa taotluse täpsustatud nõuded ja andmekoosseis ning taotluse esitamise kord. Sarnane lähenemine on ka keskkonnalubade puhul.

Lisaks muutub kehtetuks säte, mille alusel peab kompleksloa taotleja enne taotluse esitamist tasuma riigilõivu. Tegemist on dubleeriva sättega. Nimetatud kohustust on täpsustatud KeÜS-is.

THS § 41 lõige 2 - § 41 lõiget 2 täiendatakse punktiga 6^1, milles täpsustatakse kompleksloa koosseisu asjakohaste ressursside, näiteks energia, vee ja tooraine tarbimise ja korduskasutamise seire nõuetega. Tegemist on uue loa tingimusega, millega võetakse üle THD artikli 14 lõike 1 punkt bb. Kehtiv seadus sätestab kompleksloa koosseisu üldiselt, kuid selle sõnastus ei arvesta täiel määral uuest THD-st tulenevaid täiendusi, mille kohaselt peab kompleksluba sisaldama senisest enam andmeid ja tingimusi, mis on seotud käitise heite, ressursikasutuse, keskkonnajuhtimise ning seire korraldamisega. Uue tingimusega luuakse loa andjale kohustus määrata kompleksloas seirenõuded, et kontrollida keskkonnatoime tasemete täitmist.

THS § 41 lõige 2 - § 41 lõike 2 punkti 7 muudetakse. Punktist jäetakse välja kohustus esitada andmed heite vältimiseks või vähendamiseks kavandatavate meetmete ja tehnika kohta. Tegemist oli dubleeriva nõudega, mis on kaetud juba § 41 lõike 2 punktidega 5, 8, 11, 12 ja 13. Need punktid kirjeldavad heite vältimise või vähendamise meetmeid ja tehnikaid. Lisaks on jäetud välja „käitise heiteallikad“, sest tegemist on dubleeriva nõudega. Need on loa osaks THS § 41 lõikes 1^1 nimetatud andmete koosseisus.

Muudetud on nimekirja saasteainetest, millele heite piirväärtus tuleb määrata. Varem viitasid heite piirväärtused §-s 46 nimetatud saasteainetele. Uue sõnastuse kohaselt tuleb heite piirväärtused määrata saasteainete kohta, mis on loetletud tööstusheite portaali määruse (EÜ) nr 166/2006 II lisas, ning muude selliste saasteainete kohta, mida asjaomane käitis tõenäoliselt olulistes kogustes keskkonda väljutab. Tegemist on väga olulise muudatusega, sest heite piirväärtused on THS-is ning kompleksloas kesksel kohal ja aitavad saavutada keskkonna kui terviku kaitse kõrget taset, minimeerides saasteainete heidet õhku, vette ja pinnasesse ning vähendades jäätmeteket, et vältida ebasoodsat mõju keskkonnale. Tööstusheite portaali määruse (EÜ) nr 166/2006 II lisas nimetatud saasteainete loetelu täiendamiseks või muutmiseks on komisjonil kooskõlas EL-i toimimise lepingu artikliga 290 õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte. Tegemist on olulisemate saasteainetega, mille suhtes kohaldatakse vee ja õhu kvaliteeti ning kemikaale käsitlevates Euroopa Liidu õigusaktides sätestatud konkreetseid meetmeid. Saasteainete valikul tuleb arvesse võtta ka muid saasteaineid, mida käitis tõenäoliselt suurtes kogustes keskkonda väljutab ning mida määruse (EÜ) nr 166/2006 II lisa ei sisalda.

Heite piirväärtuse kehtestamisel tuleb saasteainete valikul lähtuda konkreetsest käitisest väljutatavatest saasteainetest. Selleks on võimalik loa andjal ning loa taotlejal kasutada PVT-järeldustes ja PVT-viitedokumentides käsitletud saasteaineid ning määruse (EÜ) nr 166/2006 rakendamiseks loodavaid juhiseid asjakohase tegevusvaldkonna ning sellega seotud saasteainete kohta. See tähendab, et loa andjal ei ole asjakohane kompleksloale lisada kõigi nimekirjas loetletud saasteainete heite piirväärtusi.

THS § 41 lõige 2 - § 41 lõike 2 punkti 9 muudetakse. Nimetatud punkt kajastab andmeid pinna- ja põhjavee ning pinnase ja olmevee veevõtukohtade valgalade kaitsemeetmete kohta. Lisaks kaitsemeetmetele ka pinnase, pinna- ja põhjavee korrapärase seire asjakohaseid nõudeid tegevuskohas leiduda võivate asjakohaste ohtlike ainete tõttu, mille juures tuleb arvesse võtta pinnase, pinna- ja põhjavee saastumise võimalikkust käitise tegevuskohas. Kehtiva punkti 9 andmeid on varem täiendatud olmevee veevõtukohtade valgalade kaitsemeetmete nõuetega ning korrapärane seire on tugevamini seotud käitises kasutatavate või tegevuskohas leiduda võivate asjakohaste ohtlike ainetega. Pinnase ja põhjavee saastatuse korrapärase seire nõudeid on täpsustatud THS-i § 47 lõikega 1. Muudatusega võetakse üle THD artikli 14 lõike 1 punkt b.

THS § 41 lõige 2 - § 41 lõike 2 punkti 11 muudetakse õigusselgemaks. Punkti 11 kohaselt kuuluvad kompleksloa koosseisu käitise asjakohased heite seire nõuded, mõõtmismeetodid ja -sagedus ning seireandmete esitamise kord. Punkti 11 uus sõnastus vastab THD artikli 14 lõike 1 punkti c alapunkti i sõnastusele ning sisaldab vähem andmeid, kui varem punktis 11 nõuti. Varasemas punktis 11 nimetatud andmed keskkonnajuhtimissüsteemi kirjelduse, pinnase ja põhjavee saastatuse seire ning seadmete hoolduse ja kontrolli kohta on esitatud eraldi § 41 lõikes 2. Punktis 11 sätestatakse heite seire nõuded, mis on vajalikud heite piirväärtuste tagamise kontrollimiseks, ning täpsustatakse, et kompleksloa tingimustes tuleb lisaks heite seire mõõtmismeetodile ja -sagedusele määrata ka seireandmete esitamise kord. Selle nõude eesmärk on tagada, et heite seire tulemused esitatakse loa andjale ühtses, võrreldavas ja kontrollitavas vormis ning loa andjal on võimalik nende andmete alusel teha järelevalvet ja vajaduse korral ajakohastada loatingimusi. Seireandmete esitamise kord sisaldab eelkõige andmete vormi ja struktuuri, näiteks millised parameetrid ja ühikud esitatakse, kas kontsentratsiooni või koormusena. Lisaks reguleeritakse andmete edastamise viisi ja tähtaegu. Sättega ei reguleerita heite piirväärtustele vastavuse hindamise tingimusi, kuna need on sätestatud § 41 lõike 2 punktis 7^1. Nõudeid käitise heite seirele, millest loa taotlemisel ja andmisel tuleb lähtuda, täpsustab THS-i § 47.

THS § 41 lõige 2 - § 41 lõiget 2 täiendatakse punktidega 20–22.
Punkti 20 kohaselt kuuluvad kompleksloa koosseisu keskkonnatoime piirväärtused. Kompleksloa kohustusega käitajale lisandub kohustus järgida lisaks heite piirväärtustele ka keskkonnatoime piirväärtusi. Keskkonnatoime piirväärtus on määratletud § 5 lõikes 6. Samuti on keskkonnatoime piirväärtustel seos THS-i §-s 20 kirjeldatud parima võimaliku tehnikaga saavutatava keskkonnatoime tasemega. Keskkonnatoime piirväärtuseks loetakse seaduse kohaselt loas määratud siduvaid toimeväärtusi, mida ei tohi ületada. Keskkonnatoime piirväärtuste määramist täpsustab § 44^1, mille kohaselt on siduvad toimeväärtused PVT-järeldustes kirjeldatud parima võimaliku tehnika rakendamisel saavutatavad keskkonnatoime tasemete vahemikud ning eraldi vee kasutusele konkreetsed keskkonnatoime piirväärtused. Jäätmete ja muude ressursside kui vee kasutamise kohta tuleb määrata soovituslikud keskkonnatoime piirväärtused. Seega kui kehtestatakse loa tingimused vee kasutamise kohta, peab loa andja PVT-järeldustes kirjeldatud parima võimaliku tehnikaga saavutatava keskkonnatoime taseme siduva vahemiku alusel määrama

loas siduva keskkonnatoime piirväärtuse (tavapäraste käitamistingimuste jaoks) selle vahemiku piires. Keskkonnatoime piirväärtuse määramisel juhindutakse THS § 44^1 tingimustest ning rakendatakse sarnast praktikat nagu heite piirväärtuste määramisel. Kui kehtestatakse loa tingimused jäätmete ning muude ressursside kui vee kohta, peab loa andja määrama PVT-järeldustes kirjeldatud parima võimaliku tehnikaga saavutatava keskkonnatoime taseme siduva vahemiku ning selle vahemiku piires soovitusliku keskkonnatoime taseme (tavapäraste käitamistingimuste jaoks). Tegemist on uue loa tingimusega, millega võetakse üle THD artikli 14 lõike 1 teise lõigu punkt aa.

Punktiga 21 lisatakse kompleksloa koosseisu keskkonnatoime piirväärtustele vastavuse hindamise tingimused või viide sellistele tingimustele. See on seotud eelnõu punktiga 20 määratavate keskkonnatoime piirväärtustega ning määrata ka nendele vastavuse hindamise tingimused või viide sellistele tingimustele. Keskkonnatoime piirväärtustele vastavuse hindamise tingimused kehtestatakse konkreetsele tegevusvaldkonnale kohalduvates PVT-järeldustes kirjeldatud tingimuste kohaselt. Tegemist on uue loa tingimusega, millega võetakse üle THD artikli 14 lõike 1 punkt h.

Punkti 22 kohaselt kantakse kompleksloale vajaduse korral asjakohased nõuded määruse (EÜ) nr 1907/2006 artikli 57 kriteeriumidele vastavate ainete ning sama määruse XVII lisas sätestatud piirangutes käsitletud ainete käitisest lähtuva heite vältimiseks või vähendamiseks. Loa andja käsitleb nimetatud aineid käitise heite ja selle vältimiseks või vähendamiseks rakendatavate meetmete üldise hindamise osana, pöörates neile nende ohtlike omaduste tõttu erilist tähelepanu. Tegemist ei ole tingimata täiesti uue loatingimuse liigiga, sest nimetatud ainete heite vältimise või vähendamise nõuded võivad olla kompleksloas juba kajastatud PVT-järelduste, muude kohaldatavate õigusaktide või nende alusel määratud loatingimuste kaudu. Väljend „vajaduse korral asjakohased nõuded“ tähendab, et selliseid nõudeid ei lisata loale automaatselt iga asjaomase aine esinemise korral, vaid üksnes siis, kui konkreetse käitise puhul on täiendav meede põhjendatud ja sobiv. Nõude sisu peab vastama tuvastatud heite laadile ja riskile ning võib seisneda näiteks tehnilises või korralduslikus meetmes, seirenõudes või muus heite vältimise või vähendamise tingimuses. Kui aine heide on välistatud, ebaoluline või juba piisavalt reguleeritud heite piirväärtuse, parima võimaliku tehnika nõude või muu loatingimusega, ei ole eraldi nõude lisamine vajalik.

THS § 41 lõiked 4^1 ja 4^2 - § 41 täiendatakse lõigetega 4^1 ja 4^2. Muudatusega täiendatakse THS-i, et selgelt reguleerida, millal keskkonna kvaliteedinormatiiv (nt välisõhu kvaliteedi piir-/sihtväärtuse või veekogumi keskkonnakvaliteedi standardi jms saavutamine) eeldab rangemaid nõudeid kui need, mida on võimalik saavutada üksnes PVT rakendamisega. THD uuendatud artikli 18 loogika järgi – kui keskkonna kvaliteedinormatiivi tagamine nõuab PVT-st rangemat tulemust – tuleb loas ette näha lisameetmed ning hinnata nende meetmete mõju vastuvõtvale keskkonnale. Mõnel juhul tuleb tagada ka saasteainete kontsentratsiooni seire vastuvõtvas keskkonnas.

THS-i § 41 lõige 4 sätestab põhimõtte, et kompleksloa nõuded ei piirdu üksnes PVT rakendamisega, kui sellest ei piisa keskkonna kvaliteedinormatiivide täitmiseks. Sellisel juhul pannakse käitajale kompleksloas kohustus rakendada lisaabinõusid, mis tagavad kvaliteedinormatiivide täitmise. Lisaabinõud on eelkõige meetmed, mis vähendavad käitise spetsiifilist panust saastamisse asjaomases piirkonnas, näiteks täiendav puhastusaste, heite vähendamine teatud töörežiimides, uued tehnilised lahendused, protsessimuudatused, asendused või muud proportsionaalsed meetmed. See lahendus toetab põhimõtet, et PVT on

miinimumlävend, kuid keskkonna kvaliteedinormatiivide täitmine võib nõuda sellest rangemat lähenemist. Täiendusega võetakse üle THD artikkel 18.

Lõige 4^1 sätestab, et kui käitajale on kompleksloaga pandud kohustus rakendada lisaabinõusid, mis tagavad keskkonna kvaliteedinormatiivide täitmise, peab pädev asutus hindama nende lisaabinõude mõju asjaomaste saasteainete kontsentratsioonile vastuvõtvas keskkonnas. Vastuvõttev keskkond on keskkonnakomponent (välisõhk, pinnavesi, põhjavesi, pinnas), kuhu käitise heide jõuab ja mille seisundit heide võib mõjutada. Ehk vastuvõttev keskkond on hindamise objekt, mille vastavust hinnatakse keskkonna kvaliteedinormatiividele. Lõikes 4^1 sätestatud hindamise all peetakse silmas loa andja kohustust loa andmisel või loa muutmisel anda põhjendatud hinnang selle kohta, kuidas lõike 4 alusel loas kehtestatud lisaabinõud mõjutavad asjaomaste saasteainete kontsentratsiooni vastuvõtvas keskkonnas ning kas need lisaabinõud on sobivad keskkonna kvaliteedinormatiivi täitmise tagamiseks. Hindamine ei tähenda tingimata, et loa andja teeb mõõtmised või arvutused, vaid ta kontrollib ja kaalub käitaja esitatud andmeid ja muid asjakohaseid allikaid ning võtab nende alusel loa andmisel või muutmisel seisukoha, mis on kontrollitavalt põhjendatud. Hindamine annab loa andjale veendumuse, et lisaabinõudel on eeldatav mõju saasteainete kontsentratsioonile vastuvõtvas keskkonnas.

Hindamine on juhtumipõhine ning võib sõltuvalt käitise tegevuse laadist, heite iseloomust, vastuvõtva keskkonna tundlikkusest ja olemasolevast andmestikust tugineda näiteks riiklikule seirele, käitise varasema heiteseire tulemustele või sama paragrahvi lõike 4^2 alusel kehtestatud seirele. Lisaks on võimalik sõltuvalt juhtumist toetuda arvutuslikele hinnangutele ning otsestele mõõtmistele, millega kontrollitakse lisaabinõude tegelikku mõju pärast nende rakendamist vastuvõtvas keskkonnas kogutud andmete põhjal. Vajaduse korral kasutatakse nimetatud lähenemiste kombinatsiooni, et tagada nii lisaabinõude eeldatava mõju hindamine kui ka nende tulemuslikkuse kontroll.

Lõikega 4^2 täpsustatakse vastuvõtvas keskkonnas seire tegemise korda, kui keskkonna kvaliteedinormatiivide täitmiseks osutub vajalikuks kohaldada § 41 lõike 4 alusel kehtestatud lisaabinõusid. Sätte eesmärk on tagada, et lisameetmete ja rangemate nõuete rakendamise tulemuslikkust hinnatakse vajaduse korral ka vastuvõtvas keskkonnas, st seal, kus saasteainete kontsentratsioonid kujundavad keskkonna kvaliteedinormatiividele vastavuse (nt välisõhus, suublas, põhjaveekogumis või pinnases).

Lõige 4^2 seob seirekohustuse selgelt § 41 lõike 4 kohaldamisega. Nõutakse nende saasteainete seiret, mille tõttu lisaabinõude kehtestamine osutus vajalikuks. Seirenõue kohaldub üksnes juhul, kui käitisest väljutatavate saasteainete koormusel on keskkonnale mõõdetav mõju. See tähendab, et kui on põhjendatud eeldada, et käitise panus on vastuvõtvas keskkonnas eristatav ning seire annab lisaväärtust keskkonna kvaliteedinormatiivi täitmise ja lisaabinõude mõju kontrollimisel. Seire ulatus, sagedus ja metoodika määratakse juhtumi põhjal loas, lähtudes proportsionaalsuse põhimõttest ning käitise tegevuse laadist, heite iseloomust ja vastuvõtva keskkonna tundlikkusest. Eesti rakendusloogikas tagab loa andja seire tegemise eeskätt loa tingimuste kaudu. Seetõttu sätestab lõige 4^2, et loa andja näeb kompleksloas ette käitaja kohustuse korraldada vastuvõtvas keskkonnas asjaomaste saasteainete kontsentratsiooni seire ning esitada seire tulemused loa andjale. See on kooskõlas senise praktikaga, mille kohaselt käitisega seotud spetsiifilised mõõtmised ja seire korraldab üldjuhul käitaja ning loa andja kontrollib nõuete täitmist järelevalve ja loa läbivaatamise kaudu.

Lõike 4^2 viimane lause täpsustab, et kui asjakohane seire on juba tagatud riikliku seirega, võib käitaja kasutada seirekohustuse täitmiseks riikliku seire tulemusi, et hinnata vastavust keskkonna kvaliteedinormatiiviga kehtestatud piirväärtustele.

THS § 43 - § 43 punkti 2 täpsustatakse. Tegemist on PVT määramise alustega, millest loa andja peab kompleksloa nõuete määramisel lähtuma. Muudatusega täpsustatakse nõuet eelistada vähem ohtlike ainete kasutamist, rõhutades eraldi, et see hõlmab ka eriti ohtlike ainete (inglise keeles *substances of very high concern*, edaspidi *SVHC*) kasutamise vähendamist. Täpsustus on sisuline täiend võrreldes varasema sõnastusega ja selle eesmärk on juhtida käitajate ja loa andja tähelepanu sellele, et asendada või vähendada tuleks just neid aineid, mis on oma omadustelt kõige probleemsemad. Näiteks kantserogeensed, mutageensed, reproduktiivtoksilised, püsivad ja bioakumuleeruvad või muul viisil võrreldava tõsise mõjuga. Muudatusega võetakse üle THD III lisa.

THS § 43 - täpsustatakse § 43 punkti 5, lisades PVT määramise aluste, nagu tehnoloogiauuendused ning uued teadustulemused, kõrvale ka digilahendustega arvestamise. Muudatusega võetakse üle THD III lisa.

THS § 43 - täpsustatakse § 43 punkti 9, kus PVT määramise aluste juures asendatakse energiakasutuse tõhusus ressursitõhususe ja korduskasutamise ning CO_2 heite vähendamise võimekusega. Muudatus laiendab kriteeriume, mida parima võimaliku tehnika määramise puhul tuleb arvesse võtta. See tuleneb direktiivi eesmärgi laienemisest, mida kirjeldab seletuskirja punkt 1. Muudatusega võetakse üle THD III lisa.

THS § 43 - täiendatakse § 43 punkti 10, mille kohaselt tuleb PVT määramisel heite keskkonnamõju puhul arvesse võtta ka parima võimaliku tehnika põhjustatud mõju elurikkusele. Tegemist on täpsustusega, mida keskkonnamõju puhul tuleb samuti arvesse võtta. Muudatusega võetakse üle THD III lisa.

THS § 44 lõige 2 - täiendatakse § 44 lõiget 2, milles sätestatakse lisatingimus, mida loa andja peab arvestama heite piirväärtuste määramisel. THD täiendab heite piirväärtuste määramisel arvestatavate ainete kriteeriume, lisades aine ohtlikkuse. THS-is on juba varasemalt selle täiendusega arvestatud, hõlmates heite piirväärtuste määramisel aine olemusega arvestamise. Aine oht/ohtlikkus on selle aine olemuslik omadus. Heite piirväärtuste määramisel peab loa andja arvestama kõikide ainetega, millel võib olla oluline mõju keskkonnale või inimeste tervisele ning sealjuures võtma arvesse aine ohuomadusi. Seega kui käitis heidab keskkonda ainet, mis on koguse poolest mõõdukas, kuid väga ohtlik, on põhjendatud arvestada seda heite piirväärtuse määramisel ka juba olemasoleva sõnastuse kohaselt.

Heite piirväärtuste määramisel tuleb arvestada ka veevoolu dünaamika muutumist suublates. Heidete suublaks olevate veekogude hüdroloogilised tingimused ei ole püsivad ning loa andmisel ja läbivaatamisel tuleb arvestada, et vooluhulk, veetase ja segunemine muutuvad ajas ning need võivad mõjutada heite lahjendusvõimet ja seega saasteainete kontsentratsiooni vastuvõtvas keskkonnas. Seetõttu tuleb loatingimuste kujundamisel arvestada vajaduse korral ka ebasoodsamaid hüdroloogilisi tingimusi, näiteks madalvee perioodi, kuna suubla lahjendus- ja segunemisvõime muutub. THS-i § 44 lõikega 2 võetakse üle THD artikli 14 lõike 1 punkt a.

Paragrahvi 44 lõige 2 täiendab uute tingimustega § 41 lõike 2 punkti 7, mis ütleb, et heite piirväärtused määratakse määruse (EÜ) nr 166/2006 II lisas loetletud saasteainete ja muude selliste saasteainete kohta, mida asjaomane käitis tõenäoliselt suurtes kogustes keskkonda väljutab. Selle juures võetakse arvesse heidetava saasteaine ohtlikkust ning veevoolu dünaamika muutumist.

THS § 44 lõige 3 - § 44 lõiget 3 muudetakse, täpsustades, kuidas loa andja määrab heite piirväärtuse PVT-järeldustes toodud PVT-ga saavutatava heitetaseme vahemiku ulatuses. Loa andja peab määrama PVT rakendamise abil käitises saavutatavad kõige rangemad heite piirväärtused, võttes arvesse PVT-ga saavutatavate heitetasemete kogu vahemikku. See ei tähenda, et heite piirväärtused peavad alati olema kehtestatud PVT-ga saavutatava heitetaseme vahemiku alumises otsas, kuid heite piirväärtused tuleb kehtestada vahemikus nii madalale tasemele, kui see on konkreetses käitises saavutatav. Muudatusega ei kaasne suuri muudatusi heite piirväärtustes, sest Keskkonnaamet järgib heite piirväärtuste määramisel juba praegu täpsustatud praktikat. Muudatusega võetakse üle THD artikli 15 lõige 3.

THS § 44 lõige 3^1 - § 44 täiendatakse lõikega 3^1, milles sätestatakse, et heite piirväärtuste määramisel lähtutakse käitaja hinnangust PVT-ga saavutatavate heitetasemete kogu vahemiku kohta. Käitaja hinnang peab sisaldama analüüsi selle kohta, kas ja millistel tingimustel on võimalik järgida PVT-järeldustes toodud heitetasemete vahemiku rangeimaid väärtusi, ning kirjeldama parimaid üldisi tulemusi, mida konkreetne käitis PVT rakendamisel saavutab. Seejuures tuleb arvesse võtta ka võimalikku keskkonnalist ristmõju. See on olukord, kus ühe keskkonnaelemendi kaitsemeede võib suurendada koormust teises keskkonnaelemendis, näiteks õhusaaste vähendamine suurendab heitvee kogust või jäätmeteket. Käitaja hinnang saavutatavate heitetasemete kohta põhineb olemasolevatel seireandmetel või kirjandusel või sama valdkonna teise käitise seireandmetel. Sättega tugevdatakse loa menetluses tõenduspõhist ja läbipaistvat lähenemist, kus käitaja esitatud hinnang annab loa andjale sisendi, et valida põhjendatud heite piirväärtused, mis tagavad kõrge keskkonnakaitse taseme ning väldivad olukorda kus heide väheneb ühes keskkonnaelemendis, kuid suureneb teises. Samuti aitab see ühtlustada praktikat ning vähendada vaidlusriski, kuna heite piirväärtuste valik seotakse selgelt PVT-järeldustes kirjeldatud tasemete vahemiku ja käitise konkreetsete tehniliste võimalustega.

THS § 44 lõige 6 - täpsustatakse § 44 lõike 6 erandit. Erinevalt senisest sõnastatakse erand üheselt kui võimalus kehtestada parima võimaliku tehnikaga saavutatavast heitetasemest leebemad heite piirväärtused. Muudatusega võetakse üle THD artikli 15 lõige 5.

THS § 44 lõige 7 - täpsustatakse § 44 lõike 7 punkti 4, mille kohaselt peab loa andja § 44 lõike 6 kohast erandit rakendades hindama loa läbivaatamisel või vähemalt iga nelja aasta järel, kas nimetatud erand on endiselt põhjendatud. Varem hindas loa andja erandi põhjendatust kompleksloa nõuete läbivaatamisel, mida tavapäraselt tehakse iga kord korrapärase kontrolli järel. Täpsustusega lisatakse maksimaalne aeg, millal tuleb erandi põhjendatus edaspidi üle vaadata. Muudatusega võetakse üle THD artikli 15 lõige 5.

THS § 44 lõige 7^1 - muudetakse § 44 lõiget 7^1 ning lisatakse heite piirväärtustest erandi andmise õigus ka keskkonnatoime piirväärtusest. Tuleb arvestada, et käesoleva seaduse eelnõu menetlemisega paralleelselt on Riigikogus menetluses ka elektrituruseaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (892 SE), millega täiendatakse THS § 44 lõigetega 7^1–7^3 ning luuakse loa andjale võimalus kohaldada ajutiselt leebemaid heite piirväärtusi

erakorraliste asjaolude korral. Eelnõu on läbinud Riigikogu esimese lugemise. Nimetatud muudatused käsitlevad eeskätt energiavarustuskindluse, kriitiliste ressursside nappuse ja muu ülekaaluka avaliku huvi olukordi ning on sisuliselt seotud käitiste tegevuse jätkamise võimaldamisega erandlikes kriisiolukordades. Käesoleva eelnõu koostamisel on arvestatud, et viidatud muudatused võivad jõustuda enne käesolevat seadust, mistõttu tuleb THS-i edasisel muutmisel tagada regulatsiooni omavaheline kooskõla ja vältida samade sätete kattuvat või vastuolulist muutmist. Kuna eelnõu sätestab kohustuslikud keskkonnatoime piirväärtused, siis sarnaselt heite piirväärtustele peab olema võimalik neid kriisi korral leevendada § 44 lõigetes 7^1–7^3 nimetatud tingimustel. Muudatusega võetakse terviklikult üle THD artikli 15 lõige 7.

THS § 44 lõiked 7^4–7^7 - § 44 täiendatakse lõigetega 7^4–7^7. Tegemist on täpsustavate tingimustega § 44 lõike 6 kohase leebemate heite piirväärtuste erandi andmise kohta. Täiendusega võetakse üle THD artikli 15 lõige 5 ning II lisa.

Lõike 7^4 kohaselt peab käitaja esitama loa andjale hinnangu selle kohta, kuidas § 44 lõike 6 kohane erand mõjutab erandiga saasteaine kontsentratsiooni vastuvõtvas keskkonnas. Hinnang esitatakse koos erandi taotlusega.

Lõige 7^5 kohaselt tuleb § 44 lõike 6 kohase erandi kohaldamisel arvesse võtta THD II lisas sätestatud põhimõtteid. Täiendusega ei looda uut erandit ega uut kaalutlusõigust, vaid täpsustatakse Euroopa Liidu õiguse alusel senise erandi tegemise aluseid ja metoodilisi lähtekohti. THD II lisa kehtestab põhimõtted, millest loa andja peab § 44 lõike 6 alusel erandi tegemisel juhinduma. II lisa eesmärk on tagada, et juba kehtivas õiguses ette nähtud hinnang ebaproportsionaalsuse kohta põhineks ühtsetel, läbipaistvatel ja võrreldavatel alustel kogu Euroopa Liidus ning et erandi tegemine oleks põhjendatud ja kontrollitav.

II lisa kohaselt käsitatakse § 44 lõike 6 kohaldamisel arvesse võetavate kuludena üksnes kulusid, mis tekivad parima võimaliku tehnikaga saavutatavate heitetasemete järgimisest ning mis sisaldavad nii kapitali- kui ka tegevuskulusid. Muid sotsiaalseid või majanduslikke kulusid arvesse ei võeta. Kulude hindamine peab olema kvantitatiivne ning seda toetab kvalitatiivne hinnang. Arvesse võetakse netokulud, st pärast parima võimaliku tehnika rakendamist tekkinud rahalise kasu mahaarvamist, ning vajaduse korral ka kulud, mis on seotud finantskapitalile juurdepääsuga. Kulude arvutamisel kasutatakse diskontomäära, et kajastada rahalise väärtuse muutumist ajas, ning erandi taotluses tuleb selgelt kirjeldada kasutatud arvutusmeetodid ja anda hinnang arvutustega seotud määramatusele, nimetada kulude allikad, diskontomäär.

Keskkonnakasu hindamisel lähtutakse parima võimaliku tehnikaga saavutatavate heitetasemete järgimisest saadavast keskkonnakasust. Keskkonnakasu hinnatakse võimaluse korral kvantitatiivselt, sealhulgas rahaliselt, ning seda toetab kvalitatiivne hinnang. Vajaduse korral kasutatakse saasteainete tekitatud kahju kindlaksmääratud kulusid. Ka keskkonnakasu hindamisel kasutatakse diskontomäära ning erandi taotluses esitatakse selgelt keskkonnakasu hindamiseks kasutatud andmeallikad, metoodika ja hinnang määramatusele.

Kulude ebaproportsionaalsuse hindamisel võrreldakse § 44 lõike 6 tähenduses parima võimaliku tehnikaga saavutatavate heitetasemete järgimise kulusid ja sellest saadavat keskkonnakasu. THD II lisa täpsustab, et võrdlusmehhanism peab sisaldama nii meetodit hindamistes esineva ebamäärasuse arvesse võtmiseks kui ka põhjendust selle kohta, millise marginaali võrra peavad kulud keskkonnakasu ületama, et erandi tegemine oleks

põhjendatud. Seadus ei sätesta konkreetset arvulist lävendit ega muuda loa andja kaalutlusotsuse olemust, vaid sätestab selle kaalutluse tegemise viisi ja põhjendamise kohustuse.

THD II lisa rakendamine tugevdab § 44 lõike 6 kohaldamise õigusselgust ja ennustatavust ning vähendab erandite tegemisega seotud vaidlusriske. Loa andja kontrollib ja hindab käitaja esitatud kulude ja keskkonnakasu hinnanguid sõltumatutest allikatest, sealhulgas tehnoloogia pakkujatelt, eelretsenseeritud teadusuuringutest, eksperdihinnangutest või teistelt käitistelt, kus parim võimalik tehnika on hiljuti kasutusele võetud. Sellega tagatakse, et § 44 lõike 6 alusel tehtavad erandid jäävad erandlikuks, on sisuliselt põhjendatud ning kooskõlas parima võimaliku tehnika keskse rolliga tööstusheite regulatsioonis.

THD-s nähakse ette, et Euroopa Komisjon võib kehtestada rakendusakti, millega kehtestatakse standardmeetod PVT-järelduste rakendamise kulude ja võimaliku keskkonnakasu ebaproportsionaalsuse hindamiseks, ning täpsustatakse II lisas sätestatud põhimõtete praktilist kohaldamist. Rakendusakti eesmärk on ühtlustada hindamispraktikat kogu Euroopa Liidus ning toetada loa andjat § 44 lõike 6 alusel tehtavate erandiotsuste kujundamisel. Direktiiv ei sätesta siiski rakendusakti vastuvõtmiseks konkreetset tähtaega. Kuni rakendusakti vastuvõtmiseni peab pädev asutus § 44 lõike 6 kohaldamisel lähtuma direktiivi II lisas sätestatud põhimõtetest. II lisa on selleks piisavalt täpne ja iseseisvalt kohaldatav ning annab selged lähtekohad kulude ja keskkonnakasu hindamiseks ning nende omavaheliseks võrdlemiseks. Seega ei takista rakendusakti puudumine § 44 lõike 6 alusel erandi taotluste sisulist ja õiguspärast hindamist.

Rakendusakti vastuvõtmisel tuleb § 44 lõike 6 kohaldamisel lähtuda ka rakendusaktis sätestatud täpsustustest niivõrd, kuivõrd need ei muuda erandi tegemise sisulisi eeldusi, vaid täpsustavad II lisas sätestatud põhimõtete rakendamist. Selline lähenemine tagab õigusselguse ja järjepidevuse nii üleminekuperioodil kui ka pärast rakendusakti jõustumist ning välistab olukorra, kus erandi tegemine oleks ajutiselt peatatud või õiguslikult ebaselge.

Lõige 7^6 sätestab, et § 44 lõike 6 kohast erandit ei tohi anda, kui see võib ohustada keskkonna kvaliteedinormatiivide järgimist. Keskkonna kvaliteedinormatiivide näited on toodud seletuskirja osas, mis kirjeldab THS § 42 lõikes 3 tehtavaid muudatusi.

Lõike 7^7 seab kohustuse tagada keskkonna kvaliteedinormatiivide täitmine vastuvõtvas keskkonnas ning asjaomaste saasteainete kontsentratsiooni seire, kui käitaja lõike 7^4 kohaselt koostatud hinnangust ilmneb, et erandil on mõõdetav mõju keskkonnale. Keskkonna kvaliteedinormatiivide täitmise kontrollimiseks vajaliku seire tagab erandi saamisel käitaja.

THS § 44 lõige 8 - § 44 lõiget 8 muudetakse. Lõikest jäetakse välja tekstiosa „ja kasutamine“ ning pikendatakse lõikes 8 sätestatud kujunemisjärgus tehnikate katsetamise ajutist erandit üheksalt kuult kolmekümnele kuule. Uue THD kohaselt kehtib antud erand ainult kujunemisjärgus tehnika katsetamisele. Muudatuse kohaselt võib loa andja teha ajutise erandi kujunemisjärgus tehnika katsetamise korral parima võimaliku tehnika ja selle alusel määratud heite piirväärtuste, võrdväärsete parameetrite, tehniliste meetmete ja muude saastatuse vältimiseks asjakohaste ennetusmeetmete rakendamise nõude kohaldamisest kuni kolmekümneks kuuks, kui selle järel lõpetatakse kujunemisjärgus tehnika kasutamine või selle tehnikaga seotud tegevuses saavutatakse vähemalt heitetase, mis vastab parima võimaliku tehnikaga saavutatavale heitetasemele. Muudatus soosib uute säästvamate

tehnoloogiate katsetamist ning kasutuselevõttu. Muudatusega võetakse üle THD artikkel 27b.

THS § 44 lõige 8^1 - § 44 täiendatakse lõikega 8^1, lisades uue erandi PVT-järeldusi käsitlevate otsuste rakendamise kohta kujunemisjärgus tehnika kasutamise korral. Nimelt võib kujunemisjärgus tehnika kasutamise korral loa andja kehtestada kompleksloas heite piirväärtused, millega tagatakse, et kuue aasta jooksul pärast käitise põhitegevusalaga seotud PVT-järeldusi käsitleva otsuse avaldamist ei ületa heide tavapärastes käitamistingimustes kujunemisjärgus tehnikaga saavutatavaid heitetasemeid, mis on sätestatud PVT-järeldusi käsitlevates otsustes. Erand tehakse THS-i § 49 lõikest 3, mis kohustab käitajat viima käitise tegevuse vastavusse uue PVT-järeldusi käsitleva otsusega nelja aasta jooksul pärast selle avaldamist. Kujunemisjärgus tehnikatele PVT-järeldustest tulenevate heite piirväärtustele ülemineku aeg on pikem, sest uue tehnika kasutuselevõtmine võib nõuda olemasolevate protsesside suuremahulisi muudatusi, mille puhul ei pruugi neljast aastast piisata. See soodustab uudse tehnika kasutamist, andes nende kasutuselevõtuks pikema üleminekuaja. Muudatusega võetakse üle THD artikkel 27c.

THS § 44 lõiked 11–14 - täiendatakse § 44 lõigetega 11–14. Tegemist on heite piirväärtuste määramist täpsustavate tingimustega kaudse vetteheite korral. Lõiked 11–14 täiendavad lõiget 10, mis ütleb, et kui heide juhitakse vette kaudselt, võib käitisele heite piirväärtust määrates arvestada reoveepuhasti mõju, kui tagatakse keskkonna kui terviku kaitstuse samaväärne tase, saastatus ei suurene ning käitaja järgib ühiskanalisatsiooni juhitavate ohtlike ainete kohta kehtestatud nõudeid.

Lõige 11 täpsustab, et loa andjal tuleb kaudsele heitele piirväärtust määrates arvestada lisaks käitisele kohalduvates PVT-järeldustes kirjeldatud parima võimaliku tehnikaga saavutatavale heitetasemele ka piirväärtusega, mis on ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni seaduse (edaspidi *ÜVVKS*) § 36 lõike 2 alusel kehtestatud ohtlikule ainele ning muude saasteainete korral vastavalt ÜVVKS § 34 alusel kehtestatud kohaliku omavalitsuse ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni kasutamise eeskirjas sätestatud piirväärtusega. Kuigi praktikas rakendatakse kaudse vetteheite korral saasteainetele ja ohtlikele ainetele vastavalt ÜVVKS § 34 alusel kehtestatud kohaliku omavalitsuse üksuse eeskirjade piirväärtusi ning § 36 lõike 2 alusel kehtestatud ühiskanalisatsiooni juhitavate ohtlike ainete piirväärtuseid, ei sisaldu THS-is otsest viidet, et just neid aluseid tuleb kohaldada heite piirväärtuste määramisel juhtudel, kui PVT-järeldused kas puuduvad või ei sisalda saavutatavaid heitetasemeid, millele on vaja piirväärtused kehtestada. Selleks luuakse õigusselguse puudujäägi täitmiseks normitehniline side THS-i ja ÜVVKS-i vahel.

Lõige 12 loetleb nõuded, mis peavad olema täidetud, kui kaudse vetteheite korral rakendatakse heite piirväärtuste määramisel lõiget 10. Lõike 10 kohaldamisel peab käitaja tagama reoveepuhasti käitajaga konsulteerides, et kaudne heide ei ohusta käesoleva seaduse alusel välja antud reoveepuhasti kompleksloas kehtestatud nõuete järgimist ning täidetud oleks järgmised nõuded:
1) eraldunud saasteained ei takista reoveepuhasti tööd ega võimet võtta reoveepuhastuse voost taaskasutusse ressursse;
2) eraldunud saasteained ei kahjusta kogumissüsteemide ja reoveepuhastite töötajate tervist;
3) reoveepuhasti on kavandatud ja varustatud seadmetega, et vähendada eralduvaid saasteaineid;
4) vette sattunud saasteainete üldine saastekoormus ei suurene võrreldes olukorraga, kus käitisest pärit heitkogused vastaksid § 44 lõike 3 kohaselt otseheitele kehtestatud heite

piirväärtustele, ilma et see piiraks § 41 lõike 4 kohaselt nõutavate rangemate meetmete kohaldamist.

Eestis toimub käitaja (tööstusettevõtjast ühiskanalisatsiooniteenuse tarbija) ja reoveepuhasti käitaja (vee-ettevõtja) vaheline konsultatsioon tarbija liitumisel vee-ettevõtja ühiskanalisatsiooniteenusega (liitumislepingu sõlmimise protsessis) ning sellele järgneva vee-ettevõtja ja tarbija vahelise ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni teenuse osutamise lepingu (edaspidi ka *teenusleping*) sõlmimise raames. Teenuslepingu sõlmimisel tuleb üldjuhul lähtuda ÜVVKS-i nõuetest ning kohaliku omavalitsuse ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni kasutamise eeskirja ja kliimaministri 11. detsembri 2023. aasta määrusega nr 80 „Ühiskanalisatsiooni juhitavate ohtlike ainete nimekiri ja piirväärtused“ (edaspidi *määrus nr 80*) sätestatud piirväärtustest (teenuslepingus peab olema kas viide õigusaktidele või peab teenuslepingus olema toodud eraldi välja piirväärtused). Kui reovesi ei vasta määruse nr 80 või kohaliku omavalitsuse ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni kasutamise eeskirja nõuetele, siis on vee-ettevõtjal õigus nõuda eelpuhastuse rakendamist ning mitte vastu võtta sellist reovett. Erandlikel juhtudel on vee-ettevõtjal lubatud ühiskanalisatsiooni juhitavate saasteainete ja ohtlike ainete piirväärtusi leevendada, ent sellisel juhul peavad erandlikult leebemad piirväärtused olema selgelt fikseeritud teenuslepingus ning tagatud peab olema reoveepuhasti vastavus keskkonnakaitseloas sätestatud nõuetele. ÜVVKS-i § 34 lõige 1 sätestab, et iga kohalik omavalitsus peab määrusega kehtestama ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni kasutamise eeskirja. ÜVVKS-i § 34 lõike 2 punkti 3 kohaselt peab kohaliku omavalitsuse ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni kasutamise eeskiri sisaldama saastenäitajate (välja arvatud ohtlikud ained, mille piirväärtused on kehtestatud määruses nr 80) piirväärtusi arvestusega, et reoveepuhastist väljuv heitvesi vastaks veeseaduse alusel kehtestatud nõuetele ja ühiskanalisatsiooni juhitav reovesi ei kahjustaks ühiskanalisatsiooni toimimist. Kui käitaja suudab tõestada teenuselepingus kokku lepitud tingimuste täitmist ning ei esine piirväärtuste ületamist (vee-ettevõtjal on ÜVVKS-i alusel õigus kontrollida tarbijate reovee koostist ning püsivalt nõuetele mittevastavuse korral lõpetada ühiskanalisatsiooniteenuse osutamine tarbijale) ning reoveepuhastil ei ole probleeme keskkonnakaitseloas sätestatud nõuetele vastavusega, võib eeldada, et on tagatud ka lõikes 12 toodud neli tingimust. Loa andja saab kontrollida nimetatud tingimuste õigsust, küsides vee-ettevõtjalt selle kohta kinnitust.

Lõike 13 kohaselt esitatakse lõike 10 kohaldamise põhjendused ning käitajapoolne hinnang lõikes 12 toodud nõuete täitmiseks loa andmise otsuses. Heite piirväärtuste määramine kaudsele heitele on lõiget 10 kasutades juhtumipõhine, sõltudes käitisest ühiskanalisatsiooni juhitavast reoveest ning seda reovett vastu võtvast puhastist. Saasteainete, sealhulgas ohtlike ainete valikul kaudse vetteheite piirväärtuste määramisel on loa andjal kasutada lisaks määruse (EÜ) nr 166/2006 kohta loodud juhistele Eesti Vee-ettevõtte Liidu (EVEL) 2020. aastal koostatud tööstusreovee käitlemise juhendi lisad 7– 9.[3] Need annavad loa andjale ja käitajale suunised, millised saasteaineid, mille hulka kuuluvad ka ohtlikud ained, on asjakohased mingile tegevusvaldkonnale.

Lõike 14 kohaselt peab käitaja esitama ajakohastatud hinnangu, kui tuleb muuta kompleksloa tingimusi, et tagada lõikes 12 sätestatud nõuete täitmine.

Kokkuvõtteks § 44 lõigete 10–14 kohta võib öelda, et kaudse heite korral heite piirväärtust määrates võib arvestada välise reoveepuhasti mõju, kuid ainult siis, kui keskkonna

[3] Eesti Vee-ettevõtete Liit (EVEL). *Tööstusreovee käitlemise juhend*. November 2020, lisad 7–9. Kättesaadav: EVEL-i veebilehelt: https://evel.ee/wp-content/uploads/2020/11/Toostusreovee-kaitlemise-juhend.pdf.

lõppkoormus ei suurene ning iga saasteaine puhul on pärast puhastust suublasse jõudev saasteainete koormus vähemalt sama, kui see oleks otseheite korral PVT-järeldustega saavutatavaid heitetasemeid täites, vältides lahjendamisest tulenevat näilist saasteainete heite vähenemist ja tagades, et puhasti suudab asjaomaseid aineid tegelikult eemaldada. See tähendab, et kaudse heite korral peab loa andja esmalt hindama § 44 lõike 10 kohaldamise võimalikkust. Seejärel kontrollima, kas käitaja esitatud lõikes 12 nimetatud tingimuste täitmine on objektiivselt tõendatud. Kui käitaja esitatud ning vee-ettevõtjalt kinnituse saanud hinnangust selgub, et lõikes 12 nimetatud tingimusi pole võimalik tagada, siis ei saa kaudse heite puhul rakendada § 44 lõiget 10.

THS § 44[1] - seadust täiendatakse §-ga 44[1] keskkonnatoime tasemete ning keskkonnatoime piirväärtuste määramise kohta. Tegemist on uute loaga määratavate siduvate nõuetega, millele käitaja peab vastama. Keskkonnatoimet ning keskkonnatoime piirväärtust kirjeldab seletuskirja punkt 4. Parima võimaliku tehnikaga saavutatavat keskkonnatoime taset kirjeldab seletuskirja punkt 19. Paragrahv 44[1] täiendab § 41 lõike 2 punkti 20 ning annab keskkonnatoime tasemete ning keskkonnatoime piirväärtuste määramise alused ning erandid.

Lõike 1 kohaselt peab loa andja märkima kompleksloas PVT-järeldustes kirjeldatud parima võimaliku tehnika rakendamisel keskkonnatoime taseme vahemiku ning vee kasutusele keskkonnatoime piirväärtuse mida ei tohi tavapärastel käitamistingimustel ühe või mitme perioodi jooksul ületada. Seejuures tuleb arvesse võtta ka THS-i § 45 lõikes 2 sätestatud erisust, et energiatõhususele ei seata siduvat keskkonnatoime taseme vahemikku, kui käitis või selle osa kuulub kasvuhoonegaaside heitkogustega kauplemise süsteemi (tegevus on tegevusalade loetelus, mis on kehtestatud AÕKS-i § 155 lõike 1 alusel).

Lõikega 2 seatakse loa andjale nõue (lisaks lõikes 1 sätestatud nõuetele) kehtestada kompleksloas jäätmete tekke ja muude ressursside kui vee kasutamise kohta soovituslikud keskkonnatoime tasemed, mis ei tohi olla leebemad kui lõikes 1 nimetatud siduvad keskkonnatoime taseme vahemikud. Kui PVT-järeldustes on määratud siduvad keskkonnatoime tasemete vahemikud, peab loa andja nende alusel kehtestama loas vastava siduva vahemiku ning selle vahemiku sees ka soovitusliku keskkonnatoime taseme. Siduv keskkonnatoime vahemik tagab, et käitise ressursikasutus ei ole keskkonna seisukohast leebem kui parima võimaliku tehnikaga saavutatav tase. Indikatiivne keskkonnatoime tase seevastu ei ole rikkumise aluseks, vaid toimib juhtimis- ja parendamisvahendina. See võimaldab hinnata käitise tegelikku tulemuslikkust vahemiku sees ning suunata käitajat parema keskkonnatoime poole. Selline kahetasandiline lähenemine tuleneb THD loogikast, mille kohaselt keskkonnatoime tasemed ei ole üksnes normatiivsed piirid, vaid ka pideva parendamise ja ressursitõhususe suurendamise tööriistad. Soovitusliku taseme ületamine ei tähenda kohe mittevastavust, vaid viitab vajadusele suurendada pingutusi keskkonnatoime parandamiseks. Erinevalt heitest, mille puhul on eesmärk tagada selge ja kontrollitav tase, sõltub jäätmete teke ja ressursside (v.a vee) kasutus tootmisprotsessist ning on ajas muutuv. Seetõttu on põhjendatud, et lisaks siduvale vahemikule kehtestatakse loas ka suunav keskkonnatoime tase, mis võimaldab hinnata käitise arengut.

Nii keskkonnatoime piirväärtus vee kasutuse kohta kui ka soovituslikud keskkonnatoime tasemed jäätmete ja muude ressursside kui vee kasutamise kohta kehtestatakse tavapäraste käitamistingimuste puhuks.

Lõikes 3 sätestatakse erand lõikest 1. Loa andja võib erijuhtudel määrata kompleksloas leebemad siduvad keskkonnatoime tasemete vahemikud või keskkonnatoime piirväärtused. Need määratakse vaid juhul, kui loa andja hinnangul kaasneks parima võimaliku tehnikaga saavutatud keskkonnatoime taseme korral oluline negatiivne keskkonnamõju, sealhulgas keskkonnaline ristmõju, või oluline majanduslik mõju, mis on seotud käitise eripäraga: selle geograafilise asukoha, kohalike keskkonnatingimuste või tehniliste näitajatega.

Lõige 4 sätestab tingimused lõike 3 kohaldamiseks. Lõike 4 punkti 1 kohaselt peab loa andja esitama kompleksloa andmise otsuses erandi kohaldamise ja määratud nõuete põhjendused. Punkti 2 järgi peab loa andja tagama, et leebemate keskkonnatoime tasemete vahemike või keskkonnatoime piirväärtuste alusel käitamisega ei kaasne olulist keskkonnamõju, sealhulgas veevarude ammendumist, ja on tagatud keskkonna kui terviku kaitse kõrge tase.

Lõige 5 sätestab järjekordse erandi kujunemisjärgus tehnika rakendamisel. Kui käitaja rakendab kooskõlas käitisele kohalduva PVT-järeldusi käsitleva otsusega kujunemisjärgus tehnikat, võib loa andja erandina § 44^1 lõikest 1 määrata kompleksloas soovituslikud keskkonnatoime tasemete vahemikud ja keskkonnatoime piirväärtused. See tähendab, et kujunemisjärgus tehnika rakendamise korral ei pea loa andja määrama siduvaid keskkonnatoime piirväärtusi vee kasutamisele ega siduvaid keskkonnatoime tasemete vahemikke jäätmete ja muude ressursside kui vee kasutamise kohta.

Lõigetega 1 ja 2 võetakse üle THD artikli 15 lõige 4, lõigetega 3 ja 4 võetakse üle THD artikli 15 lõige 6 ning lõikega 5 võetakse üle THD artikkel 27c.

THS § 46 - § 46 (heite piirväärtuste määramisel arvesse võetavad ained) tunnistatakse kehtetuks. THS-i muudatuse järel on heite piirväärtuste määramisel arvesse võetavad ained nimetatud § 41 lõike 2 punktis 7. Heite piirväärtused määratakse saasteainete kohta, mis on loetletud tööstusheite portaali määruse (EÜ) nr 166/2006 II lisas. Täpsemalt on selgitatud saasteainete valikut heite piirväärtuse määramisel seletuskirja THS § 41 lõiget 7 kirjeldavas osas.

THS § 47 - § 47 muudetakse, sätestades seiretingimused. Paragrahvi pealkirjast jäetakse välja sõna „omaseire“, mis asendatakse sõnaga „seire“.

Lõige 1 sätestab, et THS-i § 41 lõike 2 punktis 9 nimetatud korrapärast seiret tehakse PVT-järeldustes sätestatud korras, kui see on asjakohane. See tähendab, et juhul kui PVT-järeldustes pole nimetatud pinnase ja põhjavee korrapärase seire tingimusi, lähtub loa andja põhjavee korrapärase seire määramisel maksimaalselt nelja-aastasest intervallist ning pinnase puhul maksimaalselt üheksa-aastasest intervallist.

Võrreldes senisega lühendatakse lõike 1 muudatusega põhjavee saastatuse korrapärase seire intervalli viielt aastalt neljale ning pinnase saastatuse korrapärase seire intervalli kümnelt aastalt üheksale. Seejuures jäetakse alles tingimus, et nimetatud intervallid ei kohaldu, kui korrapärane seire põhineb saastumisohu süstemaatilisel hindamisel. Saastumisohu süstemaatiline hindamine on riskipõhine vahend, mis võimaldab kohandada pinnase ja põhjavee seire sagedust tegeliku riski järgi. Tegemist on dokumenteeritud ja metoodilise riskihinnanguga, mille alusel määratakse pinnase ja põhjavee saastatuse seire vajadus, ulatus ja sagedus. Hindamise eesmärk on tagada võimaliku saastumise varajane avastamine, võimaldades samas seirenõuete proportsionaalset kohaldamist käitise tegeliku riskitaseme järgi. Hindamine peab põhinema käitises kasutatavate või tekkivate ohtlike ainete

inventuuril ning nende võimel pinnast või põhjavett saastata. Siinkohal on abiks § 57 alusel käitaja koostatav lähteolukorra aruanne, milles esitatakse andmed pinnase ja põhjavee asjakohaste ohtlike ainetega saastatuse kohta käitise tegevuskohas. Riskihinnangus tuleb analüüsida võimalikke saasteallikaid ning olukordi, kus aine võib lekkida, maha voolata või muul viisil pinnasesse või põhjavette sattuda. Hindamisel tuleb kirjeldada ainete võimalikud levikuteed pinnasesse ja põhjavette, arvestades muu hulgas maa-aluseid rajatisi, nagu torustikud, kanalisatsioon ja drenaaž. Hindamine peab arvestama käitise asukoha geoloogilisi ja hüdrogeoloogilisi tingimusi ning võimalikke mõjutatavaid keskkonnaosi, sealhulgas põhjavee kaitstust ja haavatavust. Lisaks tuleb hinnata ennetus- ja kontrollimeetmete, nagu tõkestuse, visuaalse või tehnilise lekketuvastuse, katendite ja hoolduse toimivust ning nende suutlikkust leke varakult avastada. Visuaalne kontroll võib olla piisav juhul, kui võimalik leke oleks kohe märgatav ja aine ei saa märkamatult pinnasesse või põhjavette imbuda, kuid varjatud või maa-aluste rajatiste korral tuleb hinnata tehniliste seirevahendite vajadust.

Lõikes 1 sätestatud miinimumsagedusest võib kõrvale kalduda üksnes siis, kui riskihinnangust tulenev seirelahendus on põhjendatud, kontrollitav ja kirjalikult esitatud. Kui hindamise tulemusel on tõendatud, et saastumine pinnasesse või põhjavette ei ole tegelikult võimalik, võib seire sagedust vähendada või seirenõuet loatingimustes üldse mitte rakendada. Puudulik või ebapiisavalt põhjendatud hindamine ei anna alust saastumisohu süstemaatilise hindamise kohaldamiseks ning võib tuua kaasa seirenõuete täpsustamise või muutmise järelevalve käigus. Keskkonnaamet saab saastumisohu süstemaatilise hindamise erandit kohaldada ainult juhul, kui hindamine on metoodiline, tõenduspõhine ja kontrollitav ning võimaldab põhjendatult järeldada, et seaduses sätestatud miinimumsagedusest võib kõrvale kalduda. Lõikega 1 võetakse üle THD artikli 16 lõige 2.

Lõige 2 sätestab, et § 41 lõike 2 punktis 11 nimetatud heiteseire nõuded määratakse kohalduvates PVT-järeldustes sisalduvate seiretingimuste alusel. Lõige 2 on kehtiva seaduse § 47 lõige 1 ning selle sisu ei muutu. Täpsustatakse üksnes sõnastust, mis muudab regulatsiooni arusaadavamaks.

Lõige 3 sätestab kompleksloaga käitiste seiret tegevate laborite kvaliteedikontrolli nõude. Seiret tegevate laborite kvaliteedikontroll peab põhinema Euroopa Standardimiskomitee standardil või kui see ei ole kättesaadav, siis Rahvusvahelise Standardimisorganisatsiooni standardil, riiklikul või mõnel teisel rahvusvahelisel standardil, mis tagab samaväärse teadusliku tasemega andmete esitamise. Sätte eesmärk on tagada, et THS-is nõutud seireandmete kvaliteet oleks usaldusväärne, võrreldav ja kontrollitav nii ajas kui ka liikmesriikidega. Kuna loa tingimuste täitmise hindamine, vastavuskontroll ning vajaduse korral järelevalvemeetmed tuginevad seireandmetele, on ühtlustatud kvaliteedinõuded olulised, et vältida olukorda, kus laborite tulemused ei ole metoodika või kvaliteedisüsteemi erinevuste tõttu võrreldavad. Muudatusega võetakse üle THD artikli 16 lõige 3.

Sätte hierarhia on valitud selliselt, et eelistada Euroopa harmoniseeritud lahendusi, kuid jätta samal ajal ruum juhtudeks, kus sellist standardit ei ole või see ei kata konkreetset mõõtmist/analüüsi. Eesti kontekstis tähendab see enamasti tähisega EVS-EN või EVS-EN ISO standardite kasutamist ning vajaduse korral EVS-ISO või ISO tähisega standardeid. Säte ei välista teiste rahvusvaheliste standardite kasutamist, kuid need peavad tagama samaväärse teadusliku tasemega andmete esitamise. See on oluline uute/erandlike saasteainete, mõõtetehnoloogiate või spetsiifiliste maatriksite korral, kus CEN või ISO standard ei pruugi

veel olemas olla, kuid saab kasutada võrreldava tasemega rahvusvaheliselt tunnustatud metoodikat.

Tegemist ei ole põhimõtteliselt uue kohustusega laboritele, mis juba tegutsevad standarditel põhineva kvaliteedisüsteemi alusel (nt akrediteeritud laborid), kuid säte loob selge õigusliku aluse nõuda ühtlustatud kvaliteeditaset ka juhul, kui seiret teeb labor või teenuseosutaja, mille senine kvaliteedisüsteem ei põhine standardil.

Muudatusega jäetakse seadusest välja lõige, milles sätestatud volitusnorm võimaldab kehtestada pinnase ja põhjavee saastatuse seire täpsustatud nõuded valdkonna eest vastutava ministri määrusega. Määrust ei ole kehtestatud ning puudub ka kavatsus see kehtestada.

THS § 47^1-47^2 - seadust täiendatakse §-dega 47^1 ja47^2. Sätestatakse THD-st tulenevad nõuded ja tingimused heite piirväärtustele vastavuse hindamise tingimuste ja tööstuse põhjaliku ümberkujundamise kohta.

Paragrahv 47^1 sätestab heite piirväärtusele vastavuse hindamise tingimused. Muudatuse eesmärk on tagada, et käitiste vastavuse hindamisel kasutatavad mõõtmised ja nendest tehtavad korrektsioonid põhineksid ühtsetel ja võrreldavatel alustel. Paragrahv täpsustab tingimusi, mida tuleb arvestada THS-i § 41 lõike 2 punkti 7^1 kohaste heite piirväärtustele vastavuse hindamise tingimuste määramisel kompleksloas. Muudatusega võetakse üle THD artikkel 15a.

Paragrahvi 47^1 lõikes 1 sätestatakse, et tavapärastel käitamistingimustel heite piirväärtusele vastavuse hindamisel ei tohi keskmiste vastuvõetavaks tunnistatud heite mõõtetulemuste kindlaksmääramiseks mõõtetulemustest tehtav korrektsioon ületada kasutatava mõõtmismeetodi mõõtemääramatust. Säte määrab mõõtetulemusest tehtava korrektsiooni ülempiiri. Loa andja peab kompleksloas määrama heite piirväärtusele vastavuse hindamise tingimused ning võib nende tingimuste osana ette näha mõõtemääramatuse arvestamise, kuid tehtav korrektsioon ei tohi ületada kasutatava mõõtmismeetodi mõõtemääramatust. Säte ei määra iseseisvalt kindlaks konkreetse mõõtmismeetodi mõõtemääramatuse väärtust ega nõua, et iga üksiku mõõtetulemuse puhul määrataks eraldi selle konkreetne mõõtemääramatus. Kui kasutatava mõõtmismeetodi suhtes on õigusaktis, standardis või muus tunnustatud mõõtemetoodikas määratud kohaldatav mõõtemääramatus või selle maksimaalne lubatud väärtus, võib kompleksloas vastavuse hindamise tingimuste määramisel sellest väärtusest lähtuda. Euroopa Liidu õigusaktides täpsema metoodika kehtestamisel tuleb vastavuse hindamisel lähtuda sellest.

Paragrahvi 47^1 lõikes 2 sätestatakse ühtne vastavuse hindamise kord juhuks, kui THS-i 2. peatüki kohaldamisalasse kuuluv käitis kuulub ühtlasi 3. peatüki või 4. peatüki kohaldamisalasse. Kui käitise vastavus 2. peatüki kohaselt kehtestatud heite piirväärtusele on tavapärastel käitamistingimustel tõendatud § 47^1 lõike 1 kohaselt, loetakse käitis asjaomase saasteaine osas vastavaks ka 3. või 4. peatüki kohaselt kehtestatud heite piirväärtusele. Seega ei ole sama saasteaine puhul vaja hinnata käitise vastavust paralleelselt erinevate vastavuse hindamise reeglite alusel.

Paragrahvi 47^1 lõikes 3 sätestatakse, et heite piirväärtusele vastavuse hindamise meetod, sealhulgas mõõtmistulemustes tehtavate korrektsioonide arvestamine, peab vastama Euroopa Liidu õigusaktides sätestatud nõuetele. THD artikli 15a lõike 2 kohaselt kehtestab Euroopa Komisjon rakendusaktiga tavapärastel käitamistingimustel õhku ja vette juhitava

heite piirväärtustele vastavuse hindamise meetodi. Metoodika peab käsitlema vähemalt vastuvõetavaks tunnistatud keskmiste heiteväärtuste kindlaksmääramist ning mõõtemääramatuse ja heite piirväärtuse ületamise sageduse arvestamist vastavuse hindamisel. Euroopa Liidu tasandil täpsemate nõuete kehtestamisel tuleb kompleksloa vastavuse hindamise tingimuste määramisel neist lähtuda.

Paragrahviga 47^2 võetakse Eesti õigusesse üle THD artikkel 27e, millega luuakse erandlik ja tingimuslik võimalus anda käitajale lisaaega kompleksloa ajakohastamisel kehtestatud nõuetega vastavusse viimiseks, kui käitis kujundatakse põhjalikult ümber. Sätte eesmärk on toetada suuremahulisi, ajamahukaid ja investeeringumahukaid ümberkorraldusi, nagu tehnoloogia täielik uuendamine ja protsesside ümberseadistamine ressursitõhususe ja heitetasemete parandamiseks, säilitades samal ajal keskkonna kui terviku kõrgetasemelise kaitse.

Paragrahvi 47^2 lõige 1 võimaldab loa andjal pikendada käitise tavapärast nelja-aastast käitise tegevuse ajakohastamise tähtaega (THS § 49 lõikes 3 sätestatud ajavahemik) kompleksloa muudetud nõuetega vastavusse viimiseks kuni kaheksa aastani, kui täidetud on lõike 1 punktides 1–3 sätestatud tingimused.

Sätte rakendamine on diskretsiooniline, see ei anna käitajale automaatset õigust tähtaja pikendamiseks. Loa andja peab hindama, kas kavandatav ümberkujundamine on põhjalik ning kas lisaaeg on põhjendatud ja kooskõlas keskkonnakaitse eesmärkidega.

Lõike 1 punktid 1–3 täpsustavad, millistel eeldustel saab pikendust anda:

1. Kompleksloas kirjeldatakse ümberkujundamist ja seatakse selge siht ehk luba peab sisaldama põhjaliku ümberkujundamise kirjeldust, saavutatavaid heitetasemeid ja ressursitõhusust ning rakendamise ajakava ja vahe-eesmärke. See tagab, et pikendus põhineb kontrollitaval plaanil, mitte üldistel kavatsustel.
2. Tagatud on aastane aruandlus edusammude kohta. Käitaja annab pädevale asutusele igal aastal aru ümberkujundamise rakendamisel tehtud edusammudest. Nõue võimaldab loa andjal jooksvalt hinnata, kas kava täidetakse ning kas vajaduse korral tuleb rakendada lisatingimusi või korrigeerida seniseid.
3. Keskkonnakaitset ei vähendata. Ümberkujundamiseks antud aja jooksul peab pädev asutus tagama, et ei põhjustata saastatust ja saavutatakse keskkonna kui terviku kaitse kõrge tase. See rõhutab, et pikendus on lubatud üksnes juhul, kui vaheperioodil säilib keskkonnakaitse tase ning vajaduse korral kasutatakse vahe-eesmärke ja loatingimusi, nagu ajutised piirmäärad ja lisameetmed saastuse vältimiseks.

Lisaks sätestab lõike 1 sissejuhatus selgelt, et pikendus ei piira THS-i § 41 lõike 4 kohaldamist, st rangemate meetmete kohaldamist, kui see on vajalik keskkonna kui terviku kaitseks. See tähendab, et keskkonna kvaliteedinormatiivide täitmist või muid rangemaid meetmeid ei saa pikendusega edasi lükata.

Paragrahvi 47^2 lõige 2 reguleerib erijuhtu, kus põhjalik ümberkujundamine seisneb olemasoleva käitise sulgemises ja selle asendamises uue käitisega. Sellisel juhul võib loa andja teatavatel tingimustel loobuda olemasoleva käitise kompleksloa muutmise kohustusest, mille näeb ette THS-i § 49 lõike 1 punkt 2, ehk kompleksloa nõuete läbivaatamisest ja ajakohastamisest PVT-järeldusi käsitleva otsuse avaldamise järel. Selline tingimus eeldab, et asendamine viiakse lõpule kaheksa aasta jooksul pärast käitise

põhitegevusalaga seotud PVT-järelduste avaldamist ning täidetud on lõike 2 punktides 1–3 loetletud kaitse- ja kontrollimeetmed.

Ka siin rõhutatakse, et see võimalus ei piira keskkonna kvaliteedinormatiivide ega käitise sulgemisega seotud nõuete kohaldamist, kehtima jääb nii keskkonna kui terviku kaitse kui sulgemiskohustus.

Paragrahvi 47^2 lõike 2 punktid 1–3 on sisu poolest paralleelsed lõike 1 tingimustega, kuid keskenduvad sulgemisele:
1) kompleksloas kirjeldatakse sulgemiskava koos ajakava ja vahe-eesmärkidega, et sulgemine oleks juhitud ja kontrollitav;
2) kord aastas aruanne sulgemise ja asendamise edenemise kohta, mis tagab järelevalve ja võimaldab reageerida kõrvalekalletele;
3) enne sulgemist ei tohi tekkida olulist saastust ning tuleb tagada keskkonna kui terviku kõrge tase ka sulgemisele eelneval perioodil.

THS § 49 lõige 1 - § 49 lõikes 1 täiendatakse punkti 6. Muudatusega võetakse üle THD artikli 21 lõike 5 punkt c. Sätte kohaselt peab loa andja loa tingimused läbi vaatama ja vajaduse korral ajakohastama mitte üksnes juhul, kui muutuvad parima võimaliku tehnika järeldused, vaid ka siis, kui see on vajalik keskkonna kvaliteedinormatiividele vastavuse tagamiseks. See hõlmab nii uute või muudetud keskkonna kvaliteedinormatiivide kehtestamist kui ka olukorda, kus vastuvõtva keskkonna seisund nõuab loa tingimuste läbivaatamist, et saavutada vastavus Euroopa Liidu õigusaktidest tulenevatele kavadele ja programmidele.
Sätte eesmärk on tagada, et kompleksloa tingimused oleksid piisavalt paindlikud ja ajakohased, kui keskkonnaseisund või õigusraamistik muutub.
See tähendab eelkõige juhtumeid, kus käitise tegevus võib takistada keskkonna kvaliteedinormatiivide eesmärkide saavutamist või säilitamist, näiteks:

- veemajanduskavade alusel kehtestatud pinnavee või põhjavee kvaliteedinõuete täitmist;
- õhukvaliteedi kavades ja tegevuskavades sätestatud välisõhu kvaliteedi eesmärkide saavutamist;
- merekeskkonna seisundi parandamiseks kehtestatud eesmärkide täitmist;
- muude Euroopa Liidu keskkonnaõigusest tulenevate siduvate keskkonnaeesmärkide saavutamist.

Säte ei loo uusi keskkonna kvaliteedinormatiive ega uusi kavade ja programmide liike, vaid seob kompleksloa läbivaatamise kohustuse juba kehtivatest Euroopa Liidu õigusaktidest tulenevate nõuetega. Loa läbivaatamine toimub üksnes juhul, kui see on vajalik selliste nõuete täitmise tagamiseks, ning kooskõlas proportsionaalsuse ja integreeritud keskkonnakaitse põhimõttega.

THS § 49 lõige 1 - § 49 lõiget 1 täiendatakse punktiga 9, milles sätestatakse, et loa andja vaatab kompleksloa nõuded üle, kui käitaja taotleb seaduse reguleerimisalasse kuuluva käitise tegevuse kestuse pikendamist. Muudatusega võetakse üle THD artikli 21 lõike 5 punkt d. Tegevuse pikendamine ei ole pelgalt halduslik muudatus, vaid võib tähendada pikaajalise koormuse jätkumist, mistõttu peab loa andjal olema selge alus loa tingimused üle vaadata ja kohaldada ajakohaseid nõudeid enne, kui käitamine ajaliselt pikeneb.

THS § 49 lõige 4 - § 49 lõiget 4 täiendatakse. Säte kirjeldab, mille alusel võrdleb loa andja kompleksloa nõuete läbivaatamisel käitise seire- ja kontrolliandmeid. THS-i muudatusega

on lisandunud loa siduva osana lisaks PVT-ga saavutatavate heitetasemetele ka saavutatavad keskkonnatoime tasemed, millele vastavust tuleb loa läbivaatamisel võrrelda.

THS § 61 lõige 6 - § 61 lõiget 6 täiendatakse tekstiosaga „enne loa otsuse tegemist". Tegemist on olulise täpsustusega, et kõik kirjalikud ettepanekud ja vastuväited ning avalikul istungil esitatud seisukohad jõuaksid asjasse puutuvale liikmesriigi pädevale asutusele enne loa otsuse tegemist. Punktiga võetakse üle THD artikli 26 lõige 1.

THS § 63 lõige 1 - § 63 lõike 1 sissejuhatavas osas asendatakse tekstiosa „Kliimaministeeriumi taotluse kohta tehtud" tekstiosaga „Kliimaministeeriumit loa andmise". Tegemist on täpsustava ja normitehnilise muudatusega, mille eesmärk on viia sõnastus kooskõlla haldusmenetluse loogika ja seaduse terminoloogiaga. Kehtivas sõnastuses kasutatakse väljendit „taotluse kohta tehtud otsus", kuid THS-i järgi tehakse otsus loa andmise, loa muutmise või loa andmisest keeldumise kohta. Muudatusega täpsustatakse, et Kliimaministeeriumit teavitatakse loa andmise otsusest, mitte abstraktselt taotluse kohta tehtud otsusest.

THS § 63 lõige 1 - § 63 lõike 1 punkti 3 täiendatakse. See sätestab, et piiriülese mõjuga käitisele kompleksloa andmise ja muutmise korral tuleb loa andjal teavitada Kliimaministeeriumit loa andmise otsusest ning edastada muu hulgas § 44 lõikes 6, 7^1 või § 44^1 lõikes 3 sätestatud erandi kohaldamisel selle põhjus ning kehtestatud nõuded. Nimetatud erandid puudutavad heite piirväärtustest ning keskkonnatoime piirväärtustest tehtud erandeid.

THS § 80 lõige 8 - § 80 lõiget 8 täpsustatakse tingimusega, et käitaja peab põhjendamatu viivituseta teavitama loa andjat automatiseeritud mõõtmiseks kasutatavate seadmete kontrollimise tulemustest. Automaatseks mõõtmiseks kasutatavaid seadmeid kontrollitakse standarditud rahvusvaheliselt või riiklikult tunnustatud mõõtemeetodi kohaselt paralleelsete mõõtmistega vähemalt üks kord aastas. Muudatusega võetakse üle THD V lisa 3. osa punkt 8. Selle tingimuse lisamine on oluline, et loa andja saaks kohe teada, kui automaatseks mõõtmiseks kasutatavate seadmete paralleelmõõtmiste kontroll näitab kõrvalekaldeid, ning vajaduse korral kiiresti sekkuda ja nõuda parandusi või uut seiret. Ilma selle täpsustuseta võib teavitamine venida liiga pikale, mis vähendab järelevalve tõhusust ja ei vastaks THD V lisa 3. osa punkti 8 nõudele.

THS § 82 lõige 4 - § 82 lõiget 4 täpsustatakse tingimusega, et kui ühe aasta jooksul ei ole automaatse mõõteseadme töörežiimivälise olukorra või hoolduse tõttu kasutatavad enam kui kümne ööpäeva andmed, nõuab loa andja suure põletusseadme käitajalt põhjendamatu viivituseta piisavate meetmete rakendamist automaatse mõõtmissüsteemi usaldusväärsuse parandamiseks. Muudatusega võetakse üle THD V lisa 3. osa punkt 10.

THS § 85 lõige 2 - § 85 lõiget 2 muudetakse, et võtta üle THD artikli 42 lõige 1. Muudatuse kohaselt ei kohaldata jäätmepõletus- ja koospõletustehaste peatükki gaasistamis- või pürolüüsikäitiste suhtes, kui nendes jäätmete termilisel töötlemisel tekkivad gaasid ja vedelikud on puhastatud enne põletamist sellisel määral, et:
1) põletamine põhjustab lämmastikoksiidide, vääveloksiidide ja osakeste puhul väiksemaid heitkoguseid, kui tekitab turul leiduvate kõige vähem saastavate kütuste põletamine, mida saaks käitises põletada;
2) muude heitkoguste kui lämmastikoksiidide, vääveloksiidide ja tolmu puhul ei põhjusta põletamine suuremaid heitkoguseid, mis tekib jäätmete põletamisel või koospõletamisel.

Muudatuse eesmärk on võimaldada riskipõhist ja tehnoloogianeutraalset reguleerimist, kui jäätmete termiline töötlus toimub kahes etapis – gaasistamine/pürolüüs ning seejärel gaasi/vedeliku põletamine –, kuid enne põletamist puhastatakse tekkinud gaasid/vedelikud sellisel määral, et põletamise keskkonnamõju on võrreldav või väiksem kui väga puhaste turul leiduvate kütuste põletamisel ning tekkiv heiteprofiil ei ole halvem kui tavapärasel jäätmepõletusel või jäätmete koospõletusel.

Kui põletatavaks kütuseks on puhastatud gaas/vedelik, siis ei ole põhjendatud automaatselt käsitleda seda samade reeglite järgi nagu jäätmete põletamise korral, sest heiteprofiil võib olla oluliselt puhtam ning sarnane tavapärastele turukütustele. Samas tuleb vältida seda, et jäätmepõletuse nõuetest vaadatakse mööda vaid nimevahetusega, mistõttu erand on seotud kahe rangelt kontrollitava heitetingimusega.

Esimene kriteerium sätte rakendamiseks on sätestatud § 85 lõike 2 punktis 1, mis ütleb, et põletamine põhjustab lämmastikoksiidide, vääveloksiidide ja osakeste puhul väiksemaid heitkoguseid kui nende turul leiduvate kõige vähem saastavate kütuste põletamine, mida saaks käitises põletada. Selle kriteeriumi mõte on kehtestada kõrge lävend. Puhastatud gaasi/vedeliku põletamisel peab heide olema vähemalt sama hea kui kõige puhtama tegelikult kasutatava turukütuse põletamisel selles konkreetses käitises. Võrdlus kõige vähem saastavate kütustega välistab olukorra, kus erandit saaks rakendada ka juhul, kui käitaja toob näitena, et kasutatava gaasi/vedeliku puhul on põletamine natukene puhtam kui näiteks põlevkivi/uttegaasi puhul. Eesmärk on, et erand soodustab vaid päriselt puhastatud gaasi/vedeliku kasutust.

Teine kriteerium on sätestatud § 85 lõike 2 punktis 2, mis ütleb, et muude heitkoguste kui NOx, SOx ja osakeste puhul ei põhjusta põletamine suuremaid heitkoguseid kui jäätmete põletamisel või koospõletamisel. Selle kriteeriumi mõte on hoida kontrolli all saasteained, mis on jäätmete puhul sageli määravad, nagu raskmetallid, dioksiinid/furaanid, HCl/HF ja muud spetsiifilised ohtlikud ühendid, ning mille risk võib suureneda, kui puhastamine ei ole tegelikult piisav. NOx, SOx ja osakesed on teise kriteeriumi puhul eraldi välja jäetud, sest tegemist on klassikaliste indikaatoritega põletusprotsessi ja kütuse koostise kohta. Ehk neid näitajaid on võimalik võrrelda puhta turukütuse põletamisega, et täita esimese kriteeriumi nõuded. Muud heited on jäätmete spetsiifilise koostisega rohkem seotud ning seetõttu on loogiline kontrollida, et erand ei halvenda olukorda võrreldes standardse jäätmepõletuse/koospõletuse režiimiga.

Nimetatud kriteeriumidele vastamiseks peab käitaja loa andjale esitama vähemalt:

- tehnilise kirjelduse puhastusastmetest: kuidas ja milliste seadmetega gaas/vedelik puhastatakse enne põletamist;
- võrdlushinnangut esimese kriteeriumi jaoks. Millised on „kõige vähem saastavad“ kütused, mida käitises saaks põletada, ja millised oleksid nende heited võrdluses põletatava gaasi/vedelikuga (NOx/SOx/osakesed heited ei tohi ületada sellise kütuse põletamisel tekkivaid heitkoguseid).
- võrdlushinnangut teise kriteeriumi jaoks. Kõik muude saasteainete (v.a NOx/SOx/osakesed) heitkogused ei tohi olla kõrgemad kui jäätmepõletuse ja koospõletusele kehtestatud saasteainete heitkogused;
- seire- ja kontrollkava, mis tagab, et puhastusaste püsib ja erandi eeldused on pidevalt täidetud.

Sätet ei tohi kohaldada, kui gaasi/vedeliku puhastamine on ebapiisav kõikide oluliste saasteainete puhul, puudub usaldusväärne võrdlushinnang kõige vähem saastavate kütuste suhtes ning tekib risk, et muud heited (v.a NOx/SOx/osakesed) võivad olla jäätmepõletusega võrreldes suuremad.

THS § 91 lõige 2^1 - § 91 täiendatakse lõikega 2^1, millega lisatakse jäätmepõletus- ja koospõletustehaste käitamisele nõue võimaluste piires vältida või minimeerida polüklooritud dibenso-p-dioksiinid ja dibensofuraanide (PCDD/PCDF) ja dioksiinitaoliste polüklooritud bifenüülide (PCB) heidet. Muudatusega võetakse üle THD artikli 48 lõige 1. Säte on seotud § 104 lõikega 2^2, millega täiendatakse PCDD/PCDF ja PCB heite seire tingimusi, et omada paremat kontrolli ning soodustada eriti ohtlike püsivate orgaaniliste saasteainete vältimist.

THS § 104 lõige 2^1 - § 104 täiendatakse lõikega 2^1, millega lisatakse jäätmepõletus- ja koospõletustehastest väljuvatest gaasidest ja heitveest seiret tegeva labori kvaliteedikontrolli nõue. Labori kvaliteeditagamise süsteem peab põhinema Euroopa Standardimiskomitee standardil või kui see ei ole kättesaadav, siis Rahvusvahelise Standardimisorganisatsiooni standardil, riiklikul või mõnel teisel rahvusvahelisel standardil, mis tagab samaväärse teadusliku tasemega andmete esitamise (vt ka THS § 47 lõike 3 selgitust). Muudatusega võetakse üle THD VI lisa 6. osa punkt 1.2.

THS § 104 lõige 2^2 - § 104 täiendatakse lõikega 2^2, millega lisatakse jäätmepõletus- ja koospõletustehastes õhku eralduva heite seiramise nõuded muudes kui tavapärastes käitamistingimustes. Jäätmepõletus ja -koospõletustehastest õhku eralduvat heidet seiratakse ka muudes kui tavapärastes käitamistingimustes. Heidet, mis tekib käivitamise ja seiskamise ajal, kui jäätmeid ei põletata, sealhulgas PCDD/F-ide ja dioksiinitaoliste PCB-de heitkoguseid, hinnatakse mõõtmiskampaaniates, mis korraldatakse iga kolme aasta järel, kavandatud käivitus- või seiskamistoimingute ajal. Täpsustuse eesmärk on tagada, et nende eriti ohtlike püsivate orgaaniliste saasteainete heite ohjamine ei piirduks üksnes tavapäraste käitamistingimustega, vaid hõlmaks ka olukordi, kus heite tekkimise risk võib olla suurem, eelkõige käitise käivitamisel ja seiskamisel ning muus ebastabiilses töörežiimis. Nõue tugevdab ennetuspõhimõtte rakendamist: käitaja peab lisaks heidete mõõtmisele ja hindamisele rakendama tehnilisi ja korralduslikke meetmeid, mis vähendavad PCDD/F-ide ja PCB-de teket ja sattumist välisõhku niivõrd, kui see on käitise tehnilistest võimalustest lähtudes mõistlikult saavutatav. Muudatusega võetakse üle THD artikli 48 lõige 1.

THS § 154 lõige 5 - § 154 täiendatakse lõikega 5, mille kohaselt peab seiret tegeva labori kvaliteedikontroll põhinema Euroopa Standardimiskomitee standardil või kui see ei ole kättesaadav, siis Rahvusvahelise Standardimisorganisatsiooni standardil, riiklikul või mõnel teisel rahvusvahelisel standardil, mis tagab samaväärse teadusliku tasemega andmete esitamise (vt ka THS § 47 lõike 3 selgitust). Muudatusega võetakse üle THD artikli 70 lõige 3.

THS peatükk 6^1, §-d 154^1–154^7 - seadust täiendatakse peatükiga 6^1, millega reguleeritakse sigade ja lindude intensiivkasvatust. Muudatusega võetakse üle THD peatükk 6A ja lisa Ia. Uue peatüki loomise eesmärk on kehtestada sigade ja lindude intensiivkasvatuse käitistele neile omane õigusraamistik, mis tagab tegevuse keskkonnamõjude kontrolli ja kooskõla direktiiviga (EL) 2024/1785. Eraldi peatükk võimaldab määrata käitamisreeglid, sealhulgas heite piirväärtused, seire- ja sõnnikukäitlusnõuded, ning luua õigusselguse keskkonnaloa kohaldamisel. Samuti võimaldab peatükk sätestada erandid vähese loomakoormuse,

karjamaapõhise või hooajalise välitingimustes pidamise korral, tagades paindliku ja ühtse järelevalveraamistiku.

Paragrahviga 154[1] määratakse kindlaks peatüki kohaldamisala. Lõikes 1 sätestatakse, et peatükki kohaldatakse sigade või lindude intensiivkasvatusega tegelevatele käitistele, mille tegevuseks on vajalik keskkonnaseadustiku üldosa seaduse § 41 lõike 1 kohane keskkonnaluba ning mille tegevus vastab käitamisreeglitele.

Lõikes 2 sätestatakse loomühikutes väljendatud künnised, millest alates kuulub käitis kõnealuse peatüki reguleerimisalasse. Künnised vastavad Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivile (EL) 2024/1785. Loomühikute arvestus põhineb käitise maksimaalsel võimsusel, st loomade arvul loomühikutes, mida käitises on lubatud pidada, arvestades õiguslikke ja tehnilisi piiranguid, ning ei sõltu käitise tegelikust hetke koormusest ega ajutistest kõikumistest. Erandid on ette nähtud mahepõllumajandusliku tootmise ning väikese loomkoormuse ja hooajalise välitingimustes pidamise korral. Sättes ette nähtud erandit kohaldatakse üksnes juhul, kui kõik selles sätestatud tingimused on täidetud. Loomühikute arvestamisel lähtutakse üksnes sellisest maast, mida kasutatakse tegelikult loomade karjatamiseks või sööda tootmiseks nende loomade tarbeks. Arvesse ei võeta maad, mille kasutus ei ole sisuliselt seotud käitises peetavate loomade toitmisega, ega maad, mille kasutamine põhineb üksnes formaalsetel kokkulepetel ilma tegeliku tootmis- ja kasutusseoseta. Sööda tootmise ja kasutamise seos peab olema tõendatav. Lisaks eeldab erandi kohaldamine, et loomi peetakse väljaspool hooneid olulise osa ajast või hooajaliselt. Oluliseks osaks ajast loetakse perioodi, mis on objektiivselt tuvastatav ning moodustab märkimisväärse osa aastasest pidamisajast (nt karjatamisperiood), kus loomade pidamine on tegelikult seotud maa kasutamisega. Välipidamise nõue ei ole täidetud üksnes väikese väliaediku kasutamisega hoone vahetus läheduses, vaid eeldab, et loomade pidamine on sisuliselt seotud maa kasutamisega. Eeltoodud tingimuste eesmärk on eristada madala keskkonnakoormusega, maapõhiseid loomapidamissüsteeme intensiivsetest tootmissüsteemidest ning välistada erandi kohaldamine olukordades, kus nõuete täitmine on üksnes formaalne.
Kui käitises kasvatatakse rohkem kui ühte kodulinnukategooriat ja nende hulgas munakanu, arvutatakse käitise loomühikute arv munakanade korral munakanadele ettenähtud koefitsiendi alusel ja korrutatakse selle tulemus omakorda kaaluteguriga 0,93.

Lõikes 3 sätestatakse loomühikute arvutamise alused sigade ja kodulindude kaupa, et tagada ühtne ja võrreldav arvestuspraktika. Koefitsiendid on muutmata kujul üle võetud direktiivist (EL) 2024/1785.

Lõike 4 eesmärk on vältida olukorda, kus sisuliselt ühe majandusüksusena toimiv sea- või linnukasvatus jagatakse mitme lähestikku paikneva käitise või eri juriidiliste isikute vahel, et jääda alla käitamisreeglite kohaldamise künnise. THD artikli 70b lõikes 1 sätestatud liitmisreegli kohaselt võib pädev asutus käsitada lähestikku paiknevaid käitisi künnisvõimsuse arvutamisel ühe üksusena, kui nende käitaja on sama või kui käitised on selliste käitajate kontrolli all, kes on omavahel majanduslikus või õiguslikus suhtes.

Õigusselguse tagamiseks kasutatakse sättes konkurentsiseaduses väljakujunenud mõisteid „samasse kontserni kuuluvad“ ja „valitseva mõju kaudu seotud“. Valitseva mõju all peetakse silmas võimalust mõjutada otseselt või kaudselt teise käitaja tegevust, näiteks osaluse, tehingu, põhikirja või muu õigusliku aluse kaudu. Valitsev mõju võib muu hulgas väljenduda õiguses oluliselt mõjutada teise käitaja juhtorgani koosseisu, hääletamist või otsuseid või

kasutada või käsutada tema kogu vara või selle olulist osa. Mõistetega konkretiseeritakse THD artikli 70b lõikes 1 nimetatud majanduslikku või õiguslikku seost, arvestades, et direktiivi kohaselt peab selline seos väljenduma käitiste üle kontrolli teostamises.

Loa andjale antakse kaalutlusõigus käsitada käitisi künnisvõimsuse arvutamisel ühe üksusena. Kaalutlusõiguse kasutamisel tuleb lähtuda liitmisreegli eesmärgist vältida käitiste kunstlikku jagamist ja seadusest tulenevate kohustuste vältimist. Pelgalt asjaolu, et käitajate vahel esineb lepinguline, asjaõiguslik või muu õigussuhe, ei anna iseenesest alust käitiste liitmiseks. Näiteks käitiste paiknemine naaberkinnistutel, tavapärane sööda tarnimise leping või sama teenuseosutaja kasutamine ei ole üldjuhul piisav. Määrav on selline organisatsiooniline või majanduslik seotus, mille tõttu kuuluvad käitajad samasse kontserni või on valitseva mõju kaudu üksteisega seotud.

Euroopa Komisjon avaldab hiljemalt 5. augustiks 2028, pärast liikmesriikidega konsulteerimist, juhised kriteeriumide kohta, mille alusel hinnatakse eri käitiste käsitamist ühe üksusena. Kuni juhiste avaldamiseni tuleb sätet kohaldada artikli 70b eesmärki arvestades. Pärast juhiste avaldamist tuleb loa andjal neid sätte tõlgendamisel ja kaalutlusõiguse kasutamisel arvesse võtta.

Lõige 5 täpsustab, et lõikes 4 sätestatud võimaluse kohaldamata jätmine ei tohi viia käesolevast seadusest tulenevate kohustuste vältimiseni ning toimib sätte eesmärgipärase tõlgendamise suunisena. See tähendab, et olukorras, kus käitiste eraldi käsitamine võimaldaks seadusest tulenevate nõuete kohaldamist vältida, tuleb loa andjal kaaluda nende käsitamist ühe üksusena. Pärast Euroopa Komisjoni juhiste avaldamist hinnatakse vajaduse korral uuesti, kas lõikes 4 kasutatud mõisted tagavad THD artikli 70b lõike 1 täieliku ja ühetaolise rakendamise. Kuni juhiste avaldamiseni tõlgendatakse sätet liitmisreegli eesmärgist lähtudes, et vältida käitiste kunstlikku jagamist ja seadusest tulenevate kohustuste vältimist.

Paragrahv 154[2] määrab käitamisreeglite sisu. Lõikes 1 selgitatakse käitamisreeglite terminit, mida kasutatakse sea- ja linnukasvatuse tegevusalade puhul. See viitab neile kehtestatavatele reeglitele, millega sätestatakse parima võimaliku tehnikaga saavutatavad heite piirväärtused, keskkonnatoime tasemed, nendega seotud seirenõuded ning asjakohasel juhul sõnniku maale laotamise tavad, saastuse vältimise ja leevendamise tavad, söötmise korraldus, sööda ettevalmistus, loomade laudas pidamise korraldus, sõnnikukäitlus, sealhulgas kogumine, ladustamine, töötlemine ja maale laotamine, ning surnud loomade ladustamine. Näiteks sisaldavad käitamisreeglid nõudeid ammoniaagiheite vähendamiseks loomapidamishoonetest ja sõnnikuhoidlatest, söötmisstrateegiaid lämmastiku ja fosfori eritamise vähendamiseks, sõnniku laotamise tehnikaid ning seirekohustusi. Tegemist on uue terminiga THS-is. Sea- ja linnukasvatusele loodud käitamisreeglid kehtestati Euroopa komisjoni rakendusotsusega vastavalt THD artiklile 70i. Käitamisreeglid kehtestav rakendusotsust võeti vastu 8. oktoobril 2026. THD artikli 70c kohaselt peavad käitised järgima kõnealuseid käitamisreegleid.

Lõike 2 eesmärk on täpsustada Kliimaministeeriumi rolli teabe vahendajana. Uute või ajakohastatud käitamisreeglite avalikustamine Kliimaministeeriumi kodulehel tagab, et Keskkonnaametil ning käitajatel on ajakohane teave parima võimaliku tehnika arengust ning uute või ajakohastatud käitamisreeglitest. See võimaldab pädeval asutusel arvestada tehnika arenguga lubade andmisel, muutmisel ja järelevalves ning tagada käitajate tegevuse vastavus kehtivatele nõuetele.

Paragrahvis 154[3] täpsustatakse termineid, mida kasutatakse loomühikute määramisel. Lõigetes 1 ja 2 seotakse sigade ja kodulindude määratlused Euroopa Liidu õigusaktidega, et tagada nende ühtne tõlgendus. Sigade definitsioon pärineb nõukogu direktiivi 2008/120/EÜ (2) artiklist 2 ning kodulindude definitsioon Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2016/429 (1) artikli 4 punktist 9**.**

Paragrahvis 154[4] määratakse loomühik standardse mõõtühikuna, mille abil koondatakse eri loomakategooriate andmed võrreldavaks, ning viidatakse § 154[1] lõikes 3 sätestatud koefitsientidele.

Paragrahvis 154[5] sätestatakse käitaja keskkonnakaitselised kohustused. Lõikes 1 sätestatakse käitaja kohustus teha heitkoguste ja nendega seotud keskkonnatoime tasemete seiret käitamisreeglite ja seirenõuete järgi. Võrreldes kehtiva seadusega sätestatakse seirekohustus selgemalt käitamisreeglite järgi, mis asendab kompleksloapõhise seirekorra.

Lõikes 2 sätestatakse keeld ületada käitamisreeglites määratud heite ja keskkonnatoime tasemeid. Võrreldes kehtiva THS-iga täpsustatakse, et piirväärtuste järgimine on seotud käitamisreeglitega, mitte individuaalse kompleksloa tingimustega. See vähendab Keskkonnaameti töökoormust, sest kõigile sea- ja linnukasvatuse käitistele kehtivad samad maksimaalsed heitetasemed ning selle arvelt väheneb lubade menetluse aeg.

Lõikes 3 kohustatakse käitajat võtma viivitamata parandusmeetmeid, kui käitamisreeglites sätestatud piirväärtusi või keskkonnatoime tasemeid ei järgita. See vastab THS-is sätestatud kohustusele loa rikkumiste kõrvaldamiseks, kuid rõhutab, et parandusmeetmed tuleb võtta ka käitamisreeglites sätestatud piirväärtuste või keskkonnatoime tasemete ületamisel.

Lõikes 4 sätestatakse, et sõnnikut tuleb käidelda kooskõlas parima võimaliku tehnikaga, mis on nimetatud käitamisreeglites jt asjakohastes õigusaktides, ning vältides saastatust.

Paragrahv 154[6] reguleerib seirenõudeid. Lõikes 1 sätestatakse käitaja kohustus teha asjakohast seiret käitamisreeglite järgi. Võrreldes kehtiva korraga seotakse seirenõuded käitamisreeglitega, mis asendab kompleksloapõhise seire ning loob ühtse lähenemise sigade ja lindude intensiivkasvatuse käitistele.

Lõikes 2 täpsustatakse seireandmete saamise viise, nähes ette mõõtmismeetodite kasutamise ning vajaduse korral arvutusmeetodid. Täpsed meetodid on kajastatud käitamisreeglites.

Lõikes 3 sätestatakse seireandmete ja teistele käitamisreeglitele vastavuse tõendamiseks vajalike dokumentide säilitamise kohustus vähemalt viieks aastaks. Eesmärk on tagada, et Keskkonnaametil oleks võimalik kontrollida käitise vastavust käitamisreeglites sätestatud nõuetele. Oluline on, et säilitatavad seireandmed oleks töödeldud viisil, mis võimaldavad järelevalvel hinnata käitise keskkonnamõju ja nõuetele vastavust.

Lõikes 4 sätestatakse kohustus esitada seireandmetel põhinev teave Keskkonnaameti nõudmisel keskkonnaotsuste infosüsteemi kaudu. Võrreldes kehtiva seadusega säilib aruandluskohustus, kuid see seotakse käitamisreeglites sätestatud piirväärtuste ja keskkonnatoime tasemetega.

Lõike 5 eesmärk on tagada Keskkonnaameti tõhus järelevalvevõimalus käitamisreeglite täitmise kontrollimiseks. Selleks on käitaja kohustatud Keskkonnaameti nõudmisel viivitamata esitama lõikes 3 nimetatud andmed ja teabe. Üldsuse juurdepääs nimetatud teabele toimub keskkonnaseadustiku üldosa seaduse § 24 alusel, mis sätestab keskkonnateabele juurdepääsu põhimõtted ja piirangud.

Paragrahv 154[7] reguleerib meetmeid, mida rakendatakse juhul, kui peatükis 6[1] sätestatud nõudeid ei täideta. Lõikes 1 sätestatakse Keskkonnaameti pädevus nõuda käitajalt lisaks § 154[5] lõike 3 alusel rakendatavatele meetmetele lisaabinõusid, mis on vajalikud nõuete täitmise viivitamatuks taastamiseks. Säte tagab, et peatükis 6[1] ja ühtlasi käitamisreeglites sätestatud nõuetest kõrvalekaldumise korral on Keskkonnaametil piisavad õigused reageerida paindlikult ja proportsionaalselt, lähtudes rikkumise iseloomust ja mõjust keskkonnale, ning vältida või kiiresti kõrvaldada võimalik kahjulik mõju keskkonnale.

Lõige 2 sätestab Keskkonnaametile võimaluse viivitamata sekkuda, kui peatükis 6[1] ja ühtlasi käitamisreeglites sätestatud nõuete rikkumine põhjustab või võib põhjustada olulist keskkonnakahju või ohtu inimeste tervisele, ning tagada, et käitise tegevust jätkatakse alles siis, kui nõuete täitmine on taastatud.

THS § 158[1] - seadust täiendatakse §-ga 158[1], milles sätestatakse käitamisreeglite alusel tegutsevate käitiste korrapärane keskkonnaalane kontroll. Paragrahvi lisamise eesmärk on eelkõige tagada regulatsiooni süsteemne terviklikkus ja õigusselgus. Kehtivas THS-is reguleerib § 158 kompleksloa kohustusega käitiste korrapärast keskkonnaalast kontrolli. Kuna peatüki 6[1] kohaldamisalasse jäävad käitised (sea- ja linnukasvatuse käitised, mille suhtes kohaldatakse EL-i käitamisreegleid) ei tegutse tulevikus kompleksloa alusel, ei laiene neile ka § 158. Samas on käitamisreeglite täitmine THS-i alusel kehtestatud siduv nõue ning nende täitmise üle peab riik tagama tõhusa ja korrapärase järelevalve.

Lõige 1 sätestab, et Keskkonnaamet kontrollib järelevalves peatüki 6[1] kohaldamisalasse jäävates käitistes käitamisreeglites ning muudes asjakohastes õigusaktides sätestatud nõuete täitmist. Käitamisreeglite järgimine ei ole üksnes formaalne kohustus, vaid allub riiklikule keskkonnaalasele kontrollile nagu kompleksloa nõuete järgimine.

Lõikes 2 sätestatakse kontrollide sagedusvahemik. Korrapärane keskkonnaalane kontroll tehakse vähemalt üks kord viie aasta jooksul. Selline ajavahemik on kooskõlas THD järelevalveloogikaga ning võimaldab rakendada riskipõhist kontrolli, vältides samas põhjendamatult tihedat halduskoormust käitajale ja töökoormust järelevalveasutusele.

Lõige 3 sätestab järelkontrolli kohustuse olulise rikkumise tuvastamisel. Kui korrapärase kontrolli käigus ilmneb käitamisreeglites või muudes õigusaktides sätestatud nõuete oluline rikkumine, tuleb kuue kuu jooksul teha järelkontroll. Selle eesmärk on tagada rikkumiste kiire kõrvaldamine ning vältida olukorda, kus nõuete täitmata jätmine kestab pikema aja jooksul.

Muudatus ei loo uut menetlusliiki, vaid täpsustab senise riikliku järelevalve korralduse kohaldumist uuele regulatsioonile. Sellega tagatakse, et ka kompleksloalt keskkonnaloale ja käitamisreeglitele üle viidud käitised alluvad selgelt määratud ja õiguslikult kindlale keskkonnaalasele kontrollile, mis on THS-i eesmärkide saavutamiseks vältimatult vajalik.

THS § 162[1] - seadust täiendatakse §-ga 162[1], millega sätestatakse vastutus käitamisreeglites seatud nõuete rikkumise eest. Käitamisreeglid on sigade ja kodulindude intensiivkasvatusega tegelevate käitiste käitamisele kohalduvad nõuded, mille ühtsed tingimused kehtestab Euroopa Komisjon THD artikli 70i alusel rakendusaktiga. Käitamisreeglite sisu on täpsemalt selgitatud THS § 154[2] selgituses. Senises kompleksloa süsteemis määratakse käitise tegevusele kohalduvad nõuded PVT-järelduste alusel käitisepõhiselt kompleksloas. Sigade ja kodulindude intensiivkasvatuse puhul asendatakse see süsteem keskkonnaloa ja käitamisreeglite kombinatsiooniga. Käitamisreeglitest tulenevaid üldisi käitamisnõudeid ei määrata keskkonnaloas, vaid käitaja peab täitma komisjoni rakendusaktiga kehtestatud ühtsetest tingimustest tulenevaid nõudeid sõltumata nende eraldi loatingimusena sätestamisest.

Kuna käitamisreeglitest tulenevate nõuete täitmine moodustab uues regulatsioonis olulise osa sigade ja kodulindude intensiivkasvatusega tegelevatele käitistele kohalduvatest keskkonnanõuetest, sätestatakse nende nõuete rikkumise eest eraldi vastutus. Paragrahv võimaldab seega rakendada väärteovastutust olukorras, kus käitaja rikub talle kohalduvat käitamisreeglite nõuet ka juhul, kui seda nõuet ei ole eraldi keskkonnaloa tingimusena korratud.

Lõikes 1 nähakse füüsilisele isikule käitamisreeglites seatud nõuete rikkumise eest ette rahatrahv kuni 200 trahviühikut. Lõikes 2 sätestatakse sama teo eest juriidilise isiku vastutus rahatrahviga kuni 200 000 eurot. Need lõiked reguleerivad käitamisreeglite rikkumisi, kus karistuse ülemmäär sea- ja linnukasvatusega tegelevate ettevõtete käitamisreeglite rikkumise korral on madalam kui kompleksloa nõuete rikkumise korral. See tuleneb sektori eripärast, selliste käitiste regulatiivsest raamistikust ja riskiprofiilist, mis erinevad klassikalistest kompleksloa kohustusega tööstuskäitistest. Kuna alates 2030. aastast toimub sea- ja linnukasvatuse käitiste üleminek kompleksloalt keskkonnaloale, on põhjendatud kohaldada nende suhtes karistusmäärasid, mis on võrreldavad teiste keskkonnaloa omajate kohustuste rikkumise eest ette nähtud karistusmääradega.

THS § 163 lõige 1 - § 163 lõiget 1 täpsustatakse, lisades avariist viivitamata teatamata jätmise koosseisu keskkonna kõrval ka mõju inimeste tervisele. Muudatus viib vastutussätte kooskõlla seaduse üldise eesmärgi ja THD muudatustega, mille kohaselt tuleb tööstusheite regulatsioonis arvestada lisaks keskkonnakaitsele ka inimeste tervise kaitset.

THS § 169[3] - seadust täiendatakse §-ga 169[3].
Lõige 1 sätestab sea- ja linnukasvatusega tegelevate käitiste kehtivate komplekslubade ümbervormistamise keskkonnaloaks ühe aasta jooksul alates § 169[4] punktis 1 sätestatud tähtajast. Ümbervormistamine toimub keskkonnaseadustiku üldosa seaduse § 53 lõike 3 alusel kehtestatud andmekoosseisu kohaselt. Ümbervormistamine viiakse läbi avatud menetluseta, kuna tegemist on olemasolevate lubade vormilise kohandamisega uue õigusraamistikuga ning see ei too kaasa loa sisuliste tingimuste muutmist. Avatud menetluseta toimub protsess üksnes juhul kui tegemist on ümbervormistamisega ning loas sisulisi muudatusi ei tehta.

Lõige 2 sätestab, et enne käesoleva paragrahvi jõustumist esitatud ja jõustumise ajal menetluses oleva sea- ja linnukasvatusega tegeleva käitaja kompleksloa taotluste menetlemist jätkatakse pärast käesoleva paragrahvi jõustumist keskkonnaloa taotluse menetlusena KeÜS-is ning AÕKS-is, jäätmeseaduses või veeseaduses sätestatu kohaselt.

Sätte eesmärk on tagada pooleliolevate menetluste jätkamine kehtiva õiguse kohaselt ilma uue taotluse esitamise vajaduseta.

Lõige 3 sätestab riigilõivu tagastamise enam tasutud osas juhul, kui isikul puudub sea- või linnukasvatuseks kompleksloa kohustus, loa taotluse menetlus on pooleli ning Keskkonnaamet menetleb kompleksloa taotlust edasi keskkonnaloa taotlusena.

THS § 169[4] - seadust täiendatakse §-ga 169[4]. Paragrahviga 169[4] sätestatakse üleminekusätted peatükis 6[1] kehtestatud nõuete kohaldamiseks sea- ja linnukasvatuse käitistele. Paragrahvis nähakse ette nõuete järkjärguline rakendamine sõltuvalt käitise suurusest, et tagada käitajatele piisav aeg uute kohustustega kohanemiseks. Punkti 1 kohaselt rakendatakse nõudeid alates 8. oktoobrist 2030 käitistele, mille künnisvõimsus on 600 loomühikut või rohkem, s.o suurimatele käitistele, mille keskkonnamõju on kõige suurem. Punkti 2 kohaselt laieneb kohaldamisala alates 8. oktoobrist 2031 käitistele, mille künnisvõimsus on 400 loomühikut või rohkem. Punkti 3 kohaselt kohaldatakse alates 8. oktoobrist 2032 peatükis 6[1] sätestatud nõudeid ülejäänud § 154[1] lõikes 2 nimetatud käitistele. Selline etapiviisi rakendamine on kooskõlas direktiiviga 2024/1785 ning võimaldab arvestada sea- ja linnukasvatuse eripära ning sektori majanduslikku suutlikkust.

THS § 169[5] – seadust täiendatakse §-ga 169[5]. Paragrahviga 169[5] seatakse üleminekusätted kompleksloa alusel tegutsevate käitiste nõuete kohaldumisele. Üleminekusätted on käitisepõhised. Üleminekureeglid seovad üksikute uute kohustuste kohaldamise konkreetse käitise tunnustega, eelkõige käitise peamist tegevusvaldkonda puudutava PVT-järelduste avaldamise kuupäeva, käitise tegevuse alustamise aja ning loa läbivaatamise või muutmise aluse olemasoluga ning käivituvad vastavalt nendele asjaoludele. Seetõttu ei kohaldu üleminekusätted automaatselt ega üheaegselt kõigi komplekslubade suhtes, vaid rakenduvad iga käitise kohta eraldi, lähtudes sellest, millise käitisega on tegemist ja millise konkreetse üleminekusätte ning sellega seotud kohustuse kohaldamise eeldused on täidetud.

Paragrahvi 169[5] lõikega 1 võetakse üle THD artikli 3 lõike 1 esimene lõik. Üleminekusätte kohaselt rakendatakse kavandatud seaduse § 41 lõike 2 punktides 6[1], 20 ja 21 ning §-s 44[1] sätestatud nõudeid nelja aasta jooksul pärast käitise peamise tegevusvaldkonna kohta käiva PVT-järeldusi käsitleva otsuse avaldamist, eeldusel et nimetatud PVT-järeldusi käsitlev otsus on avaldatud pärast 1. juulit 2026. Viidatud sätted käivad keskkonnatoime tasemete ning keskkonnatoime piirväärtuste ja nende seire kohta ning on kõik uued loa tingimused.

Üleminekusätte eesmärk on tagada, et uued loatingimuste elemendid, nagu ressursikasutuse seire ning keskkonnatoime tasemed ja piirväärtused koos vastavushindamise tingimustega, rakenduksid sektori põhjal koos nendega seotud PVT-järelduste ajakohastamisega. Nimetatud nõuded eeldavad, et PVT-järeldustes on olemas uue lähenemise rakendamiseks vajalikud keskkonnatoime tasemed, võrdlusalused ja metoodilised lähtekohad, mis ütlevad, milliseid ressursse ja millisel viisil seirata ning kuidas keskkonnatoime tasemeid ja piirväärtusi määrata. Seetõttu ei seota nõuete kohaldamist üksnes direktiivi (EL) 2024/1785 ülevõtmise üldkuupäevaga, vaid PVT-järelduste avaldamisega, mis on tööstusheite kompleksloa süsteemis keskne käivitav sündmus loa tingimuste ajakohastamiseks.

Üleminekusäte katab järgmised loatingimuste komponendid:

- § 41 lg 2 p 6[1] – loas sätestatavad seirenõuded asjakohaste ressursside (energia, vesi, tooraine) tarbimisele ja korduskasutamisele;

- § 41 lg 2 p 20 – keskkonnatoime tasemed ning keskkonnatoime piirväärtused, mis määratakse § 44^1 kohaselt;
- § 41 lg 2 p 21 – keskkonnatoime piirväärtustele vastavuse hindamise tingimused või viide sellistele tingimustele;
- § 44^1 – keskkonnatoime tasemete ja nende piirväärtuste määramise reeglistik, mille alusel kujundatakse loatingimused.

Nelja-aastane tähtaeg annab loa andjale ja käitajale mõistliku aja, et ajakohastada kompleksloa tingimused kooskõlas uute PVT-järeldustega ning korraldada vajalik andmekogumine ja seire ning vajaduse korral rakendada meetmeid, mis võimaldavad saavutada loas määratavad keskkonnatoime piirväärtused. Kui käitise peamise tegevusvaldkonna PVT-järeldusi käsitlev otsus avaldatakse näiteks 2028. aastal, tuleb § 41 lõike 2 punktides 6^1, 20 ja 21 ning §-s 44^1 sätestatud nõuetele vastavad loatingimused kehtestada ja rakendada hiljemalt 2032. aastaks, st nelja aasta jooksul alates PVT-järeldusi käsitleva otsuse avaldamisest.

Sätet rakendatakse kooskõlas kompleksloa nõuete läbivaatamise üldise loogikaga. Loa tingimusi ajakohastatakse PVT-järelduste avaldamise järel ning üleminekusäte täpsustab, et just nendele uutele nõuetele antakse üleminekuks selge, direktiivist tulenev nelja-aastane ajaraam. Sellega välditakse ühtaegu kahte ebasoovitavat tulemust, milleks on ühelt poolt nõuete enneaegset rakendamist olukorras, kus sektori PVT-järeldustes ei ole veel uuteks loatingimusteks piisavalt selgeid keskkonnatoime tasemeid, ning teiselt poolt põhjendamatut viivitust, kus uued ressursikasutuse ja keskkonnatoime nõuded jääksid loa süsteemis kehtestamata määramata ajaks.

Paragrahvi 169^5 lõige 2 sätestab, et sellistele käitistele, mille peamise tegevusvaldkonna kohta käivad PVT-järeldused on avaldatud pärast 1. juulit 2026 ning mis saavad alles pärast selliste PVT-järelduste avaldamist esmakordselt kompleksloa, kohaldatakse lõikes 1 osutatud sätteid alates PVT-järelduste avaldamise kuupäevast. Sätte eesmärk on eristada uusi käitisi olemasolevatest käitistest. Kui käitis saab oma esimese kompleksloa alles pärast seda, kui tema põhitegevusalaga seotud uued PVT-järeldused on avaldatud (pärast 1. juulit 2026), siis ei ole põhjendatud anda talle nelja-aastast üleminekuaega, vaid lõikes 1 nimetatud uued loatingimused peavad olema arvesse võetud kohe loa andmisel.

Näiteks kui peamise tegevusvaldkonna PVT-järeldusi käsitlev otsus avaldatakse 2028. aastal ning käitis saab kompleksloa 2029. aastal, kohaldatakse lõikes 1 nimetatud nõudeid käitise suhtes kohe esmase loa saamise järel. Sama loogika on ka kehtivas THS-is PVT-järeldusi käsitlevate otsuste rakendamisega, kus olemasolevad käitised saavad uue PVT-järelduste nõuete rakendamiseks nelja-aastase üleminekuaja, kuid esmakordselt loa saavate käitiste puhul tuleb uue PVT-järelduse nõudeid arvestada kohe loa andmisel.

Paragrahvi 169^5 lõige 3 sätestab üleminekukorra selliste kompleksloa alusel tegutsevate käitiste jaoks, mille tegevusvaldkond kuulus THD I lisa kohaldamisalasse juba enne 4. augustit 2024, millel on kompleksluba ning mis on tegevust alustanud enne 1. juulit 2026. Nende käitiste puhul nähakse ette, et teatavaid uusi või oluliselt täpsustatud loatingimuste nõudeid ei pea kohaldama kohe seaduse jõustumisel, vaid need rakenduvad järk-järgult seoses loa ajakohastamisega ning hiljemalt kindlaks kuupäevaks.

Lõikes 3 nimetatud nõuded hõlmavad järgmist:
- kompleksloa tingimustes heite piirväärtuste määramise aluste täpsustamist (§ 41 lg 2 p 7);

- pinna- ja põhjavee ning pinnase kaitsemeetmete ja korrapärase seire nõuete täpsustamist, sealhulgas olmevee veevõtukohtade valgalade arvestamist ja tegevuskohas esinevatele asjakohastele ohtlikele ainetele tähelepanu juhtimist (§ 41 lg 2 p 9);
- PVT-järeldustega saavutatavast heitetasemest erandi tegemise lisatingimusi (§ 44 lg-d 7^4–7^7);
- kaudse heite korral reoveepuhasti mõju arvestamise lisatingimusi (§ 44 lg 12–14);
- heite piirväärtustele vastavuse hindamise tingimusi (§ 47^1).

Üleminekukorra eesmärk on tagada, et uute kohustuste rakendamine toimuks kooskõlas loa läbivaatamise loogikaga ning oleks käitajatele ja loa andjale ajaliselt teostatav. Nimetatud tingimusi on selgitatud seletuskirjas konkreetse sätte kohta käiva muudatusettepaneku juures.

Ajaliselt on lõige 3 üles ehitatud kolmele n-ö käivitavale sündmusele, millest kohaldub see, mis saabub varem. Esiteks rakenduvad nimetatud nõuded alates kompleksloa muutmisest, kui kompleksluba muudetakse kompleksloa nõuete läbivaatamise tulemusel THS-i § 49 lõike 1 punktis 4, 5, 6, 8 või 9 nimetatud juhul. See tagab, et juhul kui loa tingimusi peab sisuliselt ajakohastama, viiakse samas menetluses loa tingimustesse ka uued või täpsustatud tingimused. Teiseks, kui luba enne ei muudeta, tuleb nimetatud nõuded kohaldada hiljemalt nelja aasta jooksul pärast käitise peamist tegevusvaldkonda käsitleva PVT-järeldusi käsitleva otsuse avaldamist, tingimusel et see otsus on avaldatud pärast 1. juulit 2026. Kolmandaks sätestatakse lõpptähtajana, et nimetatud nõuded peavad rakenduma hiljemalt 1. septembrist 2036, et vältida olukorda, kus nõuete kohaldamine võiks venida määramata ajaks.

Seega on lõike 3 eesmärk tagada ühtaegu olemasolevate käitiste järjepidev üleminek, nõuete sidumine loa läbivaatamise ja PVT-järelduste ajakohastamise tsükliga ning ühtne lõpptähtaeg, millest alates peavad nimetatud nõuded olema kõikide asjaomaste käitiste puhul rakendunud.

Paragrahvi 169^5 lõige 4 sätestab üleminekukorra sellistele käitistele, mille tegevusvaldkond kuulus direktiivi 2010/75/EL I lisasse juba enne 4. augustit 2024 ning mille käitaja on esitanud nõuetekohase kompleksloa taotluse enne 1. juulit 2026, tingimusel et käitis alustab tegevust enne 1. juulit 2027. Tegemist on selliste käitistega, mille loamenetlus algas enne uue õigusraamistiku kohaldamise kuupäeva, kuid mille tegevus algab üleminekuperioodil.

Lõikes 4 nähakse ette, et § 41 lõike 2 punktides 7 ja 9 ning § 44 lõigetes 6, 7, 7^4–7^7 ja 12–14 ning §-s 47^1 sätestatud uued või oluliselt täpsustatud loatingimused ei rakendu sellistele käitistele automaatselt seaduse jõustumisel, vaid kohaldatakse samadel alustel ja sama ajaraami järgi, nagu lõikes 3 kirjeldatud olemasolevate käitiste puhul. Sellega tagatakse, et lõikes 4 mainitud käitised ei satuks põhjendamatult ebasoodsamasse olukorda võrreldes käitistega, mis juba tegutsevad ja mis said kompleksloa enne 1. juulit 2026.

Sarnaselt lõikele 3 on lõike 4 loogika üles ehitatud kolmele alternatiivsele käivitavale sündmusele, millest kohaldub varaseim. Esiteks rakenduvad nimetatud nõuded alates kompleksloa muutmisest, kui kompleksluba muudetakse kompleksloa nõuete läbivaatamise tulemusel § 49 lõike 1 punktis 4, 5, 6, 8 või 9 nimetatud juhul. Teiseks, kui luba enne ei muudeta, kohaldatakse nõudeid hiljemalt nelja aasta jooksul pärast käitise peamist tegevusvaldkonda puudutava PVT-järeldusi käsitleva otsuse avaldamist, tingimusel et otsus on avaldatud pärast 1. juulit 2026. Kolmandaks on sätestatud lõpptähtajana 1. september 2036, et välistada nõuete kohaldamise põhjendamatu edasilükkumine ja tagada, et üleminek ei veniks määramata ajaks.

Lõikes 4 nimetatud nõuete sisu ja eesmärki on selgitatud seletuskirjas vastavate muudatuste juures. Üleminekusäte määrab üksnes nende kohaldumise ajastuse ja seose loa läbivaatamise ning PVT-järelduste ajakohastamise tsükliga.

Paragrahvi 169^5 lõige 5 sätestab erandi lõigetes 3 ja 4 kehtestatud üleminekuaja kohta seoses §-ga 47^1. § 47^1 sätestab tingimused heite piirväärtuste vastavuse hindamisel mõõtemääramatusega arvestamise kohta. Kui loa omaja soovib, et need tingimused rakenduksid enne lõigetes 3 või 4 sätestatud tähtaega, esitab ta selleks loa andjale taotluse, kes muudab sellest tulenevalt vajaduse korral luba, et heite piirväärtuste vastavuse hindamisel arvestada mõõtemääramatuse nõuetega.

Paragrahvi 169^5 lõige 6 käsitleb eraldi § 44 lõigetes 3 ja 3^1 sätestatud nõuete üleminekukorda selliste käitiste puhul, mille tegevusvaldkond kuulus direktiivi 2010/75/EL I lisasse juba enne 4. augustit 2024. Need sätted on seotud eelkõige loatingimuste täpsustamisega ning loa ajakohastamisega, kui on vaja arvestada keskkonnakvaliteedi nõudeid ja nende täitmiseks vajalikke meetmeid. THS-i § 44 lõiked 3 ja 3^1 käivad heite piirväärtuste määramise kohta, mille tingimusi on võrreldes kehtiva seadusega täpsustatud.

Erinevalt lõigetest 3 ja 4 on lõikes 6 loa muutmise käivitavate sündmuste loetelu natukene kitsam. Nõudeid kohaldatakse kompleksloa muutmisest arvates, kui kompleksluba muudetakse selle nõuete läbivaatamise tulemusel § 49 lõike 1 punktis 4, 5, 6 või 9 nimetatud juhul. Selline lähenemine on valitud, et siduda § 44 lõigetes 3 ja 3^1 sätestatud nõuete rakendamine eeskätt nende juhtudega, kus loa ajakohastamist nõuab üks järgmisest:

- käitise põhjustatud saastamise suurenemine, et on vaja vähendada heite piirväärtusi või määrata täiendavad heite piirväärtused,
- käitise tegevuse ohutuse tagamiseks tuleb kasutada muid meetmeid kui kompleksloas määratud;
- keskkonna kvaliteedinormatiive muudetakse või kehtestatakse uus keskkonna kvaliteedinormatiiv;
- loa kehtivuse tähtaega on vaja pikendada.

Kui nimetatud alustel kompleksluba varem ei muudeta, kohaldatakse § 44 lõikeid 3 ja 3^1 hiljemalt nelja aasta jooksul pärast käitise peamist tegevusvaldkonda puudutava PVT-järeldusi käsitleva otsuse avaldamist, tingimusel et otsus on avaldatud pärast 1. juulit 2026, või hiljemalt 1. septembrist 2036, olenevalt sellest, kumb kuupäev on varasem. Nagu lõigetes 3 ja 4, tagab ka siin lõpptähtaeg, et nõuete kohaldamine ei sõltu üksnes loa läbivaatamiste sagedusest ega jääks kestma määramata ajaks.

Paragrahvi 169^5 lõige 7 reguleerib selliste käitiste üleminekut, mis on seotud enne 4. augustit 2024 direktiivi 2010/75/EL kohaldamisalasse kuuluvate tegevusaladega. See puudutab käitiseid mis tegelevad THS-i alusel kompleksloa alltegevusvaldkondade ja künnisvõimsuste kohta kehtestatud ministri määruses nimetatud külmvaltsimise alltegevusvaldkonnas ning tekstiili või kiu viimistlemisega ning mis alustasid tegevust enne 1. juulit 2026.

Nendele käitistele nähakse ette, et kehtestatavat seadust kohaldatakse nelja aasta möödumisel 1. juulist 2026, kuid erandina ei kohaldata samast kuupäevast automaatselt § 41 lõike 2 punktides 6^1, 20 ja 21 ning §-s 44^1 sätestatud nõudeid. Tegemist on uute ressursikasutuse ja keskkonnatoimega seotud loatingimustega, mille rakendamine eeldab

sektoripõhiseid PVT-järeldusi ja nendes sisalduvaid keskkonnatoime tasemeid ning metoodilisi lähtekohti. Kuna lõike 7 käitised ei ole otseselt uue THD kohaldamisala laienemise sihtrühm, tagab erand proportsionaalsuse ning väldib uute kohustuste enneaegset kohaldamist.

Paragrahvi 169^5 lõige 8 käsitleb uusi tegevusvaldkondi, mis on loetletud § 19 lõike 3 alusel kehtestatud ministri määruses, mis lisandusid uue THD kohaldamisalasse selle jõustumisel 4. augustil 2024. Nende käitiste puhul nähakse ette, et kehtestavat seadust kohaldatakse nelja aasta möödumisel käitise peamise tegevusvaldkonnaga seotud PVT-järeldusi käsitlevate otsuste avaldamisest või hiljemalt 1. septembrist 2034, olenevalt sellest, kumb kuupäev on varasem.

Sarnaselt lõikega 7 välistatakse ka lõikes 8 nimetatud käitiste puhul § 41 lõike 2 punktides 6^1, 20 ja 21 ning §-s 44^1 sätestatud nõuete kohaldamine. Eesmärk on hoida direktiivi kohaldamisalasse enne uue THD avaldamist mittekuuluvate käitiste üleminek proportsionaalne ja realistlik, arvestades nende sektorite eripära ning PVT-järelduste ajakohastamise rütmi. Lõpptähtpäev 1. september 2034 tagab ühtlasi, et üleminek ei veniks määramata ajaks ning loa andmine ja järelevalve oleksid ajaliselt ette nähtavad.

Paragrahvi 169^5 lõige 9 täpsustab, et kuni paragrahvi lõigetes 3, 4 ja 6 nimetatud asjakohase kohaldamiskuupäevani kohaldatakse kõnealustes lõigetes nimetatud käitiste suhtes kõnealustes lõigetes loetletud THS sätteid, mis kehtisid enne käesoleva paragrahvi jõustumist. Säte välistab olukorra, kus üleminekuperioodil tuleks samale käitisele kohaldada nii uut kui varasemat regulatsiooni samaaegselt ilma selge kohaldamisloogikata. Ühtlasi tagab säte käitajale ja loa andjale õiguskindluse loa kehtivate tingimuste täitmisest ja järelevalvest üleminekuperioodil.

Paragrahvi 169^5 lõige 10 sätestab, et käitiste puhul, millele antakse esimest korda kompleksluba pärast käitise peamise tegevusvaldkonna PVT-järeldusi käsitlevate otsuste avaldamist tingimusel, et see otsus on avaldatud pärast 1. juulit 2026, kohaldatakse komplekslubade andmise suhtes kehtestatava seaduse nõudeid alates PVT-järelduste avaldamise kuupäevast.

Sätte eesmärk on tagada, et uued käitised projekteeritakse ja loastatakse kohe kooskõlas ajakohaste PVT-järelduste ning uue THS-i raamistikuga ning neile ei kohaldata nelja-aastast üleminekuaega. See lähenemine on kooskõlas nii THD süsteemse loogika kui ka varasema THS-i praktikaga, mille kohaselt esmakordsel loa andmisel tuleb lähtuda kehtivatest PVT-järeldustest kohe ilma üleminekuajata.

Eelnõu punktiga 64 täiendatakse seaduse normitehnilist osa, lisades viite Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivile 2024/1785.

Eelnõu §-ga 2 muudetakse riigilõivuseadust.

RLS § 124 lõige 2 – RLSi § 124 lõige 2 tunnistatakse kehtetuks. Alates 2030. aasta 8. oktoobrist kaob sea- ja linnukasvatustelt kompleksloa kohustus, mille tõttu tunnistatakse lõige samast kuupäevast kehtetuks.

Eelnõu § 3 sätestab seaduse jõustumisaja.

Seaduse § 1 punktid 5, 14, 58, 59, 60, 62 ning § 2 punkt 1 on kavandatud jõustuma 2030. aasta 8. oktoobril. Hilisem jõustumisaeg on seotud direktiivi (EL) 2024/1785 alusel sätestatud uue sigade ja lindude intensiivkasvatusele pühendatud peatüki jõustumise tähtpäevaga.

Ülejäänud seadusesätted jõustuvad üldises korras.

Seaduseelnõu menetlemise ajal on Euroopa Liidu tasandil menetluses Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, millega muudetakse direktiive 2008/98/EÜ, 2010/75/EL, (EL) 2015/2193 ja (EL) 2024/1785 seoses teatavate nõuete lihtsustamisega ja halduskoormuse vähendamisega ehk nn keskkonnaomnibuss, millega kavandatakse muuhulgas muuta tööstusheite direktiivi, eesmärgiga lihtsustada teatavaid nõudeid ja vähendada halduskoormust. Keskkonnaomnibuss keskendub ettevõtjate ja pädevate asutuste halduskoormuse vähendamisele, loamenetluste ja aruandluse lihtsustamisele ning regulatsiooni paindlikumale rakendamisele, säilitades samal ajal keskkonna ja inimeste tervise kaitse kõrge taseme. Keskkonnaomnibussi jõustumisel tekib vajadus muuta THS-i ning üle vaadata ka käesolevas eelnõus kavandatud kompleksloa nõuded. Keskkonnaomnibuss on plaanitud jõustuma 2027. esimeses kvartalis. Keskkonnaomnibussis kavandatavad muudatused on piiritletavad konkreetsete sätetega. Käesolevast seaduste muutmise eelnõus jäetakse välja keskkonnaomnibussiga muudetavad sätted, mis käivad keskkonnajuhtimissüsteemi ning üleminekukava kohta.

4. Eelnõu terminoloogia

Seoses direktiivi 2024/1785 ülevõtmisega sõnastatakse seaduses järgmised uued terminid:
1) Keskkonnatoime – tarbimistasemetega, materjalide, vee ja energiaressursside ressursitõhususega, materjalide ja vee korduskasutamisega ning jäätmetekkega seotud toime.
2) Keskkonnatoime piirväärtus – loas määratud toimeväärtus, väljendatuna kindlaksmääratud tingimuste jaoks kindlates parameetrites, mida ei tohi ületada.
3) Parima võimaliku tehnikaga saavutatav keskkonnatoime tase – keskkonnatoime tase, mis on saavutatav tavapärastel käitamistingimustel PVT-järeldustes kirjeldatud parima võimaliku tehnika või parimate võimalike tehnikate kombinatsiooni kasutamisel.
4) Võrdlusalused – parima võimaliku tehnikaga saavutatavate keskkonnatoime tasemete soovituslik vahemik, mida tuleb kasutada keskkonnajuhtimissüsteemis võrdluseks.
5) Kujunemisjärgus tehnikaga saavutatav heitetase – heitetase, mis on saavutatav tavapärastel käitamistingimustel PVT-järeldustes kirjeldatud kujunemisjärgus tehnika või kujunemisjärgus tehnikate kombinatsiooni kasutamisel, väljendatuna teatava ajaperioodi keskmise väärtusena kindlaksmääratud võrdlustingimustes.
6) Kujunemisjärgus tehnikaga saavutatav keskkonnatoime tase – rida keskkonnatoime tasemeid, mis on saadud tavapärastel käitamistingimustel kujunemisjärgus tehnika või kujunemisjärgus tehnikate kombinatsiooni abil, nagu on kirjeldatud PVT-järeldustes.
7) Tööstuse põhjalik ümberkujundamine – tööstusettevõtjate poolt kujunemisjärgus tehnika või parima võimaliku tehnika rakendamine, mis hõlmab kogu käitise või selle osa konstruktsiooni või tehnoloogia olulist muutmist või olemasoleva käitise asendamist uue käitisega, mis võimaldab väga oluliselt vähendada kasvuhoonegaaside heidet kooskõlas kliimaneutraalsuse eesmärgiga ja optimeerib kaasnevat keskkonnakasu vähemalt sellises ulatuses, mida on võimalik saavutada kohaldatavates PVT-järeldustes kindlaksmääratud tehnikaga, võttes arvesse keskkonnalist ristmõju.

8) Käitamisreeglid – Euroopa Liidu õigusaktides sätestatud nõuetele vastavad reeglid, mille alusel sätestatakse heite piirväärtused, keskkonnatoime piirväärtused, nendega seotud seirenõuded ning asjakohasel juhul sõnniku maale laotamise tavad, saastuse vältimise ja leevendamise tavad, söötmise korraldus, sööda ettevalmistus, loomade pidamisviis, sõnnikukäitlus (sealhulgas kogumine, ladustamine, töötlemine ja maale laotamine), ning surnud loomade ladustamine.

5. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu vastab Euroopa Liidu õigusele. Eelnõukohase seadusega võetakse üle Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2024/1785, millega muudeti direktiivi 2010/75/EL tööstusheite kohta ning nõukogu direktiivi 1999/31/EÜ jäätmete ladestamise kohta. Direktiivi ülevõtmist käsitlev tabel on toodud seletuskirja lisas 2. THD karistusi käsitlevate sätete ülevõtmisel kasutatakse direktiivis lubatud võimalust näha kõige raskemate rikkumiste eest halduskaristuse asemel ette samaväärselt tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad kriminaalkaristused. Seetõttu võetakse asjaomased nõuded üle karistusseadustiku keskkonnakuritegude koosseisude kaudu, mida ajakohastatakse hetkel Riigikogus menetluses oleva karistusseadustiku, kriminaalmenetluse seadustiku ja väärteomenetluse seadustiku muutmise seadusega (934 SE).

6. Seaduse mõjud

THS-i ajakohastamisel ja täpsustamisel kooskõlas direktiivi (EL) 2024/1785 nõuetega on keskendutud peamiselt kehtiva korra selgemaks ja süsteemsemaks muutmisele, parima võimaliku tehnika rakendamise edendamisele ning kompleksloa kui keskkonnakorraldusliku instrumendi toimimise tõhustamisele. Mõjude kujunemisel on määrav see, et muudatused ei muuda tööstusheite regulatsiooni põhiloogikat, vaid täpsustavad selle rakendamise viise ja menetluslikke lahendusi, et tagada parem õigusselgus, proportsionaalsus ning ressursside tõhusam kasutamine.

Kavandatud muudatused mõjutavad eelkõige 149 käitise ning Keskkonnaameti tegevust. Tööstuskäitiste puhul täpsustatakse olemasolevate komplekslubade tingimusi. Mõjude analüüsil eristatakse tööstuskäitisi sea- ja linnukasvatusega tegelevatest käitistest. Tööstuskäitised (92 käitist) on kompleksluba omavad käitised, kes tegelevad peamiselt energia või energiakandjate tootmisega, jäätmekäitlusega, metallide ja mineraalsete materjalide töötlemisega, erinevate pindade töötlusega, keemia-, toiduaine-, tselluloosi- või paberitööstusega. Nimekiri ei ole ammendav, vaid käsitleb kõiki THS-i II peatüki reguleerimisalasse kuuluvaid käitisi. Lisanduvad uued loa tingimused rakenduvad järk-järgult kompleksloa muutmise kaudu ning mitme tegevusala puhul alles pikema üleminekuaja jooksul (nt keskkonnatoime tasemete kehtestamine suurte põletusseadmete puhul eelduslikult alates 2036. aastast). Sea- ja linnukasvatuse käitiseid on hetkel kokku 57, ülejäänud kompleksload moodustavad veiste intensiivkasvatusega tegelevad käitised. Sea- ja linnukasvatusele luuakse eraldi regulatsioon, mille kohaselt asendatakse 2030. aastal senine kompleksluba keskkonnaloaga ning käitistele hakkavad kohalduma Euroopa Liidu ühtsed käitamisreeglid. Keskkonnaametile tähendab muudatus komplekslubade arvu vähenemise tõttu eelkõige loa menetlemise ja haldamise lihtsustumist ning käitisepõhise PVT-järelduste hindamise vajaduse vähenemist. Samal ajal võib 2032. aastaks käitamisreeglite kohaldamisalasse lisanduda uusi sea- ja linnukasvatuskäitisi, kelle suhtes tuleb uusi käitamisreegleid rakendada.

Mõju avaldub eelkõige keskkonnakaitse taseme paranemises, loamenetluste ühtlustamises ning koormuse ümberjaotumises nii käitajate kui ka loa andja tasandil. Samal ajal arvestatakse seaduse rakendamisel vajadusega tagada ettevõtjatele piisav üleminekuaeg ning võimalus kohaneda täpsustatud nõuetega, vältides järske ja ebaproportsionaalseid mõjusid. Seadus on kujundatud selliselt, et uute nõuete lisandumist tasakaalustab reeglite selginemine ja menetluspraktika tõhustumine, mis tervikuna loob eeldused tööstusheite valdkonna jätkusuutlikuks ja ettenähtavaks arenguks. Seaduse rakendamine ei too kaasa olulisi riske ning sellega ei kavandata põhimõttelisi muudatusi õiguskorras. Seetõttu ei ole seletuskirjale lisatud HÕNTE § 46 nõuetele vastavat põhjalikku mõjuanalüüsi. Muudatustel ei ole sotsiaalset, sealhulgas demograafilist mõju ega mõju riigikaitsele ja välissuhetele. Mõju avaldub keskkonnale, majandusele, ametnike töökoormusele ja ülesannete hulgale ning avalike teenuste kättesaadavusele.

Keskkonnaameti järelevalve ja loamenetluse töökoormust väljendatakse täistööaja ekvivalendina (edaspidi *FTE*), mis kajastab konkreetsele tegevusele kuluvat tööaega võrrelduna ühe täistööajaga ametniku aastase tööajaga ega ole üks-ühele võrdsustatav ametikohtade arvuga.

6.1. Mõju avaldav muudatus

Sigade ja lindude intensiivkasvatuse reguleerimine alates 8. oktoobrist 2030 keskkonnaloa alusel ning sellistele käitistele EL-i ühtsete käitamisreeglite täitmise kohustuse seadmine.

Sihtrühm

1. Sigade ja lindude intensiivkasvatusega tegelevad käitised, mis kuuluvad THS-i lisatava 6[1]. peatüki kohaldamisalasse (kompleksloaga sea- ja linnukasvatuse käitisi on praegu kokku 57, mis on 32 eri ettevõtte omandis).
2. Keskkonnaameti ametnikud (2 FTE loamenetluse ja 1 FTE järelevalve töövood, sealhulgas veekeskkonna ja välisõhu valdkond).
3. Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet (4 käitist, mis on C-kategooria ohtlikud ettevõtted).

Kaasnev mõju

Muudatus kujundab ümber sea- ja linnukasvatuse intensiivkasvatuse loakohustuse ja loa nõuete rakendamise mudeli. Muudatuse eesmärk on minna kompleksloalt järk-järgult üle keskkonnaloale, säilitades samal ajal ühtlustatud ja kõrge keskkonnakaitse taseme Euroopa Liidu ühtsete käitamisreeglite kaudu. Käitiste nõuded ei kujune edaspidi individuaalselt kompleksloa ega PVT-järelduste kaudu, vaid lähtuvad Euroopa Komisjoni rakendusaktiga kehtestatud käitamisreeglitest.

Muudatus mõjutab kõiki sea- või linnukasvatusega tegelevaid käitisi, millel on praegu kompleksluba (kokku 57 käitist) ning käitisi, millel puudub hetkel kompleksluba, kuid kes peavad hakkama vastama käitamisreeglitele. Keskkonnaministri 14. detsembri 2016.a määrus nr 67 „Tegevuse künnisvõimsused ja saasteainete heidete künniskogused, millest alates on käitise tegevuse jaoks nõutav õhusaasteluba[1]“ § 3 lõige 5 sätestab keskkonnaloa künnised sea-, veise- ja linnukasvatusele. Kuna THD nõuab sea- ja linnukasvatusega tegelevatelt ning käitamisreeglite künnist ületavatelt käitistelt vähemalt luba või registreeringut, siis viiakse nimetatud määruses keskkonnaloa künnised kooskõlla käitamisreeglite kohaldumise künnistega, mis kehtestatakse THS-i §-s 154[1] lõikega 2. Käitamisreeglite kohaldamise künnised on loomühikute põhised ning kehtivad õhusaasteloa

künnised on esitatud loomkohtadena. Nende omavaheliseks võrdluseks on käitamisreeglite kohaldamise künnised viidud üle loomade arvule. Võrdlus praegu kehtivate õhusaasteloa künniste ning 2032. kehtima hakkavate käitamisreeglite kohaldamise künnistega on välja toodud järgmises tabelis (Tabel 2).

Tabel 2. Kehtivate õhusaasteloa künniste võrdlus 2032. kohalduvate käitamisreeglite kohaldamise künnistega.

Toodangu- või vanuserühm	Õhusaasteloa künnis (loomakoht)	Käitamisreeglite künnis (loomade arv)
Nuumsiga	1 000	1 166
Emis	625	700
Põrsad	2 500	12 962
Broiler	30 000	40 000
Munakana	30 000	21 428
Kalkun	30 000	9 333
Part	30 000	28 000
Hani	30 000	14 000
Jaanalind	-	800
Muud kodulinnud	30 000	280 000

Võrdlus näitab, et nuumsigade, emiste, põrsaste ja broilerite puhul on käitamisreeglite kohaldamise künnised kehtivatest keskkonnaloa künnistest kõrgemad. Munakanade, kalkunite, partide ja hanede puhul on uued künnised seevastu madalamad, mistõttu võib käitamisreeglite kohaldamisala nende tegevusalade puhul laieneda. Jaanalindude kasvatamisele kehtivas õiguses eraldi künnist sätestatud ei ole, kuid THD ülevõtmisega lisandub ka sellele tegevusele käitamisreeglite kohaldamise künnis. Keskkonnaotsuste infosüsteemi KOTKAS andmete põhjal võib hinnata, et 2032. aastaks laienevad käitamisreeglid täiendavalt ligikaudu 14 seakasvatuskäitisele ja ühele linnukasvatuskäitisele. Kuna osa linnukasvatuse käitamisreeglite kohaldamise künnistest on kehtivatest keskkonnaloa künnistest madalamad, ei ole keskkonnaotsuste infosüsteemi KOTKAS andmete põhjal võimalik usaldusväärselt hinnata, kas ja kui palju lisandub käitamisreeglite kohaldamisalasse uusi linnukasvatuskäitisi.

Muudatused ei rakendu kohe, mis tagab sektorile piisava kohanemisaja. Peatüki 6^1 jõustumine on seotud Euroopa Komisjoni rakendusaktiga kehtestatud käitamisreeglite avaldamisega. Rakendusakt kehtestati 8. oktoobril 2026 ning nõuded hakkavad kohalduma neli aastat pärast käitamisreeglite avaldamist, alates 2030. aastast, täpsemalt rakendusakti avaldamise kuupäevast.

Lisaks on ette nähtud nõuete järkjärguline kohaldumine käitise tegevusmahu järgi, et vähendada üleminekuga seotud riske ja koormust ning võimaldada nii käitajatele kui ka loa andjale sujuvat rakendamist. Nõuded hakkavad esmajärjekorras kohalduma käitistele, mille tegevusmaht on vähemalt 600 loomühikut, üks aasta hiljem käitistele, mille tegevusmaht on vähemalt 400 loomühikut ning seejärel ka käitistele, mis vastavad THS-i § 154^1 lõike 2 kohastele künnisvõimsustele (sigade kasvatamisel 350 LÜ, ainult munakanade kasvatamisel 300 LÜ, muude kodulinnukategooriate kasvatamisel 280 LÜ ning sigade ja kodulindude kasvatamisel mis tahes kombinatsioonis alates 380 LÜ).

Peamine oodatav mõju on hetkel kompleksluba omavate sea- ja linnukasvatusega tegelevate käitajate halduskoormuse vähenemine, samuti väheneb loa andja töökoormus selliste

käitajate suhtes, kuna keskkonnaloa menetlus ja haldamine on võrreldes kompleksloaga lihtsam ja nõuab vähem ressursse. Kompleksloa asendumine keskkonnaloaga vähendab eeskätt menetluste ulatust ja detailsusastet, mis omakorda võimaldab Keskkonnaametil suunata ressursse riskipõhiselt ja keskenduda järelevalves tegevustele, millel on suurim mõju välisõhule ja veekeskkonnale. Samas tuleb arvestada, et uute käitiste lisandumine süsteemi võib osaliselt suurendada keskkonnaloa menetluste arvu. Mõju suurus sõltub sellest, kui palju uusi käitisi ületab tulevikus § 154^1 lõike 2 kohased künnised ning milliseks kujuneb sektori tootmisstruktuur. Kuna THS-i § 154^1 lõike 2 kohased künnisvõimsused hakkavad kohalduma alles 2032. aastal, võib selleks ajaks sea- ja linnukasvatussektori käitiste arv, tootmismahud ja pidamisviisid olla praegusega võrreldes oluliselt muutunud, mistõttu ei ole lisanduvate käitiste arvu võimalik praeguste andmete põhjal täpsemalt prognoosida.

Majanduslikud mõjud: mõju ettevõtlusele, halduskoormus
Muudatuse majanduslik mõju avaldub eelkõige käitajate halduskoormuse muutuses ning võimalikest kohanemiskuludest, mis sõltuvad käitamisreeglite sisust ja käitise tegevusmahust. Arvestades, et 6^1. peatükki hakatakse kohaldama neli aastat pärast Euroopa Komisjoni rakendusaktiga kehtestatud käitamisreeglite avaldamist, jääb käitajatele ettevalmistusteks piisavalt aega. Lisaks vähendab järkjärguline kohaldumine riski, et ulatuslikke muudatusi peaks samaaegselt tegema sektori kõigis käitistes.

Suurim mõju on olemasolevatele (praegu kompleksloaga) sea- ja linnukasvatuskäitistele, kuna keskkonnaloa menetlus on üldjuhul lihtsam ja vähem ressursimahukas kui kompleksloa menetlus. Keskkonnaloa alusel tegevus hakkab tuginema Euroopa Liidu ühtsetele käitamisreeglitele. See aitab vähendada erinevaid lähenemisi loamenetluse käigus kui ka vajadust teha sagedasi ja mahukaid loa muudatusi. Loa muutmise algatab Keskkonnaamet ning käitaja peab vajaduse korral esitama lisaandmeid.

Samas tuleb arvestada, et madalamate künniste jõustumisel (600 loomühikut, seejärel 400 loomühikut ning edasi § 154^1 lõike 2 künnised) võib süsteemi lisanduda uusi käitisi, millel tekib keskkonnaloa taotlemise ja käitamisreeglite täitmise kohustus. Praeguste keskkonnaotsuste infosüsteemi KOTKAS andmete põhjal võib hinnata, et seakasvatuses lisandub selliseid käitisi ligikaudu 14 ning linnukasvatuses 1. Uus kord mõjutab seega seakasvatusega tegelevaid käitisi kõige enam, sest seni ei ole nad pidanud täitma konkreetseid heite piirväärtusi ega seirenõudeid. See võib tuua kaasa vajaduse kohandada tegevust ja vajaduse korral investeerida käitamisreeglite täitmiseks vajalikesse meetmetesse, näiteks sõnnikukäitluse parandamisse ja saasteainete heite vähendamisse. Kulude leevendamiseks tuleb rakendada proportsionaalseid seirenõudeid ning lihtsustada andmete esitamist. Kulude ja halduskoormuse vähendamisele aitab kaasa ka ühtsete juhiste koostamine käitamisreeglitele vastavuse hindamiseks, sealhulgas sobivate tõendamismeetodite, seireandmete ja arvutusmeetodite kohta. See suurendaks õigusselgust, ühtlustaks loa- ja järelevalvepraktikat ning vähendaks ettevõtjate vajadust täiendavate analüüside ja ekspertiiside järele.
Eelnõuga viiakse sea- ja linnukasvatusega tegelevatele käitistele kohaldatavad karistusmäärad kooskõlla keskkonnaõiguse üldise süsteemiga. Alates 1. septembrist 2030 vormistatakse senised sea- ja linnukasvatuse keskkonnakompleksload ümber keskkonnalubadeks ning käitised tegutsevad edaspidi keskkonnaloa alusel. Sellest tulenevalt vähendatakse karistuse ülemmäära füüsilise isiku puhul 300 trahviühikult 200 trahviühikule ning juriidilise isiku puhul 400 000 eurolt 200 000 eurole.

Muudatus toetab keskkonnaõiguse sisemist kooskõla ja karistusmäärade proportsionaalsust. Karistusmäärad viiakse kooskõlla veeseaduse §-s 262 ja atmosfääriõhu kaitse seaduse §-s 229 sätestatud sanktsioonidega. Kuna käitamisreeglite rikkumised võivad sisuliselt seisneda samalaadsetes tegudes, nagu heite piirväärtuste ületamine või sõnniku käitlemise nõuete rikkumine, on põhjendatud kohaldada ka nende rikkumiste korral füüsilise isiku suhtes kuni 200 trahviühiku ja juriidilise isiku suhtes kuni 200 000 euro suurust rahatrahvi.
Muudatuse vajalikkust toetab ka regulatsiooni kohaldamisala laienemine. Alates 2032. aastast hakkavad käitamisreeglid lisaks praegustele kompleksloakohustuslikele käitistele kohalduma ka väiksematele sea- ja linnukasvatuskäitistele, mistõttu suureneb nende ettevõtjate ring, kelle suhtes karistussätted võivad kohalduda. Karistusmäärade ühtlustamine tagab, et sanktsioonisüsteem jääb ka pärast kohaldamisala laienemist proportsionaalseks.
Karistusmäärade mõju sihtrühmale on hinnanguliselt väike. Senine praktika näitab, et tööstusheite seaduse rikkumiste eest kohaldatud karistused on jäänud märkimisväärselt alla kehtivate karistusmäärade ülempiiride. Aastatel 2023–2025 määrati juriidilistele isikutele rahalisi karistusi vahemikus 650 kuni 20 000 eurot ning füüsiliste isikute suhtes karistusi ei kohaldatud. Seetõttu ei ole alust eeldada, et karistusmäärade ülempiiride vähendamine mõjutaks oluliselt keskkonnanõuete täitmise tagamist või järelevalve tulemuslikkust.

Riigivalitsemine: mõju valitsusasutuste korraldusele, mõju riigieelarvele
Kompleksloalt keskkonnaloale üleminek tähendab, et Keskkonnaametile muutub nii menetluste sisu kui ka nende maht. Üksikute lubade menetlemisel võib väheneda detailsete, käitisespetsiifiliste loatingimuste määramine, kuid suureneda võib keskkonnalubade menetluste arv juhul, kui uute künniste tõttu lisandub süsteemi uusi käitisi. Lisanduvate käitiste täpne arv ei ole praegusel hetkel täpselt ennustatav. Paragrahvi 169^3 lõige 1 sätestab, et sea- ja linnukasvatusega tegelevate käitiste kompleksload vormistab loa andja 8. oktoobrist 2030 arvates ühe aasta jooksul keskkonnaseadustiku üldosa seaduse § 53 lõike 3 alusel kehtestatud andmekoosseisuga keskkonnaloaks. Sellisel juhul otsustab loa andja varem kehtinud loa ümbervormistamise avatud menetluseta. Ümbervormistamine põhjustab loa andjale ajutist töökoormuse kasvu, kuid avatud menetluseta on see kiirem ja lihtsam kui avatud menetluse puhul.

Käitamisreeglite ühtne EL-i raamistik võib Keskkonnaameti jaoks vähendada töö varieeruvust ning lihtsustada menetluste standardimist. Kui nõuete tuum on määratud otsekohalduvas rakendusaktis, väheneb vajadus iga käitise puhul nõudeid n-ö uuesti kujundada, mis toetab menetluste kiirust ja ühtlust. Kehtiva PVT-põhise süsteemi puhul tuleb loa andjal käitisepõhiselt hinnata, milline PVT-järeldustes sätestatud heitetasemete vahemikus olev väärtus on konkreetse käitise jaoks asjakohane, ning põhjendada selle kajastamist loatingimustes. Ühtlustatud EL-i käitamisreeglite rakendumisel kehtestatakse üldlämmastiku, üldfosfori ja ammoniaagiheite piirväärtused otse rakendusaktis ning neid kohaldatakse vastava loomarühma käitistele ühetaoliselt. Samuti võib see vähendada vaidlusriski, kuna ühtsetel reeglitel on tugevam ja selgem normatiivne alus kui üksikjuhtumi loatingimuste detailsetel kaalutlustel. Arvestades, et nõuete osakaal üldkokkuvõttes ei vähene, säilib käitiste korraline kontroll ja tõenäoliselt lisandub uusi loakohuslasi, ei ole töökoormuse muutumist Keskkonnaametis ette näha.

Keskkonnaameti töökoormust aitab vähendada ühtsete juhiste koostamine käitamisreeglitele vastavuse hindamiseks, kuna need ühtlustaksid loa- ja järelevalvemenetluses kasutatavaid hindamiskriteeriume, vähendaksid juhtumipõhise tõlgendamise vajadust ning piiraksid täiendavate andmepäringute hulka.

Mõju riigieelarvele on eelkõige seotud tööjõukuluga ning sõltub sellest, kas Keskkonnaamet suudab üleminekuperioodil töömahtu katta olemasolevate ressursside ümberjaotamisega (sh digiteeritud töövood, menetluste standardimine) või on vaja palgata töötajaid juurde. Kuna nõudeid hakatakse kohaldama alles neli aastat pärast käitamisreeglite avaldamist ja järk-järgult, on võimalik mõju hinnata pärast tööplaanide ja menetluskorralduse kujundamist.

Muudatus avaldab vähest mõju TTJA töökoormusele. KemS § 26 lõikest 2 tulenevalt ei ole KemS-i kohane käitamisluba nõutav kui ohtlikku kemikaali käideldakse THS-i alusel antud keskkonnakompleksloa alusel, mille menetluses on hõlmatud ka KemS-i kohase käitamisloa kontrolliesemes olevad nõuded. Ehk TTJA poolt ei anta eraldi KemS-i kohast ohtliku kemikaali käitamisluba, kui käitajal on vaja tegutsemiseks keskkonnakompleksluba. Kuna sea- ja linnukasvatuse kompleksload vormistatakse ümber keskkonnaloaks, tuleb TTJA-l vormistada käitajale eraldi KemS-i kohane ohtliku kemikaali käitamisluba, et jätkuks käitaja õigus käidelda alammäärast ja künniskogusest suuremas koguses ohtliku kemikaali. Sellel tegevusel on vähene halduslik mõju, sest hetkel ei ole vaja ühtegi luba ümber vormistada.

Keskkonnamõjud: mõju välisõhule, mõju jäätmekäitlusele ja ringmajandusele, mõju merekeskkonnale ja veele ning inimeste tervisele
Sea- ja linnukasvatuse intensiivkasvatusele kehtestatati ühtlustatud EL-i käitamisreeglid, mille eesmärk on tagada kogu liidus keskkonnakaitse ühesugune miinimumtase ja vähendada sektorist tulenevat koormust eelkõige välisõhule ja veekeskkonnale. Kuna loomakasvatuse keskkonnamõju avaldub sageli hajusalt, nt ammoniaagi- ja lõhnaheide, toitainete leke ja koormus, sõnnikukäitlusest tulenevad riskid, aitab ühtsete reeglite rakendamine suunata tegevust süsteemselt riskide ennetamisele, mitte üksnes tagantjärele heite piiramisele.

Kuigi käitamisreeglitega kaasneb teatav halduskoormuse vähenemine, ei tähenda see keskkonnanõuete leevenemist. Senise PVT-põhise lähenemise korral määrati konkreetne heitetase loamenetluse käigus PVT-järeldustes esitatud vahemiku alusel üksikjuhtumipõhise kaalumise tulemusena. Uue süsteemiga asendatakse selline individuaalne lähenemine ühtsete käitamisreeglitega, milles on sätestatud konkreetsed üldlämmastiku, üldfosfori ja ammoniaagiheite piirväärtused. Seega saavutatakse halduskoormuse vähenemine eeskätt menetlusliku keerukuse vähenemise kaudu, samal ajal kui keskkonnakaitse tase tagatakse otsekohalduvate ja kontrollitavate keskkonnanõuete abil.

Välisõhu valdkonnale avaldab potentsiaalset positiivset mõju eeskätt ammoniaagi- ja lõhnaheite vähenemine, mis parandab elukeskkonda ja vähendab terviseriske. Ammoniaagiheitele kehtestatud piirväärtused loovad senisest selgema raamistiku heite vähendamiseks. Veekeskkonnas väheneb muudatuse tulemusel toitainete koormus, kuna käitamisreeglid näevad ette ka üldlämmastiku ja üldfosfori eritumise piirväärtused. Samuti aitab sõnniku käitlemise nõuete ühtlustamine ennetada pinna- ja põhjavee saastumise riske ning vähendada survet tundlikele veekogudele, sealhulgas merekeskkonnale. Eriti oluline on see piirkondades, kus veekeskkond on juba koormatud ja toitainete lisakoormus võib takistada veekogude seisundi paranemist.

Jäätme- ja ringmajandusele võib mõju avaldada sõnniku ja kõrvalsaaduste tõhusam kasutamine näiteks väetisena või biogaasi tootmises, käitamisreeglite järgimine soodustab paremat sõnniku kogumist, ladustamist ja kasutuse planeerimist.

Keskkonnamõju kujuneb pikema aja jooksul. Nõuded hakkavad kohalduma alles neli aastat pärast käitamisreeglite avaldamist ning järkjärguline kohaldumine tähendab, et keskkonnakasu realiseerub etapiviisi, alustades kõige suurema tegevusmahuga käitistest. Samas aitab ühtne EL-i raamistik kaasa pikaajalisele positiivsele mõjule, kuna vähendab regulatiivset killustatust ja toetab keskkonnaeesmärkide ühtlasemat saavutamist kogu sektoris.

Sea- ja linnukasvatuse tegevus on üks sagedasemaid põhjusi, miks inimesed pöörduvad Keskkonnaameti poole ebameeldivate lõhnahäiringute, sobimatu sõnnikukäitluse või murest veekeskkonnale tekitatavate riskide tõttu. Ühtsete EL-i käitamisreeglite kehtestamine ja nende alusel kujundatav keskkonnaluba loovad Keskkonnaametile selgema ning ühtlasema normatiivse aluse selliste pöördumiste menetlemiseks ja järelevalvemeetmete rakendamiseks. Kehtiv järelevalve kord kompleksloaga käitistele toimub kohustusliku perioodilise järelevalve alusel. Kehtiv õigus ei takista riskipõhise järelevalve tegemist. Ühtlustatud käitamisreeglite lisandväärtus seisneb selles, et need vähendavad käitisepõhiste loatingimuste erinevusi ja juhtumipõhise tõlgendamise vajadust. Seetõttu on võimalik järelevalve ressursse senisest tõhusamalt suunata keskkonnariskidest lähtudes, näiteks asustuse läheduse, tundlike veekogude, varasemate rikkumiste või korduvate kaebuste alusel. Samas eeldab see üleminekuperioodil töövoogude ja juhendmaterjalide ajakohastamist ning järelevalvemenetluste standardimist, et tagada käitamisreeglite ühtlane rakendamine ja tõhus kontroll.

Muudatus avaldab kaudselt positiivset mõju inimeste tervisele, eeskätt välisõhu ja elukeskkonna kvaliteedi paranemise ning veekeskkonna saastumisriskide vähenemise kaudu. Inimeste heaolu ja tervist võivad mõjutada sea- ja linnukasvatusest tulenevad lõhnahäiringud ning nendega kaasnev kaudne mõju õhukvaliteedile, samuti joogiveeallikate ja põhjavee kvaliteedile piirkondades, kus toitainete koormus ja sõnnikukäitlusest tulenev risk on suurem. Ühtsete Euroopa Liidu käitamisreeglite rakendamine ning nende kaudu standarditud nõuded tegevusele toetavad selliste mõjude ennetamist ning vähendavad võimalust, et keskkonnahäiringud kujunevad püsivaks konfliktiallikaks kohaliku kogukonna ja käitise vahel. Näiteks võivad kehtiva süsteemi kohaselt sarnase suuruse ja tegevusega käitistele olla PVT-järeldustes sätestatud vahemiku piires määratud erinevad heitetasemed, sõltuvalt loamenetluses tehtud kaalutlustest. See võib tekitada kohalikes elanikes küsimusi nõuete põhjendatuse ja võrdse kohtlemise kohta, eriti lõhnahäiringute esinemisel. Ühtsete EL-i käitamisreeglite kohaselt kehtivad sama loomarühma käitistele samad ammoniaagiheite piirväärtused, mis vähendab vaidlusi nõuete sisu üle ning suurendab õigusselgust nii käitajate, kohalike elanike kui ka järelevalveasutuse jaoks.

Mõju realiseerub ajas ja etapiviisi, kuna 6[1]. peatükki kohaldatakse alles neli aastat pärast käitamisreeglite avaldamist ning nõuded laienevad järk-järgult esmalt suurema tegevusmahuga käitistele. Seetõttu on inimeste tervisega seotud positiivsed mõjud eelduslikult suuremad piirkondades, kus suurte käitiste osakaal on suurem ning kus keskkonnakoormus on juba praegu märgatav. Mõju ulatus võib sõltuda ka käitamisreeglite sisust ja nende rakendamise tulemuslikkusest, mistõttu on vaja tagada ühtne rakenduspraktika ja riskipõhine järelevalve, eriti tundlikes piirkondades ja asustuse läheduses.

6.2. Mõju avaldav muudatus

Uus kohustus käsitleda kompleksloa tingimustes lisaks heitele ka keskkonnatoimet, sealhulgas vee, energia ja materjalide kasutuse tulemuslikkust, ning sätestada loaga

keskkonnatoime tasemete vahemikud ja keskkonnatoime piirväärtused (vee puhul). Lisaks täiendavad lisatingimused, mida loa andja peab arvestama heite piirväärtuste määramisel.

Sihtrühm
1. Kompleksluba omavad tööstuskäitised (mõjutatud on 92 kompleksloaga käitist, mis on 67 eri ettevõtte omandis).
2. Keskkonnaameti ametnikud (7,35 FTE loamenetluse ja 5,1 FTE järelevalve töövood).

Kaasnev mõju
Komplekslubade tingimuste määramise põhiloogika ei muutu. Loatingimuste määramise raamistik laieneb heite piiramiselt ka ressursikasutuse kontrollimisele. Mõju avaldub eelkõige kompleksloa taotlemise-, andmise ja läbivaatamise menetlustes, kui loatingimuste põhjendamine ja dokumenteerimine muutub põhjalikumaks. Samuti ka uute tingimuste täitmisel, kui on vaja tagada nende nõuetele vastavuse seire. Lisaks avaldub mõju järelevalves, kui lisandub kontrollitav loatingimus (nt veekasutuse piirväärtustele vastavuse kontroll). Arvestada tuleb, et veekasutuse seiret tehakse kompleksloa alusel Eestis juba praegu, mistõttu ei ole see käitajatele uus seirevaldkond, peamine muutus seisneb seireandmete sidumises konkreetsete keskkonnatoime piirväärtustega. Mõju saab hakata hindama pärast käitise põhitegevusala kohta käivate PVT-järelduste avaldamist.

Majanduslikud mõjud: mõju ettevõtlusele, halduskoormus
Ettevõtjate halduskoormus võib mõõdukalt suureneda eelkõige loamenetluse etapis, kuna keskkonnatoime tasemete määramiseks tuleb võib olla esitada lisaandmeid ressursikasutuse, nt vee, energia ja materjalide kohta. Vee tarbimise andmeid juba kogutakse, mistõttu lisanduv koormus on üldjuhul seotud andmete süstematiseerimise ja põhjendamisega, mitte uue seirekorralduse ülesehitamisega.

Kui loaga kehtestatakse veekasutuse keskkonnatoime piirväärtus, võib osadel käitajatel tekkida vajadus teha tehnilisi või korralduslikke muudatusi. Näiteks optimeerida oma veekasutust, vett korduvalt kasutada või protsesse ümber korraldada, ent see sõltub konkreetse käitise tegevusest, PVT-järelduste sisust ja loatingimuste kujundamisest. Üldiselt on muudatuse eesmärk suunata ressursikasutust tõhusamaks ning toetada riskide ennetamist. Seetõttu võib tekkida ka kulude kokkuhoiu võimalus, kui ressursikasutus on rohkem optimeeritud. Kuid see ei ole automaatne ega kõigi käitajate puhul ühesugune.

Heite piirväärtuste määramise täpsustamisel ei ole mõju üheselt prognoositav. Käitaja peab olema võimeline põhjendama enda käitise tehnilisi ja muid käitisepõhiseid asjaolusid saavutatava heitetaseme vahemiku piires. Uued PVT-järeldused peavad endas sisaldama täpsemaid rakendamistingimusi saavutatavate heitetasemete vahemike kohta ning need võivad vähendada ettevõtja analüüsi- ja põhjendamiskoormust.

Nimetatud nõuded ei kohaldu kohe seaduse jõustumisel. Seadus näeb ette ka üleminekuaja ning nõuet rakendatakse neli aastat pärast vastava tegevusvaldkonna PVT-järelduste avaldamist, kui see avaldatakse pärast 2026. aasta 1. juulit. See hajutab uue kohustuse majanduslikke mõjusid, mis võivad tekkida uue nõude kohaldamisel.

Riigivalitsemine: mõju valitsusasutuste korraldusele, mõju riigieelarvele
Muudatusest on kõige rohkem mõjutatud Keskkonnaamet. Keskkonnatoime taseme vahemike ja eriti veekasutuse keskkonnatoime piirväärtuste kehtestamine eeldab loa andjalt

samalaadset hindamist, nagu tuleb teha heite piirväärtuste määramisel. Tuleb analüüsida taotluse andmeid, võrrelda neid PVT-järeldustes sisalduvate tasemetega, arvestada käitise eripära ning põhjendada seatavaid loatingimusi haldusaktis. Töömahu suurenemine sõltub mõjutatud käitiste keerukusest ja esitatud andmete kvaliteedist.

Heite piirväärtuste määramise täpsustumine tähendab Keskkonnaameti jaoks eelkõige PVT-järelduste senisest põhjalikumat ja käitisepõhisemat tõlgendamist ning valitud piirväärtuse selgemat põhjendamist, mitte täiesti uue praktika loomist. Uued PVT-järeldused peavad sisaldama senisest üksikasjalikumat teavet PVT-ga saavutatavate heitetasemete vahemike kohta, sealhulgas tingimusi, mille täitmisel on võimalik saavutada vahemiku rangemaid tasemeid. Mõju Keskkonnaameti töökoormusele ei ole üheselt hinnatav. Ühelt poolt võib heite piirväärtuste käitisepõhine põhjendamine nõuda senisest põhjalikumat analüüsi, kuid teiselt poolt võivad uutes PVT-järeldustes esitatud täpsemad tingimused vähendada tõlgendamisvajadust ja kaalutlusruumi ning seeläbi töökoormust hoopis leevendada.

Järelevalves lisandub kontrollimist vajav loatingimus keskkonnatoime piirväärtuste näol, mis eeldab seireandmete regulaarset analüüsi ning vajaduse korral järelevalvemenetluse algatamist.

Koormust saab vähendada rakenduspraktika ühtlustamisega, sealhulgas menetlusjuhiste ja metoodika väljatöötamisega ning ametnike täiendkoolitustega, mis võimaldavad kujundada ühtlasemaid loatingimusi, vähendada juhtumipõhise analüüsi varieeruvust ning kiirendada menetlust. Uute juhendite väljatöötamine ja ametnike koolitamine suurendab samuti hooajaliselt Keskkonnaameti koormust. Arvestades eelnevat suureneb ametnike töökoormus 0,55 FTE võrra.

Kui lisanduvat töömahtu ei ole võimalik katta olemasolevate ressursside ümberjaotamisega, siis suurenevad tööjõukulud, seeläbi ka riigieelarvekulud. Muudatus eeldab ka keskkonnaotsuste infosüsteemi KOTKAS arendusi. Mõju täpne ulatus sõltub rakendamise ajakavast ja sellest, kui paljudele kompleksloaga käitistele ning millisel ajalisel perioodil muudatusega kaasnevad nõuded rakenduvad.

Keskkonnamõjud: mõju välisõhule ja kiirgusele, mõju jäätmetele ja ringmajandusele, mõju merekeskkonnale ja veele

Keskkonnamõju seisneb eelkõige selles, et kompleksloas seatavad tingimused hakkavad senisest süsteemsemalt suunama ressursikasutust ning keskkonnatoimet. Energia ja materjalide kasutuse tulemuslikkuse käsitlemine loatingimustes võib toetada ressursitõhusust ja ringmajanduslikke lahendusi (toorme parem kasutus, jäätmetekke vältimine, laiem kõrvalsaaduste kasutus). Konkreetne keskkonnakasu sõltub käitise tegevusest ja tehnoloogilistest võimalustest.

Välisõhu valdkonnas võib keskkonnatoime arvestamine avaldada kaudset positiivset mõju, kuna energiatõhususe ja protsesside optimeerimise kaudu väheneb energiatarve, samuti sellega seotud heide, mis võimaldab omakorda hoida kokku ka kulusid. Kõige otsesem keskkonnamõju on veekeskkonnale, sest vee puhul nähakse ette võimalus kehtestada siduvad keskkonnatoime piirväärtused. See aitab vähendada liigset veekasutust ja suurendada korduskasutust, mis omakorda toetab veeressursside kaitset ning vähendab survet veekogudele.

Veekasutuse vähendamine ja protsesside optimeerimine vähendab veekasutust ja ka koormust veesüsteemidele. Keskkonnainfo kättesaadavuse ja keskkonnateadlikkuse seisukohalt muutub ressursside kasutuse ja keskkonnatoime teave senisest struktureeritumaks ja võrreldavamaks, kuna see kajastub kompleksloa tingimustes ning järelevalve käigus antud hinnangutes. See suurendab läbipaistvust ja toetab andmete avalikustamist.

Heite piirväärtuste määramise täpsustamise keskkonnamõju avaldub eelkõige selles, et loatingimused seotakse senisest selgemalt konkreetse käitise tegeliku saavutatava heitetasemega. See ei pruugi kaasa tuua heite vahetut vähenemist, kuid vähendab riski, et piirväärtus määratakse põhjendamatult PVT-ga saavutatava heitetaseme vahemiku kõige leebemas osas. Selgemad hindamiskriteeriumid muudavad heite piirväärtuste määramise läbipaistvamaks, võrreldavamaks ja kontrollitavamaks ning toetavad seeläbi heite vältimise ja vähendamise nõuete järjekindlamat rakendamist.

6.3. Mõju avaldav muudatus
Täpsustatakse kaudse vetteheite piirväärtuste määramise tingimusi.

Sihtrühm
1. Kompleksluba omavad käitised, mis juhivad tööstusreovett ühiskanalisatsiooni (92 kompleksloaga käitise hulgast on selliseid käitiseid ligikaudu 45).
2. Keskkonnaameti ametnikud (7,35 FTE loamenetluse ja 5,1 FTE järelevalve töövood).
3. Vee-ettevõtjad, kes võtavad tööstusreovett vastu (EVEL-i andmetel 42, kuid sihtrühm sõltub sellest, paljud neist teenindavad kompleksloaga käitisi).

Kaasnev mõju
Kaudne vetteheide tähendab olukorda, kus tööstuskäitise reovett ei juhita suublasse otse, vaid see suunatakse ühiskanalisatsiooni ning jõuab keskkonda pärast käitisevälise reoveepuhasti puhastust. Sellisel juhul ei ole tööstusreovee mõju hinnatav ainult lõppheite kaudu, vaid oluline on ka see, kas reovesi on reoveepuhasti jaoks sobivas koostises, kas puhastusprotsess on stabiilne ning kas puhastamisel tekkivaid ressursse (reoveesetteid, toitaineid või energiat) saab ohutult taaskasutada.

Muudatusega täpsustatakse kaudse heite käsitlemist eeskätt THS-i § 44 lõigetes 12–14. Muudatuse eesmärk ei ole luua uut regulatiivset kohustust kaudse heite piiramiseks, vaid seada selgemad ja tõendatavamad eeldused, millal ja kuidas võib loa andja kaudse heite puhul arvesse võtta reoveepuhasti mõju ning määrata kaudse heite piirväärtused viisil, mis ei kahjusta reoveepuhasti toimimist ega suurenda keskkonnakoormust.

THS-i § 44 lõige 12 koondab kaudse heite piirväärtuste määramise eeltingimused. See tähendab, et loa andja saab reoveepuhasti mõju arvesse võtta üksnes juhul, kui on põhjendatult hinnatud, et:

- tööstusreovesi ei kahjusta kogumissüsteemi ega reoveepuhasti toimimist, sealhulgas ei sea ohtu puhastusseadmeid ega protsesse;
- on tagatud vee-ettevõtte töötajate tervise ja ohutuse kaitse;
- kaudne heide ei kahjusta puhasti väljundheite nõuetele vastavust, mis tähendab, et vee-ettevõtja peab suutma täita veeseadusest tulenevad heitvee kvaliteedinõuded;
- suublasse jõudev saastekoormus ei tohi suureneda võrreldes olukorraga, kus käitis peaks täitma PVT-põhiseid otseheite nõudeid ehk kaudse heite erisus ei tohi viia halvemale lõpptulemusele kui otseheite puhul.

THS-i § 44 lõiked 13 ja 14 täpsustavad menetluslikku ja tõendamise loogikat. Loa andja peab oma otsuses selgelt põhjendama, millistel alustel on lõike 12 tingimused täidetud, ning käitaja peab loa muutmise korral esitama ajakohastatud hinnangu, kui muutuvad reovee koostis, kogus, kasutatavad ained või muud asjaolud, mis võivad mõjutada kaudse heite riskitaset. Praktikas tähendab see, et kaudse heite eelduste kontroll ei ole ühekordne formaalsus, vaid seotud käitise tegevuse ja selle muutustega.

Muudatus avaldab suurimat mõju Keskkonnaametile ja neile käitistele, mis juhivad reovett ühiskanalisatsiooni. Loa tingimuste kujundamisel tuleb senisest selgemalt siduda kaudse heite piirväärtused § 44 lõike 12 tingimustega ning otsuses tuleb ära näidata, miks on põhjendatud reoveepuhasti mõju arvesse võtta. Vee-ettevõtjatele avaldub mõju väiksemas ulatuses, kuid positiivselt. Kuna reovee vastuvõtutingimuste ja puhasti puhastusvõime arvestamine muutub menetluses selgemaks, väheneb konflikti risk vastutuses ja suureneb õigusselgus.

Muudatuse praktiline väärtus seisneb vastutusahela läbipaistvamaks muutmises. Kompleksluba katab tööstuskäitise reovee koostisega seotud tingimused ja seire, mille täitmise üle vastutab käitaja, teenusleping ja ühiskanalisatsiooni vastuvõtutingimused määravad vee-ettevõtja ja käitaja vahelise suhte, ning lõppheite nõuete täitmine suublas jääb vee-ettevõtja vastutusalasse. Selline selgem jaotus aitab vältida olukorda, kus reoveepuhasti ei saavuta heitvee kvaliteedinõudeid ning põhjuse tuvastamine on keeruline või vaieldav.

Majanduslikud mõjud: mõju ettevõtlusele, halduskoormus
Käitaja peab esitama Keskkonnaametile põhjendatud hinnangu, et THS-i § 44 lõike 12 tingimused on täidetud ning et kaudse heite lubamine ei too kaasa puhasti töökindluse vähenemist või lõppheite halvenemist. Vajaduse korral tuleb ajakohastada reovee iseloomustust, seirekorraldust ja proovivõtu kokkuleppeid ning hinnata eelpuhastuse vajadust.

Lisakoormus on üldjuhul piiratud, kuna:

- ka praeguses süsteemis kooskõlastavad käitaja ja vee-ettevõtja tegevuse teenuslepinguga;
- ühiskanalisatsiooni juhitavate saasteainete piirangud on ka juba kehtivates normides (sh ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni teenuse raamistik ja kohalikud eeskirjad);
- seadusega ei kehtestata kaudse heite jaoks uusi arvulisi piirväärtusi, vaid täpsustatakse loa andmisel kasutatavat hindamisloogikat ja põhjendamist.

Koormuse suurus sõltub käitise tegevusvaldkonnast ning sellest, kas reovee koostis on stabiilne ja seirepraktika juba välja kujunenud. Paljud käitajad teevad vajalikud analüüsid ja iseloomustuse niigi vee-ettevõtja nõuete või lepinguliste kohustuste alusel, seetõttu lisandub peamiselt kohustus esitada sama teave struktureeritult ka loa menetluses ning ajakohastada hinnangut loa muutmise korral.

Keskkonnamõjud: mõju jäätmetele ja ringmajandusele, mõju merekeskkonnale ja veele
Muudatusel on eelduslikult positiivne mõju veekeskkonnale ja inimeste tervisele. Eriti oluline on THS-i § 44 lõike 12 põhimõte, et kaudse heite erisust ei saa kasutada viisil, mis viib suublasse jõudva saastekoormuse suurenemiseni võrreldes PVT-põhise otseheite

stsenaariumiga. See maandab riski, et reostus nihkuks käitisest väljapoole või muutub raskemini kontrollitavaks.

Ringmajanduse puhul on oluline, et kaudse heite käsitlus seotakse reoveepuhasti ressursi taaskasutuse võimega. Reoveepuhastid ei ole üksnes saaste eemaldajad, vaid üha enam ka osalised ressursside (nt sette, toitainete ja energia) ringluses. Kui tööstusreoveest pärinevad püsivad või bioakumuleeruvad ained või raskmetallid kogunevad settesse, võib see piirata sette ohutut taaskasutust. Kaudse heite parem kontroll ja seire toetab selliste riskide varasemat tuvastamist ja vältimist. Eesti andmestik näitab, et reoveesette taaskasutus on olnud märkimisväärne. Keskkonnaagentuuri koostatud aruandes „Asulareovee puhastamise direktiivi nõuete täitmine Eestis“ on kirjeldatud, et 2014. aastal suunati üle 2000 inimekvivalendiga (ie) reoveekogumisalade reoveepuhastitest taaskasutusse 92% eraldatud settest. Sellises olukorras on tööstusreoveest pärinevad püsivad ja bioakumuleeruvad ained või raskmetallid potentsiaalselt kriitilise tähtsusega, sest need võivad akumuleeruda settes ja mõjutada selle taaskasutusvõimalusi, näiteks põllumajanduslikus kasutuses.

Lisaks toetab THS-i § 44 lõike 12 reoveepuhasti töötajate tervise ja ohutuse tingimus seda, et ohtlikud ained ei satuks puhastisse viisil, mis ohustab puhasti töötajaid või seadmeid. Seega on mõju ühtaegu keskkonna- ja tervisekaitseline.

Riigivalitsemine: mõju valitsusasutuste korraldusele – avalikud teenused
Keskkonnaametile tähendab muudatus seda, et kaudse heite tingimuste kohaldamine muutub otsuse põhjendamise tasandil rangemaks ja ühtlasemaks. Kompleksloaga tuleb määrata ühiskanalisatsiooni juhitavad lubatud ained ja nende kogused. Sellega kaasneb ettevõttele seirekohustus reovees neid aineid seirata ja loa andjale kohustus seire täitmist ja lubatud kogustest kinni pidamist kontrollida. Loa andja peab § 44 lõigete 12–14 kohaldamisel põhjendama, miks on võimalik reoveepuhasti mõju arvesse võtta, ning vajaduse korral küsima vee-ettevõtjalt teavet puhasti võimsuse ja vastuvõtutingimuste kohta ja kasutama seda. See võib menetluse üksikutes etappides lisada töömahtu, kuid tervikuna on realistlik käsitleda muudatust menetluse standardimisena. Selgemad eeldused ja tõendamiskohustuse jaotus vähendavad vaidlusi, aitavad vältida korduvaid päringuid ning toetavad paremini tõendatud haldusotsuseid. Arvestades kaudse heite tingimuste lisamist loale, suhtlust vee-ettevõtjaga, kaalutlusotsuse tegemist ja põhjendamist ning hilisemat kohustuste kontrollimist, suureneb Keskkonnaameti töökoormus hinnanguliselt 0,3 FTE-d. Direktiivist tulenevate nõuete täitmisega võivad kaasneda ka keskkonnaotsuste infosüsteemi KOTKAS arendused, mis hõlmavad loa ja loa taotluse täiendamist.

Kaudse vetteheite korral ei looda vee-ettevõtja teenuslepingule ega ühiskanalisatsiooni vastuvõtutingimustele paralleelset uut menetlusprotsessi, sest Keskkonnaamet ei hakka eraldi andma luba reovee ühiskanalisatsiooni juhtimiseks ega asenda vee-ettevõtja otsustusruumi teenuse osutamise üle. Ühiskanalisatsiooni reovee vastuvõtmise õiguslikuks aluseks jääb ka edaspidi eraõiguslik teenusleping ning vee-ettevõtja õigus ja kohustus määrata vastuvõtutingimused (sh eelpuhastusnõuded, proovivõtt, koormuspiirangud ja vajaduse korral teenuse piiramine) säilib muutumatuna.

THS-i § 44 lõiked 12–14 reguleerivad üksnes seda, millistel tingimustel ja kuidas võib Keskkonnaamet kompleksloa andmisel arvesse võtta reoveepuhasti puhastusmõju ning määrata käitise kompleksloas kaudse heite piirväärtused ja seirenõuded. Seega on kompleksluba suunatud käitise tegevuse keskkonnariskide juhtimisele ning sätestab käitaja kohustused tema kontrollitavas osas (millise kvaliteediga reovesi käitisest väljub ja kuidas

seda seiratakse), kuid ei reguleeri vee-ettevõtja kohustust teenust osutada ega anna käitajale õigust reovett ühiskanalisatsiooni juhtida sõltumata teenuslepingu tingimustest.

Seega isegi kui käitise kompleksloas on kaudse heite piirväärtused ja seiretingimused määratud, saab reovett ühiskanalisatsiooni juhtida ainult juhul, kui vee-ettevõtja on nõustunud teenust osutama ja teenuslepingus sätestatud vastuvõtutingimused on täidetud. Vastupidi, teenuslepingu olemasolu ja vee-ettevõtja suutlikkus ei vabasta käitajat kompleksloa tingimustest, ehk kui käitaja rikub loas sätestatud kaudse heite tingimusi, on see käsitatav kompleksloa rikkumisena sõltumata sellest, millised on teenuslepingu sanktsioonid. Seega täidavad teenusleping ja kompleksluba erinevaid funktsioone ning seaduse eesmärk on muuta nende koostoime selgemaks ja ennetada vastuolusid, mitte luua uut menetluskorraldust olemasoleva kõrvale.

6.4. Mõju avaldav muudatus
Uute tegevusalade lisandumine THS-i II. peatüki reguleerimisalasse.

Muudatusega lisatakse THS-i II peatüki kohaldamisalasse uued tegevusalad ja nende künnisvõimsused eelkõige järgmistele tegevustele: mustmetallide külmvaltsimine tootmisvõimsusega üle 10 tonni tunnis, tekstiilikiudude või tekstiili viimistlemine tootmisvõimsusega üle 10 tonni ööpäevas, sepistamine vasaratega löögienergiaga üle 50 kJ vasara kohta sõltumata kasutatavast soojusvõimsusest, sepistuspressidega sepistamine pressijõuga üle 30 MN, akude tootmine tootmisvõimsusega vähemalt 15 000 tonni akuelemente aastas ning metallimaakide tööstuslik kaevandamine koos kohapealse töötlemisega. Lisaks nähakse eraldi tegevusalana ette vee elektrolüüs vesiniku tootmiseks tootmisvõimsusega üle 50 tonni ööpäevas.

Avalikult kättesaadavate andmete põhjal ei ole Eestis praegu tuvastatud käitisi, mille puhul oleks võimalik kindlalt järeldada nimetatud uute tegevusalade künnisvõimsuste ületamist. Vesiniku tootmise, akuelementide suuremahulise tootmise ega direktiivis loetletud metallimaakide tööstusliku kaevandamise puhul teadaolevalt künnist ületavaid käitisi Eestis ei ole.

Kütuste pürolüüsi lisamine direktiivi kohaldamisalasse ei too Eestis kaasa uusi kompleksloa kohustusega põlevkiviõli tootmise käitisi, kuna kehtiv riigisisene regulatsioon hõlmab juba muude kütuste, sealhulgas põlevkivi utmist käitistes nimisoojusvõimsusega vähemalt 20 MW. Seetõttu on asjaomased suuremad põlevkiviõli tootmise käitised juba kompleksloa kohustusega.

Iga tegevusala puhul sõltub kompleksloa kohustuse tekkimine tegevusalale sätestatud konkreetsest künnisvõimsusest ja selle arvutamise alusest. Seetõttu ei ole praegu võimalik avalike andmete põhjal kõigi võimalike käitiste puhul usaldusväärselt hinnata, kas nende tootmisvõimsus ületab uue kompleksloa kohustuse künnise. Erinevalt komplekslubadest ei sisalda keskkonnaload üldjuhul avalikult kättesaadavat piisavalt üksikasjalikku teavet käitiste maksimaalse tootmisvõimsuse kohta.

Eestis tegutseb metallide tootmise ja töötlemise valdkonnas mitmeid ettevõtteid, kuid olemasolevate andmete põhjal ei ole võimalik üheselt kindlaks teha, kas mõni neist ületab uutele tegevusaladele kehtestatavaid künnisvõimsusi. Arvestades, et need käitised on seni tegutsenud keskkonnaloa, mitte kompleksloa alusel, võib eeldada, et uute tegevusalade

lisandumise vahetu mõju ettevõtjatele on vähene ning olulist täiendavat mõju haldusasutustele või keskkonnale ei ole praegu ette näha.

Tulevikus võib mõju tekkida juhul, kui Eestis alustatakse mõne uue tegevusalaga või olemasoleva tegevuse mahtu suurendatakse üle seaduses sätestatud künnise. Sellisel juhul kohaldub käitisele kompleksloa menetlus ja THS-i II peatükis sätestatud nõuded.

Olulist sotsiaalset, regionaalset, julgeoleku- ega välissuhete mõju praegu ei kaasne. Tulevikus võivad kohalikud mõjud avalduda konkreetse käitise asukohapiirkonnas, kuid need sõltuvad üksikust investeeringust ja selle keskkonnamõjust ning neid ei ole käesoleva muudatuse tasandil võimalik täpsemalt hinnata.

Majanduslik mõju: mõju ettevõtlusele, halduskoormus
Avalike andmete põhjal ei ole praegu tuvastatud käitisi, mille puhul oleks võimalik kindlalt järeldada uute künniste ületamist, seetõttu on vahetu mõju eeldatavalt vähene.

Tulevikus võib mõju avalduda uuele või tegevust laiendavale ettevõtjale, kelle tegevus ületab asjaomase künnise. Sellisel ettevõtjal tekib kompleksloa taotlemise, parima võimaliku tehnika rakendamise, seire, aruandluse ja muude loa nõuete täitmise kohustus. Sellega võivad kaasneda loa taotlemise kulud, investeeringud nõuetele vastavusse viimiseks ning püsiv halduskoormus. Mõju ulatus sõltub tegevusala laadist, käitise suurusest ja sellest, millises ulatuses vastab kavandatav tegevus juba kompleksloa nõuetele.

Muudatus ei mõjuta praegu konkurentsiolukorda. Tulevikus tagab see, et samalaadse keskkonnamõjuga tegevustele kohaldatakse võrreldavaid nõudeid.

Keskkonnamõju
Praegu keskkonnamõju puudub, sest Eestis ei tegutse lisatavate tegevusalade künniseid ületavaid käitisi.

Tulevikus võib muudatusel olla positiivne keskkonnamõju, kuna kompleksloa kohustus tagab võimaliku uue tegevuse keskkonnamõju tervikliku hindamise ning parima võimaliku tehnika, heite piirväärtuste, seire ja muude keskkonnakaitsenõuete kohaldamise enne tegevuse alustamist või laiendamist. Konkreetne mõju välisõhule, veele, jäätmetele, pinnasele või muudele keskkonnaelementidele sõltub lisanduva tegevusala ja käitise eripärast.

Riigivalitsemine: mõju valitsusasutuste korraldusele
Muudatusel ei ole praegu mõju Keskkonnaameti töökorraldusele ega riigieelarvele, sest uusi kompleksloa taotlusi ega järelevalveobjekte muudatuse jõustumise tõttu teadaolevalt ei lisandu.

Tulevikus võib uue tegevusala käitise lisandumine suurendada Keskkonnaameti töökoormust kompleksloa menetlemisel ja järelevalve korraldamisel. Tegemist oleks üksikjuhtumipõhise mõjuga, mille ulatus sõltub lisanduvate käitiste arvust ja tegevuse keerukusest. Praegu ei ole selle mõju suurust ega tekkimise aega võimalik prognoosida.

6.5. Mõju avaldav muudatus
Mõju jäätmepõletus- ja koospõletustehastele

Kaasnev mõju
Eelnõuga täpsustatakse jäätmepõletus- ja koospõletustehaste heite seire nõudeid ning laiendatakse muude kui tavapäraste käitamistingimuste seire kohustus ka kompleksloa künnisest allapoole jäävale käitisele.

Sihtrühm
1. Jäätmepõletus- ja koospõletustehased. Eestis kokku 3 loastatud käitist, neist kaks tegutsevad kompleksloa alusel ja kuuluvad jäätmepõletuse PVT-järelduste kohaldamisalasse. Üks käitis jääb kompleksloa künnisest allapoole ning sellele PVT-järeldusi ei kohaldata.
2. Akrediteeritud laborid, kes teevad jäätmepõletus- ja koospõletustehaste heiteseiret ning saasteainete proovivõttu ja analüüsi.
3. Keskkonnaameti ametnikud.

Majanduslikud mõjud: mõju ettevõtlusele, halduskoormus
Eelnõuga sätestatakse jäätmepõletus- ja koospõletustehastele kohustus seirata õhkuheidet ka muudes kui tavapärastes käitamistingimustes. Käivitamise ja seiskamise ajal, kui jäätmeid ei põletata, tuleb kavandatud käivitus- või seiskamistoimingute ajal korraldada iga kolme aasta järel mõõtmiskampaania, mille käigus hinnatakse tekkivat heidet, sealhulgas PCDD/F-i ja dioksiinitaoliste PCBde heidet.

Kahele kompleksloa alusel tegutsevale käitisele ei ole tegemist sisuliselt uue kohustusega. Jäätmepõletuse PVT-järelduste PVT 5 näeb juba ette õhkuheite seire muudes kui tavapärastes käitamistingimustes ning käivitamise ja seiskamise ajal tekkiva heite hindamise mõõtmiskampaaniate alusel, näitena iga kolme aasta järel. Nende käitiste puhul täpsustab seadusemuudatus seega juba PVT-järeldustest tulenevat kohustust ega too eeldatavalt kaasa olulist uut haldus- või mõõtmiskulu.

Uus kohustus tekib eelkõige ühele jäätmepõletuskäitisele, mis jääb kompleksloa künnisest allapoole ega pea seetõttu jäätmepõletuse PVT-järeldusi järgima. Eelnõuga laiendatakse muude kui tavapäraste käitamistingimuste seire nõue ka sellele käitisele. Käitajale kaasneb kord kolme aasta jooksul täiendav mõõtmiskampaania ning sellega seotud proovivõtu, analüüsi ja korraldamise kulu. Mõõtmiskampaania täpset maksumust ei ole võimalik usaldusväärselt hinnata. Muudes kui tavapärastes käitamistingimustes tehtav mõõtmine tuleb ajastada käitise kavandatud käivitamise või seiskamisega ning selle proovivõtukorraldus ja tehnilised tingimused erinevad tavapärasel stabiilsel töörežiimil tehtavatest PCDD/F-i ja muude saasteainete perioodilistest mõõtmistest. Seetõttu ei ole tavapäraste PCDD/F-i heitemõõtmiste hindu võimalik uue kohustuse maksumuse hindamisel vahetult üle kanda.

Eelnõuga sätestatakse lisaks kohustus vältida või võimaluste piires minimeerida PCDD/F-i ja dioksiinitaoliste PCBde heidet. Kompleksloa ja PVT-järelduste alusel tegutsevatele käitistele ei ole ka selle nõude keskkonnakaitseline eesmärk uus. Kompleksloa künnisest allapoole jääva käitise puhul tugevdatakse nõuet hinnata ja vajaduse korral kohandada käitamisvõtteid, eelkõige põlemisrežiime ning käivitamise ja seiskamise korraldust. Seadusest ei tulene automaatset uue puhastustehnoloogia kasutuselevõtu kohustust.

Lisaks täpsustatakse seiret tegevate laborite kvaliteedikontrolli nõudeid. Laborite kvaliteedikontroll peab ka praegu põhinema Euroopa Standardimiskomitee standarditel või nende puudumisel muul samaväärset teaduslikku taset tagaval standardil, et

jäätmepõletustehastes mõõtmisi läbi viia. See kohtustus tuleneb samuti jäätmepõletuse PVT-järeldusest. Seega mõju laboritele puudub.

Keskkonnamõjud: mõju välisõhu kvaliteedile, jäätmetele ja ringmajandusele
Muudatuse peamine keskkonnamõju seisneb selles, et muude kui tavapäraste käitamistingimuste heiteseire nõue laieneb ka kompleksloa künnisest allapoole jäävale jäätmepõletuskäitisele. Kompleksloa alusel tegutsevates käitistes on selline seire juba nõutud jäätmepõletuse PVT-järelduste alusel. Täiendava seirega saadakse teavet käivitamise ja seiskamise perioodide heite kohta, mil põlemistingimused ja heitgaaside puhastamise töörežiim võivad tavapärasest stabiilsest käitamisest erineda. Eelkõige paraneb teave PCDD/F-i ja dioksiinitaoliste PCBde heite kohta ning tulemuste põhjal saab vajaduse korral kohandada käitamisvõtteid või rakendada täiendavaid heite vähendamise meetmeid. Mõju jäätmetekkele ja ringmajandusele on vähene, kuna muudatus ei muuda jäätmete käitlemise hierarhiat ega jäätmete põletamise detailseid tingimusi või mahtu.

Riigivalitsemine: mõju valitsusasutuste korraldusele
Muudatus ei too Keskkonnaametile kaasa täiendavat töökoormust. Kahe kompleksloa alusel tegutseva jäätmepõletuskäitise puhul kontrollitakse vastavate seirenõuete täitmist juba PVT-järelduste ja kompleksloa alusel. Uue nõude lisandumine ühe kompleksloa künnisest allapoole jääva käitise suhtes ei eelda täiendava ressursi ega töökorralduslike muudatuste rakendamist. Mõju riigivalitsemisele on seetõttu vähene.

7. Seaduse rakendamisega seotud riigi ja kohaliku omavalitsuse tegevus, eeldatavad kulud ja tulud

Seadusemuudatus täpsustab ja laiendab kompleksloa sisu. Loa andjal tuleb edaspidi määrata keskkonnatoime tasemed ja piirväärtused, ressursikasutuse seirenõuded ning hinnata põhjendatult võimalikke erandeid. See eeldab uue või täiendatud metoodika väljatöötamist ning ametnike täiendkoolitust, et arendada edasi olemasolevat kompleksloa nõuete määramise süsteemi, et vähendada Keskkonnaameti töökoormust ning kompleksloa menetlustele kuluvat aega.

Sea- ja linnukasvatus viiakse kompleksloa süsteemist keskkonnaloa süsteemi ning kohaldatakse ühtseid Euroopa Liidu käitamisreegleid. Riigi jaoks tähendab see menetluskoormuse ümberjaotumist ja kompleksloa menetluste arvu vähenemist.

Riigi kulud on seotud peamiselt Keskkonnaameti töökoormuse suurenemisega ning direktiivi (EL) 2024/1785 rakendamiseks vajalike metoodikate, uuringute ja juhendmaterjalide väljatöötamisega. Täiendavat tuge on vaja eelkõige keskkonnatoime tasemete ja piirväärtuste, ressursikasutuse seire, ohtlike ainete hindamise, kaudse vetteheite ning erandite andmise uute nõuete ühtseks rakendamiseks. Samuti on vajalik koostada sektoripõhiseid juhendeid uute tegevusalade ja loomakasvatuse üleminekukorra jaoks, käitamisreeglite vastavuse hindamise kohta ning toetada rakendamist koolituste ja standardsete tööriistadega. Tegemist on valdavalt ühekordsete või ajutiste kuludega, mille eesmärk on tagada uute nõuete õigusselge, ühtlane ja halduskoormust vähendav rakendamine. Kokkuvõttes suureneb Keskkonnaametis tööjõu vajadus direktiivi (EL) 2024/1785 rakendamiseks 0,85 FTE võrra.

Täiendava lisarahastuse vajadus juhendite koostamiseks, mis toetavad kompleksluba de olemasolevate ja uute nõuete rakendamist, sea- ja linnukasvatuse käitamisreeglite vastavuse hindamist ning üleminekukorra jaoks on ligikaudu 150 000 eurot. Nimetatud juhendite toel on võimalik muuta keskkonnakompleksloa ning sea- ja linnukasvatuse keskkonnalubade menetlused ning kontrollid tõhusamaks.

Lisaks nõuavad riigieelarvest raha keskkonnaotsuste infosüsteemi KOTKAS arendused, et võimaldada uute nõuete rakendamist kompleksluba del. Seaduse rakendamiseks vajalikud keskkonnaotsuste infosüsteemi arendused tulenevad olemasoleva loa taotluse ja loa andmekoosseisu muutmisest. Selle maksumuseks võib kujuneda hinnanguliselt kuni 35 000 eurot. Seaduse muutmine ei ole suunatud lisatulu teenimisele.

THS-i muudatustega kaasnevate kulude katmiseks on kavas riigi eelarvestrateegia ja riigieelarve protsessis taotleda lisavahendeid. Kui lisavahendeid ei eraldata, kaetakse kaasnevad kulud Kliimaministeeriumi valitsemisala olemasolevate vahendite piires.

8. Rakendusaktid

Seoses THS-i ja RLS-i muutmisega muudetakse järgmisi rakendusakte:

1. Vabariigi Valitsuse 6. juuni 2013. aasta määrus nr 89 „Alltegevusvaldkondade loetelu ning künnisvõimsused, mille korral on käitise tegevuse jaoks nõutav kompleksluba“ (https://www.riigiteataja.ee/et/akt/125092018004) muutub seoses seaduse § 19 lõikes 3 toodud volitusnormi muutmisega kehtetuks ning regulatsioon kehtestatakse uuesti ministri määruse tasandil. Määruse alltegevusvaldkondade loetellu lisatakse uued tegevusalad koos künnisvõimsustega, mis tulenevad tööstusheite direktiivi reguleerimisala täiendustest.
2. Energeetika- ja keskkonnaministri 27. jaanuari 2026. aasta määrus nr 9 „Keskkonnakompleksloa taotlusele esitatavad täpsustavad nõuded ja loa andmise kord ning keskkonnakompleksloa taotluse ja loa andmekoosseis“ (https://www.riigiteataja.ee/et/akt/130012026001) kehtestatakse seoses volitusnormi asukoha muutumisega (kehtivas redaktsioonis § 28 lõige 6, eelnõu kohaselt § 28 lõige 2) uue terviktekstina.

Rakendusaktide kavandid on toodud seletuskirja lisas 1.

9. Seaduse jõustumine

Paragrahvi 1 punktid 5, 14, 58, 59, 60, 62 ja § 2 punkt 1 on kavandatud jõustuma 2030. aasta 8. oktoobril. Paragrahvi 1 punktide 5, 14, 58, 59, 60, 62 ja § 2 punkti 1 hilisem jõustumisaeg on seotud direktiivi (EL) 2024/1785 alusel sätestatud uue sigade ja lindude intensiivkasvatusele pühendatud peatüki jõustumise tähtpäevaga.

Ülejäänud punktid on kavandatud jõustuma üldises korras. Seaduse Riigi Teatajas avaldamise ja jõustumise vahele jääv aeg võimaldab puudutatud isikutel muudatustega tutvuda ning vajaduse korral oma töökorraldust ja menetluspraktikat kohandada.

10. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu saadeti kooskõlastamiseks eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu 26-0633 Eesti Linnade ja Valdade Liidule.

Eelnõu saadeti arvamuse avaldamiseks Eesti Keskkonnauuringute Keskus OÜ-le, SA-le Keskkonnaõiguse Keskus, Eesti Keskkonnajuhtimise Assotsiatsioonile, Eesti Keskkonnamõju Hindajate Ühingule, Eestimaa Looduse Fondile, Eesti Keskkonnaühenduste Kojale, Eesti Kaubandus-Tööstuskojale, Eesti Keemiatööstuse Liidule, Eesti Põllumajandus-Kaubanduskojale, Eesti Mäetööstuse Ettevõtete Liidule, Eesti Ehitusmaterjalide Tootjate Liidule, Eesti Vee-ettevõtete Liidule, Eesti Ringmajandusettevõtete Liidule, Eesti Tööandjate Keskliidule, Eesti Rohetehnoloogia Liidule, Eesti Tõusigade Aretusühistule, LEMMA OÜ-le, Alkranel OÜ-le, Estonian, Latvian & Lithuanian Environment OÜ-le, Maves OÜ-le, OÜ-le Severitas, Kobras OÜ-le, Nomine Consult OÜ-le, OÜ-le Hendrikson & Ko, Eco Consult OÜ-le, ABIRONE OÜ-le, OÜ-le GeoKes, Skepast&Puhkim OÜ-le, Saarde Vallavalitsusele, Põhja-Pärnumaa Vallavalitsusele, Lüganuse Vallavalitsusele, Viru-Nigula Vallavalitsusele.

Laekunud tagasisidet ning sellega arvestamist on kajastatud seletuskirja lisas 3 olevas kooskõlastustabelis.

Algatab Vabariigi Valitsus 16. novembril 2026. a

Vabariigi Valitsuse nimel

(allkirjastatud digitaalselt)
Heili Tõnisson
Valitsuse nõunik